

Sociální pedagog v základní škole

Bc. Aneta Mazánková

Diplomová práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Aneta Mazánková**
Osobní číslo: **H191204**
Studijní program: **N0111A190013 Sociální pedagogika**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Sociální pedagog v základní škole**

Zásady pro vypracování

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti sociální pedagogiky, uplatnění sociálního pedagoga a základního vzdělávání.
Příprava metodiky empirické části, zpracování projektu výzkumu a stanovení výzkumného problému.
Realizace kvalitativního výzkumu formou rozhovoru.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- KNOTOVÁ, Dana, 2014. Úvod do sociální pedagogiky: studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 9788021070776.
KRAUS, Blahoslav, 2008. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.
PROCHÁZKA, Miroslav, 2012. Sociální pedagogika. Praha: Grada. ISBN 9788024734705.
SOBKOVÁ, Petra, Milena ŮBRINK HOBZOVÁ a Helena POSPÍŠILOVÁ, 2015. Sociální pedagogika a její metody. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4885-5.
ŠAFRÁNKOVÁ, Dagmar, 2019. Pedagogika, 2, aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-5511-3.

Vedoucí diplomové práce: **doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.**
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **12. ledna 2022**
Termín odevzdání diplomové práce: **22. dubna 2022**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 12. ledna 2022

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo - diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a). V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně ...21.4....2022...

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště

vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, o pisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá sociálním pedagogem v základní škole. Teoretická část popisuje tři hlavní témata – sociální pedagog, základní škola, práce sociálního pedagoga s žáky, učiteli a rodiči. Praktická část se věnuje kvalitativnímu výzkumu realizovaného pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Cílem praktické části je zmapovat spolupráci mezi sociálním pedagogem a učitelem na základní škole.

Klíčová slova: sociální pedagog, základní škola, školní pedagogické pracoviště, práce s žáky, práce s učiteli, práce s rodiči

ABSTRACT

This diploma thesis deals with a social pedagogue in primary school. The theoretical part describes three main topics - social pedagogue, primary school, work of social pedagogue with pupils, teachers and parents. The practical part deals with qualitative research carried out using semi-structured interviews. The aim of the practical part is to map the cooperation between a social pedagogue and a primary school teacher.

Keywords: social pedagogue, elementary school, school pedagogical workplace, work with pupils, work with teachers, work with parents

Ráda bych poděkovala panu doc. Mgr. Jakubu Hladíkovi, Ph. D., za jeho odborné rady a připomínky, které mi pomohly k vypracování této diplomové práce. Velké poděkování patří i mé rodině, která při mně po celou dobu stála.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 SOCIÁLNÍ PEDAGOG	13
1.1 OZNAČENÍ SOCIÁLNÍ PEDAGOG U NÁS A V JINÝCH ZEMÍCH	15
1.2 VZDĚLÁNÍ SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA	16
1.3 MOŽNOST UPLATNĚNÍ A ČINNOSTI SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA	20
1.4 KOMPETENCE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA.....	22
2 ZÁKLADNÍ ŠKOLA	28
2.1 SOCIÁLNÍ PEDAGOG V ZÁKLADNÍ ŠKOLE	29
2.2 ŠKOLNÍ PEDAGOGICKÉ PRACOVISŤE	31
2.2.1 Výchovný poradce	32
2.2.2 Školní psycholog	33
2.2.3 Školní metodik prevence	34
2.2.4 Speciální pedagog	35
2.2.5 Učitel	35
3 PRÁCE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA S ŽÁKY, UČITELI A RODIČI	37
II PRAKTICKÁ ČÁST	42
4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉ ČÁSTI	43
4.1 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	43
4.2 VÝZKUMNÝ CÍL	43
4.3 VÝZKUMNÁ OTÁZKA	44
4.4 METODIKA	44
4.5 METODA SBĚRU DAT	45
4.6 VÝZKUMNÝ SOUBOR	45
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU	48
5.1 ROZHOVORY TŘÍDNÍ UČITELÉ	48
5.1.1 Kategorie č. 1: Společné řešení problému.....	48
5.1.2 Kategorie č. 2: Sociální pedagog a učitel	54
5.2 ROZHOVORY SOCIÁLNÍ PEDAGOGOVÉ	59
5.2.1 Kategorie č. 1 – Sociální pedagog na základní škole.....	59
5.2.2 Kategorie č. 2 – Sociální pedagog a učitel	64
6 INTERPRETACE DAT	75
SHRNUTÍ	79
ZÁVĚR	80
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	81

INTERNETOVÉ ZDROJE.....	85
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	88
SEZNAM TABULEK.....	89
SEZNAM PŘÍLOH.....	90

ÚVOD

Každý autor spojuje profesi sociálního pedagoga s jinou činností. Někdo spojuje profesi sociálního pedagoga s prevencí kriminality. Jiný naopak jeho činnosti spojuje s více resorty, s resortem školství, práce, sociálních věcí a rodiny, resortem vnitra, spravedlnosti i zdravotnictví. Další dává tuto profesi do souvislosti s romskou rodinou. Také vidí sociálního pedagoga v školské práci s agresivními dětmi. Nebo jako koordinátora prevence na základní škole.

V České republice není uplatnění sociálního pedagoga doposud ukotveno, tak jak tomu je v jiných zemích. Pro rozmanitost své práce, může najít uplatnění v mnoha resortech. Jednou z možností uplatnění sociálního pedagoga je i ve školství.

Se změnami, se kterými se společnost potýká, přibývá taky vzniku problémového chování a učitelé často nemají kapacity ani potřebné znalosti k řešení těchto problémových situací s žáky a jejich rodinami a je potřeba nějaký odborník, kterým může být právě sociální pedagog.

Sociální pedagog se pokouší zmínit nebo odstranit vlivy narušeného prostředí žáka. Ve spolupráci s učiteli řeší negativní dopady sociální zanedbanosti, která má vliv na žáka. Žákovi poskytuje pomoc a podporu při jeho vzdělávání a společenském rozvoji. Sociální pedagog poskytne rady rodičům při řešení obtížných situací, které mají vliv na rozvoj žáka. Jako zástupce školy, komunikuje s organizacemi v rámci pomoci s řešením problémů.

Cílem práce je přiblížit profesi sociálního pedagoga a jeho uplatnění na základní škole. Toto téma jsem si vybrala, protože mi přišlo zajímavé. Absolventům oboru sociální pedagogika může tato práce rozšířit obzor o budoucím uplatnění na trhu práce a přiblížení činností, které může vykonávat právě na základní škole. Dále se základní školy mohou díky této práci dozvědět o uplatnění sociálního pedagoga na své škole. A nově začínajícím sociálním pedagogům na základní škole může poskytnou potřebné informace.

Diplomová práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část, teoretická část se dělí na tři hlavní kapitoly.

Teoretická část se zaměřuje na pozici sociálního pedagoga, na označení této pozice v jiných zemích, vyžadující vzdělání, možnosti uplatnění a činnosti sociálního pedagoga a v poslední řadě na potřebné kompetence. Dále se teoretická část diplomové práce zabývá základní školou a uplatnění sociálního pedagoga na základní škole. Popisuje školní pedagogické

pracoviště a všechny jeho členy. V poslední kapitole se věnuji práci sociálního pedagoga s učiteli, žáky a rodiči.

Praktická část popisuje realizaci výzkumu, jeho metodologii a interpretaci získaných dat. Pro co nejhlubší prozkoumání dané problematiky byl zvolen kvalitativní typ výzkumu. Jako metoda pro získání dat byl vybrán polostrukturovaný rozhovor. Rozhovory byly realizovány se souhlasem participantů a následně přepsány. Bylo vybráno sedm respondentů, kteří splňovali kritéria potřebná pro výzkum. Kritériem pro výzkum byl sociální pedagog přítomen na základní škole. Mezi participanty byli zařazeni učitelé i sociální pedagogové.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNÍ PEDAGOG

Profese sociálního pedagoga jako taková nebyla doposud ustanovena mezi pedagogické pracovníky, proto ji nenajdeme v zákoně č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících. Sociální pedagog jako profese, která dosáhla na statut tzv. regulované profese, existuje v Evropě jen v několika málo zemích. Avšak profesionálů věnující se v praxi sociálně patologickým aktivitám je mnoho, různost existuje jen v jejich označení.

Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice pro zahrnutí sociálního pedagoga mezi pedagogické pracovníky sepsala důvody do zdůvodňující zprávy, která je potřebná jako podklad pro novelizaci zákona č. 563/2004 Sb. I některé neziskové organizace si připravily svůj návrh na zařazení sociálního pedagoga mezi pedagogické pracovníky a společně s Asociací se v hlavních věcech domluvili na jednotném postupu a zdůvodnění směrem k MŠMT a oběma komorám Parlamentu ČR. Začlenění neziskových organizací nasvědčuje tomu, že nezbytnost působení sociálního pedagoga ve škole převyšuje akademický rámec a nalézá oporu u ostatních odborníků a veřejnosti. (Jakub Hladík, © 2014).

Hodně slovenských autorů, jako je například Hroncová, Bakošová, Emmerová, Határ, Selická a další se v odborné literatuře věnovali tématu pedagog, který je orientovaný na sociální problémy a jeho kompetence vycházejí z vědní disciplíny sociální pedagogika. Jeho funkci vidí v sociálně – výchovné, výchovné, vzdělávací, poradenské a preventivní činnosti. Každý z výše uvedených autorů spojuje tuto profesi s jinou činností. Hroncová ji spojuje s prevencí kriminality. Bakošová s rezortem školství, rezortem práce, sociálních věcí a rodiny, rezortem vnitra, spravedlnosti i zdravotnictví. Selická ji dává do souvislosti s romskou rodinou. Határ vidí možnost sociálního pedagoga v školské práci s agresivními dětmi. Emmerová chápe roli sociálního pedagoga jako koordinátora prevence na základní škole, v prevenci sociálně - patologických jevů ve škole, v penitenciární starostlivosti a práci s romskou etnikou (Bakošová, 2008).

Charakteristika profese sociálního pedagoga je zatím pouze modelová, a právě v tom spočívá základní úskalí vymezení této profese. I když byla vynaložena velká snaha pro zařazení oboru do katalogu prací, doposud v něm chybí. V zařízeních, kde by sociální pedagog měl najít své uplatnění se doposud setkáváme s pracovníky označovanými jako vychovatelé, a i přesto, že tohle pojmenování není zcela přesné (Kraus, 2008).

Profese sociálního pedagogika je zatím legislativně ukotvena pouze v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. V §110 uvedeného zákona v odst. 4 je uvedeno, že absolvováním

vyššího odborného nebo vysokoškolského studia v bakalářském, magisterském nebo doktorském studiu zaměřeném na vybrané obory je splněna odborná kvalifikace na pozici sociálního pracovníka. Mezi vybranými obory je také uvedena sociální pedagogika (108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách, ©).

Úloha sociálního pedagoga je podle Fišerové v integraci osob se zdravotním postižením, a to jak v pracovním procesu, tak i soukromém a společenském životě (Fišerová, 2000, In Bakošová, 2008).

Žumarová oproti Fišerové vidí šance sociálního pedagoga v činnosti se sociálně narušenými dětmi a mládeží. Poukazuje na obsah vysokoškolské přípravy sociálního pedagoga, výuka by měla být zaměřena na etopedii (Žumarová, 2000, In Bakošová, 2008).

Podle Klímy je sociální pedagog specializovaný odborník, který by měl být vybavený teoreticky, prakticky a koncepčně pro vliv na osoby a sociální skupiny, kdy se jejich životní styl vyznačuje destruktivním nebo netvořivým způsobem uspokojování potřeb a ztvárnění vlastní identity (Klíma, In Kraus, 2008).

Kraus píše, že bychom o sociálním pedagogovi mohli mluvit jako o pracovníkovi, který na profesionální úrovni řídí a organizuje výchovný proces a působí na subjekty výchovy ve dvou rovinách. V první integrační rovině se podle něj sociální pedagog zaměřuje na osoby, které potřebují odbornou pomoc a podporu, jde o osoby v krizových situacích, v psychickém, sociálním nebo psychosociálním ohrožení, kteří se stávají pro okolí překážkou. V druhé rozvojové rovině podle Krause sociální pedagog podporuje a upevňuje žádoucí rozvoj osobnosti, který by měl vést ke správnému životnímu stylu a kvalitnímu a prospěšnému naplňování volného času, v takovém případě můžeme říci, že jde vlastně o sociální prevenci, která se týká celé populace, zejména však dětí a mládeže (Kraus, 2008).

Práce sociálního pedagoga se v mnohém podobá a je blízká práci učitele, psychologa a sociálního pracovníka, neznamená to však, že ho nahrazuje, ale právě naopak doplňuje. Sociální pedagog na rozdíl od učitele nemá žádné osnovy, učební plány a nejsou nikde ani stanoveny předmětové osnovy. Veřejností nemusí být kvůli široké, a ne úplně přehledné škále působnosti, spojované s nižšími kvalifikačními nároky vnímána pozice a prestiž profese sociálního pedagoga za vysokou a odpovídající (Kraus, Poláčková, 2001).

Ve srovnání například učitelským povoláním, není definice profese sociálního pedagoga jednoznačná. Možnosti jeho uplatnění jsou široké a pestré a pracovní úvazky nejsou konstantní jako ve škole. Nelze pochybovat o potřebnosti tohoto povolání a jeho významu

pro fungování společnosti. Různé změny ve společnosti a rodinném prostředí mohou vést i ke změnám ve výchovném působení rodiny. Rodiče se mohou více věnovat svým podnikatelským aktivitám a výchově svých potomků se nevěnují v plné míře. Proto děti tráví nejčastěji svůj volný čas mimo domov a své problémy si řeší po svém (Kraus, 2008).

Sociálního pedagoga bychom mohli obecně brát jako pracovníka, který na profesionální úrovni řídí a organizuje výchovný proces a působí na různé věkové skupiny (děti, mládež i dospělí), jak ve směru optimálního osobnostního rozvoje, hlavně v jejich volném čase, tak i ve směru integrace, což se týká hlavně osob v krizové situaci s potřebou odborné pomoci (Kraus, Poláčková, 2001).

Co se týče působnosti sociálního pedagoga, tak ta je velmi proměnlivá, a právě to může být problém pro nalezení společného jmenovatele, který by tuto profesi v současné společnosti zřetelně a jasně definoval (Procházka, 2012).

Na Slovensku je profese sociálního pedagoga brána jako pomáhající. Tato profese má za poslání rozvoj a kultivaci dítěte a mladistvého, rovnováhu interpersonálních vztahů a nitra, odstranění sociálních konfliktů mezi jednotlivci a prostředím, předcházet vzniku nebo řešit běžné i složité životní situace (Bakošová, 2004).

1.1 Označení sociální pedagog u nás a v jiných zemích

V českých základních školách potřeba řešit řady problémů a situací přesahuje rámec kompetencí učitelů i školních psychologů. V zahraničí jsou vedle učitelů, asistentů pedagogů či psychologů bezpodmínečnými členy pedagogických sborů i sociální pedagogové. Například v sousedním Slovensku je mezi pedagogické pracovníky ve školách sociální pedagog zařazen už mnoho let (Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, © 2020).

V dalších několika málo zemích Evropy, profese sociálního pedagoga dosáhla na postavení tzv. regulované profese. Regulovaná profese je profese, pro kterou jsou v České republice stanoveny právními předpisy požadavky, bez kterých není možno vykonávat toto povolání. Profesionálů, kteří se věnují v praxi sociálně patologickým aktivitám je hodně a stejně tak existuje i značná rozmanitost v jejich pojmenování. Ve Španělsku, Portugalsku a země Latinské Ameriky je pro pojmenování profese užíván obvykle termín „sociální vychovatel“, oproti tomu v Itálii se spíše užívá termín „profesionální“ nebo „odborný vychovatel“. V zemích Střední Evropy a v severských zemích, což je Dánsko, Švédsko, Estonsko,

Maďarsko, Slovensko, Slovinsko, Česká republika, Litva a Nizozemí se prosadil německý vliv a je pro profesi užíváno označení „sociální pedagog“. V zemích užívající francouzštinu se místo přídavného jména „sociální“ většinou užívá „speciální“ (Calderón, © 2013).

Ani jako profese, ani jako akademická disciplína ve Velké Británii historicky sociální pedagogika nevznikla. I když došlo v této oblasti k nějakému posunu, není to dostačující k tomu, aby se dalo uvažovat o vzniku profese. A touto situací je v Evropě komplikováno postavení sociálních pedagogů. Jako ideologický je chápán termín „pedagogy“ a jestli je užíván, tak nejčastěji ve smyslu disciplíny, která v jiných evropských zemích má označení „didaktika“. Blízko k výchově k občanství má výraz „social education“ (Petrie et. al, 2009).

Jestli se ve Velké Británii užívá pojmenování profesí „social educators“ nebo „social pedagogues“, nevztahují se k praxi v této zemi, ale spíše se týkají situací v kontinentální Evropě. Ale i tak zde můžeme objevit profese, které můžeme propojit se sociální pedagogikou. Názvy těchto profesí jsou různé, například pracovníci s mládeží („youth workers“), pracovníci v rezidenční péči („residential care workers“), pracovníci denní péče („day care workers“), pracovníci s pachateli („workers with offenders“), ergoterapeuti („play and occupational therapits“), komunitní pracovníci („community workers“), pracovníci na podporu rodiny („family support workers“) (Lethbridge In Calderón, © 2013).

Mezinárodní profesní asociace AIEJI (Association International of Social Educatores) mluví o „sociální výchově“ nebo o „sociální pedagogice“. Německé verze dokumentů asociace objasňují, že pojem „social educator“ („Sozial Erzieher“) v němčině není znám. Proto pro všechny profesionály vykonávající sociálně pedagogickou práci (jde o vychovatele a vychovatelky, sociální pracovníky a pracovníce, sociokulturní animátory a animátorky, pedagogy a pedagožky působící na místech se sociálně pedagogickým zaměřením) bude užíván výraz „sociální pedagog“ (Lorenzová, 2017).

1.2 Vzdělání sociálního pedagoga

I když se může zdát, že sociální pedagogika je v současné době na vrcholu, je zde oblast, která dá ještě hodně práce a potřeba věnovat jí pozornost. Jedná se o oblast legislativního ukotvení profese sociálního pedagoga. Tato oblast má dnes a v budoucnu bude mít vliv na uplatnění absolventů oborů sociální pedagogika realizovaných na českých vysokých školách (Jakub Hladík, © 2014).

Obor sociální pedagogika upravují v České republice dva zákony dvou ministerstev. Jde o zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a o změně některých zákonů, který upravuje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Druhým zákonem je zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, který spadá pod Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Oblast sociální a oblast školství jsou dvě oblasti, které spojují sociální pedagogiku a profesi sociálního pedagoga (Vávrová, 2009).

Velký pokrok se stal, jakmile byla profese sociálního pedagoga začleněna do slovenských legislativních dokumentů a ve dvou oblastech, školní a sociální. Tyto dokumenty se věnují uplatnění absolventů oboru sociální pedagogiky a spadají pod Ministerstvo školství, vědy, výzkumu a sportu a Ministerstvo práce, sociálních věcí a rodiny Slovenské republiky. Slovensko také nabízí studium tohoto oboru v bakalářské i v magisterské formě (Bakošová, 2004).

Informace a vědomosti z různých vědních oborů, hlavně humanitních a sociálních, zahrnuje profese sociálního pedagoga. Jde především o disciplíny, jako je vývojová psychologie, sociální psychologie, etika, antropologie, sociologie. Sociální pedagogové využívají vědomosti i z dalších disciplín, z administrativy, managementu, komunikace a sociální politiky (A Common Platform for Social Educators in Europe, 2006).

Struktury vzdělávání musí být koncipovány dvěma směry. Zaprvé jako kontinuální, celoživotní a zadruhé jako široký obor, zahrnující všechny odpovídající oblasti s možností další specializace. Jednotlivé etapy, vyšší odborné, bakalářské, magisterské a doktorské studium by na sebe měly navazovat, proto je třeba umožnit pokračování ve vyšších stupních vzdělávání. V rámci dalšího vzdělávání se nevylučuje i dostatečná nabídka specializačních kurzů a atestací, kdy by se jejich nabídka měla odvíjet od změn v terénu a reflektovat sociální realitu. Pro rozšíření a získání nových vědomostí, by měli mít pracovníci možnost účastnit se doškolování, inovačních programů a dalších (Kraus, 2008).

Podle Krause by ve vzdělávání sociálních pedagogů měly být dodrženy určité standardy, které popisuje následovně:

- *„Profesionální, které vycházejí z analýzy činností a kompetencí pracovníka,*
- *Vzdělávací, tzn. určité normy odpovídající statusu profesionála v dané oblasti nebo určité úrovni vzdělávání potřebného pro dané pracovní zařízení,*
- *Zaměstnavatelské, tj. podmínky, za jakých je pracovník zařazen do jisté profese, rejstřík potřebných pracovních úkonů apod.,*

- *Klientské, které „definují“ sami klienti svými požadavky a představami, do nichž většinou zahrnují nejen odbornost, ale též lidské kvality“ (Kraus, 2008, s. 204).*

V České republice je možnost studia oboru sociální pedagogika hned na několika vysokých školách, což je důkazem rozvoje oboru a rozrůstající se základny budoucích pracovníků. Každá škola tento studijní obor pojímá jinak. Některé školy nabízejí tento obor s různým zaměřením a také na různých fakultách. Možnost studovat tento obor jde formou prezenční i kombinovanou. Velmi široké je uplatnění absolventů a jejich práce a náplň činností je rozmanitá.

Univerzita Hradec Králové nabízí bakalářské studium oboru sociální pedagogika se zaměřením na výchovnou práci v etopedických zařízeních. Doba studia je na tři roky a lze studovat prezenční i kombinovanou formou. Po ukončení bakalářského studia je možnost pokračovat dále na navazující magisterský program oboru sociální pedagogika, kdy doba studia je na dva roky a jak je to i u bakalářského programu je možnost studovat prezenční i kombinovanou formou. Daným zájemcům poskytne studium způsobilost k výkonu práce v oblasti sociálně pedagogické prevence (Studijní programy, © 2020).

Studovat obor sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně nabízí Fakulta humanitních studií Ústav pedagogických věd. Bakalářské studium trvá tři roky a lze studovat prezenční či kombinovanou formou. Studium nabízí osvojení teoretických znalostí z pedagogiky, psychologie, sociologie a spousty dalších zajímavých oborů. Kromě teoretických znalostí získá student také odbornou praxi v dané instituci, kterou si sám zvolí. Kombinovanou i prezenční formou umožňuje Univerzita Tomáše Bati po skončení bakalářského stupně studovat další dva roky navazující magisterský stupeň oboru sociální pedagogika, který rozšíří dosavadní znalosti studenta o další užitečné informace (Sociální pedagogika, © 2021).

Na Ostravské univerzitě je možnost studia sociální pedagogiky dvěma způsoby. Bakalářské studium, může zájemce absolvovat prezenční nebo kombinovanou formou. Stejně je to i u navazujícího magisterského studia, které rozšiřuje dosavadní znalosti absolventa. Obor sociální pedagogika nabízí pedagogická fakulta, katedra sociální pedagogiky. Studenti proniknou do sociálních a psychických vlivů působících v průběhu vývoje jedince. Osvojí si výchovné metody a postupy směřující k pozitivnímu rozvoji osobnosti. Zjistí, že je třeba poznat sám sebe a neustále pracovat na vlastním seberozvoji, aby porozuměli chování

druhých lidí a mohli na to adekvátně reagovat (Nabízené studijní programy a obory pro přijímací řízení / Katedra sociální pedagogiky PdF OU, © 2016).

Univerzita v Českých Budějovicích nabízí studium sociální pedagogiky na pedagogické fakultě pouze v bakalářském programu kombinovanou formou. Navazující magisterské studium sociální pedagogiky tato univerzita nenabízí. Mají za cíl rozvinout profesní kompetence studenta v kontextu veřejné správy, především posílení činností v oblasti sociální, preventivní a výchovné práce. Jde o vytváření základu pro rozvoj komunikativních, organizačních a řídicích dovedností (PF JU, © 2014).

Na Masarykově univerzitě v Brně lze studovat sociální pedagogiku se zaměřením například na poradenství nebo volný čas. Sociální pedagogika v bakalářském programu je vyučována na pedagogické fakultě prezenční i kombinovanou formou. Kdežto sociální pedagogika je vyučována na filozofické fakultě a pouze prezenční formou. V magisterském navazujícím programu nabízí prezenční formou sociální pedagogiku a poradenství na filozofické fakultě nebo na pedagogické sociální pedagogiku a volný čas, kombinovanou formou lze studovat pouze sociální pedagogiku na pedagogické fakultě. Absolventi mohou nalézt uplatnění v jakékoliv profesi zaměřené na rozvoj lidí všech věkových kategorií. Práci naleznou v mnoho organizacích a institucích a také budou připraveni si svoji vlastní organizaci založit a realizovat své vize a projekty (Studijní programy, © 2022).

Obor sociální pedagogika lze na Karlově univerzitě v Praze studovat pouze na navazujícím magisterském studiu, prezenční a kombinovanou formou. Absolventi jsou připraveni orientovat se v sociálně pedagogické problematice, jsou schopni identifikovat a řešit sociální situace, které zapříčinili vznik problému jedince nebo skupiny a dokázal tyto situace řešit. Je veden k tomu, aby dokázal realizovat osobnostní, sociální a mravní výchovu (Sociální pedagogika, © 2022).

V Olomouci lze studovat sociální pedagogika s více zaměřenými. Sociální pedagogika – specializace prevence sociálně patologických jevů, lze studovat na bakalářském programu prezenční i kombinovanou formou a sociální pedagogiku – specializace výchova ve volném čase, také na bakalářském programu, prezenční a kombinovanou formou. Jde o výchovné působení mimo vyučování a ve volném čase u všech osob, i u těch, kteří nejsou ohroženi sociální exkluzí. Na navazujícím magisterském studiu lze studovat sociální pedagogiku – specializace projektování a management a sociální pedagogiku – specializace výchovné poradenství. Cílem je, aby absolvent získal potřebné kompetence pro samostatnou

výchovnou, projektovou, řídicí a výzkumnou činnost v oblasti pedagogiky (Uchazečům o studium, ©).

1.3 Možnost uplatnění a činnosti sociálního pedagoga

Sociální pedagog má v České republice rozsáhlé a zároveň poměrně nepřehledné využití. Možnosti uplatnění na trhu práce jsou široké, stejně jako škála jeho působnosti. Bohužel pozice sociálního pedagoga je stále nedoceněná a nedostává se jí potřebného uznání jako jiným profesím. Neustále je však vynakládáno úsilí, aby se to změnilo.

Podle Krause uplatnění profese sociálního pedagoga začíná u školních družin, domovů mládeže, středisek volného času, diagnostických ústavů, speciálně výchovných zařízení, středisek pro závislosti, krizových centrech, linky důvěry, funkce sociálního asistenta, léčebných a rekreačních zařízeních až po kluby a domovy důchodců (Kraus, 1996).

Své uplatnění mohou absolventi sociální pedagogiky najít například v:

- Resortu sociálních věcí – kurátoři, ústavy sociální péče,
- Resortu školství, mládeže a tělovýchovy – školní kluby, dětské domovy, družiny, kluby, domovy mládeže, asistent pedagoga, pedagog volného času,
- Resortu zdravotnictví – psychiatrické léčebny,
- Resortu vnitra – utečenecké tábory, nápravná zařízení,
- Resortu spravedlnosti – pracovník ve věznicích, probační a mediační služby (Niklová, Kamarášová, 2007).

Kromě zmíněných resortů najde sociální pedagog uplatnění v neziskovém sektoru nebo také v komerčním sektoru, např. soukromé školy, sociální podnikání, firemní vzdělávání atd. (O sociální pedagogice, © 2021).

Pozice tzv. mimoškolního pedagoga je podle Gulové další možností uplatnění sociálního pedagoga. Má za úkol vytvářet podnětné prostředí mimo školu a mimo rodinu. Jeho práce převážně souvisí s organizací mnohých volnočasových aktivit dětí a mládeže (Gulová, 2000).

Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice rozlišila činnosti sociálního pedagoga na:

- Vzdělávací a osvětová činnost, jedná se o realizaci osvětových a vzdělávacích projektů a programů zaměřených na žáky, rodinu, učitele a komunitu.

- Sociálně – výchovná a preventivní činnost, zaměřená na výchovné a preventivní aktivity vedoucí k zvyšování sociálních dovedností žáků, na utváření zdravého životního stylu žáka a předcházení společenskému a sociálnímu vyloučení, rasismu apod.
- Podpůrná, intervenční a ochranná činnost, jedná se o poskytování pomoci ze strany sociálního pedagoga v těžkých životních situacích žákovi i jeho rodině, pomoc žákům jiné státní příslušnosti, poskytnutí pomoci v případě ohrožení dítěte rizikovým chováním.
- Poradenská a mediační činnost, sociální pedagog řeší konflikty ve školském prostředí mezi zúčastněnými, poskytování poradenství jedincům, rodičům i komunitě.
- Reedukační činnost, nabízení různých programů, projektů a činností vedoucí ke změně sociálně nežádoucímu chování.
- Analyticko – diagnostická a depistážní činnost, sociální pedagog zkoumá prostředí a klima školy, školní třídy a výchovné skupiny, zaměřuje se na jedince ze sociálně znevýhodněného, zanedbávaného a ohrožujícího prostředí.
- Koordinační a organizační činnost, spolupracuje s dalšími službami při programech primární a sekundární prevence (Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, 2020).

Objekty působení sociálního pedagoga specifikuje Miňová jako děti a jejich sociálně - patologické problémy. Jedná se o problémy spojené s týráním, zanedbáváním, zneužíváním, šikanou, drogovou závislost, alkoholismem, záškoláctvím, poruchami chování a narušenými rodinnými vztahy (Miňová, 2000).

Sociální pedagog nepracuje jen s dětmi nebo mládeží, jeho cílovou skupinou při práci jsou jedinci v celé etapě svého života. Se svými klienty pracuje v přímém kontaktu po delší časové období. Vybudování vztahu mezi pracovníkem a klientem, který by měl být stabilní a otevřený, je základem práce. Sociální pedagog se snaží svými činnostmi vést jedince k tomu, aby se s pomocí vlastního rozumu, vědomostí a dovedností dokázal angažovat ve společnosti (A Common Platform for Social Educators in Europe, 2006).

Podle Krause jsou činnosti sociálního pedagoga velmi široké a pestré, aktivity jsou neopakovatelné a stále se objevují nové a tvořivé. Jedná se o činnosti výchovného působení

ve volném čase, poradenskou činnost, diagnostiku a analýzu problému, životní situace a prostředí, ve kterém se vychovávaný nachází, reedukční a resocializační péči a terénní práci, depistáže, screeningy (Kraus, 2008).

Z hlediska prevence sociálně - patologických jevů pomáhá sociální pedagog s formováním optimálního životního způsobu, s utvářením zdravého životního stylu, v oblasti facilitace, socializace, intervence do procesů socializace, s obnovou normality, reedukace, resocializace, poskytuje výchovnou pomoc a podporu při zvládání životních situací nebo pomoc při řešení krizí (Lorenzová, Komárková, 2019).

Sociální pedagog se mimo jiné věnuje i organizačním a manažerským aktivitám. Také se podílí na různých projektech, vypracovávání metodických materiálů, na vytváření koncepce a účastní se výzkumných záměrů. Mimo jiné mezi jeho náplň činností patří i spolupráce s rodiči, pedagogickými pracovníky, sociálními pracovníky a jinými odborníky (Kraus, 2008).

Határ uvádí, že ve smyslu slovenského školského zákona je hlavní pracovní náplní sociální činnost, zaměřená na sledování a hodnocení jednání dětí metodami, technikami a postupy odpovídajícími současným poznatkům sociální pedagogiky a praxe, sociální poradenství, socioterapie a používání diagnostických metod sociální pedagogiky (Határ, 2009).

1.4 Kompetence sociálního pedagoga

Kompetence můžeme specifikovat jako soubor znalostí, dovedností, zkušeností, postupů, metod a postojů, které daný jedinec používá k řešení různých úkolů a životních situacích a které mu dávají možnost osobního rozvoje i naplnění životních tužeb (Veteška, Tureckiová, 2008).

Pod pojmem profesní kompetence se zastřešují určité schopnosti a odborná způsobilost sociálního pedagoga. Jakákoliv profesní kompetence se vyznačuje čtyřmi základními znaky. Prvním znakem je kontextualizovanost, uplatňuje se v jistém prostředí nebo v situaci. Druhým znakem je multidimenzionálnost, znamená to, že je utvořena z více zdrojů (poznatků, informací, způsobilosti, představ atd.) a předpokládá se, že bude efektivně zacházet se zdroji, které jsou propojené se základními znaky lidského chování. Další je definovaná standardem, to znamená, že předpokládaný stupeň zvládnutí je daná společně se souborem výkonných kritérií. A poslední, má potenciál pro akci a rozvoj, pracovník nabývá a rozvíjí kompetence v procesu edukace (Veteška, Tueckiová, 2008).

Polský představitel sociální pedagogiky Sroczyński poukazuje na důležitost sociálních kompetencí z hlediska sociální pedagogiky a uvádí, že sociální pedagogika svůj zájem

zaměřuje na výchovu člověka a pomáhá tomuto člověku žít v dané společnosti. Sociální kompetence jsou jako osobní vlastnosti jedince označující se morálním charakterem. Jako hodnotu, idejí a sociálně definovaný standard chápe Sroczyński sociální kompetenci, podle které by se měl člověk vystupovat ve společnosti. Stejně i fyzické předpoklady, způsobilost, vědomosti, zručnosti, zkušenosti, postoje a charakterové vlastnosti, které se projevují v jednání a chování jedince a umožňují prostřednictvím sociálního okolí správné a dobré fungování v rodinném, pracovním a osobním životě (Kamarášová, 2009, In Tvrdík).

Díky svým kompetencím má sociální pedagog vliv na ovlivňování volného času dětí a mládeže. Svým působením, chce dosáhnout k pozitivní přeměně jejich osobnosti a utvoření všech žádoucích vlastností a návyků. Toho lze dosáhnout, pokud sociální pedagog zná a chápe zájmy a potřeby žáků a k činnosti s nimi je sám motivován (Němec, 2002).

Hátar vymezil několik profesionálních klíčových kompetencích pro sociálního pedagoga. Mezi tyto kompetence zařadil:

- Edukativní a reedukativní kompetenci,
- Poradenskou, sociálně pedagogicko – diagnostickou a prognostickou kompetenci,
- Intervenci, profylaxii a terapie,
- Kompetenci sociálně – výchovné prevence,
- Organizační, manažerskou, evaluační, administrativní a kooperační,
- Komunikační kompetenci,
- Integrovaně – kompenzační a facilitářskou,
- Sociální a (re) socializační kompetenci,
- Sociálně a výchovně rehabilitační, osobnost aktivizující, stabilizující a usměrňující,
- Kompetenci sociálně – pedagogického výcviku
- Kompetenci vědeckovýzkumnou převážně uplatňující v oblasti pedagogického výzkumu (Hátar, 2009).

Pro profesi sociálního pedagoga Kraus definoval kompetence do tří skupin. První skupinou jsou vědomosti v podobě rozsáhlého společensko – vědního základu. Vzděláváním získá vědomosti obecné pedagogiky, psychologie, sociologie, filozofie sociální pedagogiky, pedagogiky volného času, metody sociálně výchovné práce, teorie komunikace, organizace a řízení výchovy volného času. I ze sociální politiky, sociální práce a právo může uplatnit

potřebné vědomosti. Také by měl mít povědomí o biologii člověka, somatologii, managementu, personalistice a o dalších zajímavých oblastech (Kraus, 2008).

Druhou skupinou kompetencí podle Krause jsou dovednosti, mezi které řadí dobrou sociální komunikaci, umění diagnostiky, prostředí i daného jedince či jedinců, vedení dokumentace, využívání metod sociálně – pedagogické prevence a terapie. Asertivní řešení problémů zařazuje mezi důležitou dovednost, kterou by sociální pedagog měl mít (Kraus, 2008).

Třetí a poslední skupinou kompetencí, které jsou pro práci sociálního pedagoga důležitou jsou osobnostní vlastnosti. Do této skupiny spadají psychické i fyzické předpoklady. Významná je vnímavost různých životních situacích a prostředí, vyrovnanost, emocionální stabilita, sebekontrola, trpělivost, empatie, tvořivost, originalita a morální požadavky (Kraus, 2008).

Bakošová rozděluje kompetence sociálního pedagoga na všeobecné a specifické. „*Všeobecné kompetence spočívají v pomoci a podpoře dětem, mládeži, dospělým, rodičům (sociální andragogika, geragogika) a jejich podpoře v situacích vyrovnání deficitu socializace a hledání možnosti zlepšení kvality života prostřednictvím výchovy, vzdělávání, prevence, poradenství*“ (Bakošová, 2008, s. 192).

Specifické kompetence ještě dělí na:

- **Výchovně – vzdělávací kompetence** - sociální pedagog plánuje, organizuje a metodicky usměrňuje činnost v zařízeních, které řeší úlohy vyplývající ze sociální politiky státu v oblasti školství, práce, sociálních věcí a rodiny. Je tvůrcem vzdělávacích projektů pro děti, mládež, dospělé, rodiče, jednotlivce, skupiny nebo komunity.
- **Kompetence převýchovy** – jako dobrý vychovatel snadno sociální pedagog diagnostikuje určité změny v oblasti mravní, sociální a emocionální narušenosti, kriminálních zločinů, drog, závislostí a jiných problémových situacích, které řeší.
- **Kompetence poradenství** – sociální pedagog pozorně poslouchá, je taktní, poskytuje nové alternativy, neposkytuje žádné konečné řešení, klienty sám musí zjistit, co bude pro něj nejlepší.
- **Kompetence prevence a intervence** – sociální pedagog může realizovat dva typy prevence. Univerzální prevence je zaměřena na celou populaci, snaží se vytvořit ve společnosti atmosféru přijetí a pochopení problémů, vůči kterým mají někteří dané

předsudky. Sekundární prevence je zaměřena na úzký okruh lidí. Hlavně se jedná o skupiny, které jsou rizikovým jevem (drogy, záškoláctví) přímo ohroženy.

- Kompetence managementu – sociální pedagog si musí umět zvládat zorganizovat svoji práci, nejen z hlediska efektivity, ale také z hlediska spolupráce s jinými odborníky (Bakošová, 2008).

Chudý vychází z kompetencí sociálního pedagoga v praxi. Při výkonu své práce využívá sociální pedagog funkci manažerskou ve výchovných a sociálních zařízeních, diagnostikuje výchovné a sociální problémy, poskytuje konzultaci při potížích s učením, Dokáže zastávat roli vychovatele, animátora volného času dětí a mládeže, reflexního profesionála, poradce v oblasti sociální politiky a další (Chudý, 2010).

Mezinárodní asociace sociálních pedagogů rozdělila kompetence sociálního pedagoga na dvě skupiny, na základní a centrální kompetence. Do kategorie základních kompetencí se řadí intervence, jde o činnost co nejrychleji a efektivně zareagovat na nejrůznější situace a vyřešit problém. Další je kompetence k reflektování, což znamená znalost náležitých problémů a přemítání aktuálního dění v oboru. Poslední kompetencí v této kategorii je kompetence k evaluaci vymýšlet, připravovat a odrážet svoji práci, monitorovat vlastní cíl, jednání a výsledek (A Common Platform for Social Educators in Europe, 2006).

Druhou skupinou kompetencí podle Mezinárodní asociace sociálních pedagogů jsou kompetence centrální. Do centrálních kompetencí patří:

- Sociální a komunikační kompetence – jde o dovednost spolupráce s klienty i jinými odborníky.
- Osobnostní a vztahové kompetence – snaha vytvořit harmonický vztah s klientem, schopnost vcítit se do pocitů, jednání druhé osoby.
- Organizační kompetence
- Rozvojové a vzdělávací kompetence
- Systémové kompetence
- Kompetence vytvářené v rámci profesní praxe.

Sociální pedagog by měl mít snahu vytvořit harmonický vztah mezi ním a klienty, měl by mít schopnost vcítit se do pocitů, jednání druhé osoby a projevit jí úctu. Měl by dokázat spolupracovat s jednotlivci a různými skupinami osob, jejich rodinnými příslušníky, ale také

s dalšími odborníky. Důraz se také klade na schopnost efektivně řešit dané problémy, na schopnost správně komunikovat. Sociální pracovník by měl být schopný spolupracovat v týmu. Svoji práci by si měl umět správně naplánovat a zorganizovat. Měl by být schopný si zformulovat a strukturovat své cíle a dbát na správné vedení dokumentace. Jeho práce se neobejde bez základních právních předpisů důležitých pro sociálně pedagogickou činnost. Díky dalšímu vzdělávání si sociální pedagog zlepšuje a rozšiřuje své dosavadní pracovní schopnosti, dovednosti a znalosti (A Common Platform for Social Educators in Europe, 2006).

Při práci s dětmi a mládeží by měl každý sociální pedagog disponovat:

- Sociální zralostí, která vyjadřuje míru socializace požadovanou společností, projevující se v přístupu a postojích k jednotlivcům, skupinám a sociálnímu prostředí.
- Sociální inteligencí, schopností jednat s lidmi kreativně a asertivně řešit mezilidské konflikty, ovlivňovat lidi a regulovat je společensky žádoucím směrem.
- Kongruencí, která představuje soulad mezi vnitřním prožíváním, uvědomováním a vnějším projevem člověka.
- Empatií, schopností vcítit se do prožívání a jednání druhé osoby a také se podívat na svět očima dítěte, se kterým sociální pedagog pracuje.
- Autenticitou, schopností zůstat ve vztahu k dítěti v každé situaci přirozený a pravdivý.
- Akceptací, což znamená přijmout dítěte takové, jaké je.
- Odborností, je potřeba splnit celou řadu požadavků, které vedou k jeho odborné kvalifikaci.
- Diskrétností, sociální pedagog musí respektovat etiku a zachovat pedagogické tajemství (Határ, 2009).

I podle Kohoutka by měl sociální pedagog mít určité vlastnosti, které rozdělil do tří skupin, na primární, sekundární a terciární. Primární vlastnosti, jsou vlastnosti vrozené a získané během raného dětství, příkladem je schopnost prosazovat vlastní vůli, sebeovládání, schopnost a dovednost emočně vnímat. Do sekundárních vlastností patří vlastnosti, které jedinec získá a osvojí vlivem výchovy a vzděláváním, například vlastnosti spojené

s komunikací, jako je slovní zásoba, výslovnost. Poslední terciární vlastnosti jsou vlastnosti pro každého člověka osobité, typické, jde o jeho hodnoty, postoje, motivaci a zájem prosadit se (Kohoutek, 2006).

2 ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Jak už bylo zmíněno v předchozí kapitole, základní škola je jednou z možností uplatnění sociálního pedagoga na trhu práce. Vzdělávání na základní škole je v současné době jedinou etapou vzdělávání, které je povinné pro každé dítě v České republice. Cílem vzdělávání na základní škole je vytvoření základů pro celoživotní učení (Základní vzdělávání, 2021–2022).

„Základní vzdělávání vede k tomu, aby si žáci osvojili potřebné strategie učení a na jejich základě byli motivováni k celoživotnímu učení, aby se učili tvořivě myslet a řešit přiměřené problémy, účinně komunikovat a spolupracovat, chránit své fyzické i duševní zdraví, vytvořené hodnoty a životní prostředí, být ohleduplní a tolerantní k jiným lidem, k odlišným kulturním a duchovním hodnotám, poznávat své schopnosti a reálné možnosti a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o své další životní dráze a svém profesním uplatnění“ (Školský zákon, 2004).

Školu lze charakterizovat, jako společenskou institucí, kdy její hlavní funkcí je nabízet vzdělávání dětem daných věkových kategorií v připravených formách dle určitých vzdělávacích programů (Průcha, 2003).

Dle Grecmanové je *„škola významná výchovná instituce, specializovaná a organizovaná, s přesně vymezenou strukturou, cílem, obsahem, metodami, formami a prostředky výchovy. V souladu s naplňováním požadavku harmonického rozvoje člověka se podílí na rozvoji a uplatnění jeho poznání, vytváření vědomostí, dovedností, schopností, návyků, sklonů a zájmů, čímž přispívá k jeho socializaci“* (Grecmanová, Holoušová akol., 1998, s. 31).

Funkce socializační zůstává oproti funkci vzdělávací v pozadí. Však potřeba, aby škola plnila svou roli i v oblasti socializační, je enormní a bude neustále narůstat. Souvisí to s prohlubováním sociálních a ekonomických rozdílů ve společnosti a tím i mezi dětmi, zvyšováním počtů dětí cizinců a dětí znevýhodněných, integrovaných ve školách hlavního proudu. Necelá polovina žáků se stává objekty šikany a školy s tímto problémem neumí systémově pracovat (Kudy vede cesta, 2015).

S pohledu socializace definuje Helus školu jako *„instituci pro řízenou socializaci především dětí a mládeže, s důrazem na vzdělávání. Znamená to, že systematicky uvádí děti a mládež do sociokulturního světa tak, aby se v něm orientovaly a rozvíjely, aby jeho poznatkové soustavy, hodnoty a normy přijaly za své, aby svým věděním a dovednostmi se v něm dokázaly uplatnit a svým uplatněním napomáhaly jeho reprodukci“* (Helus, 2015, s. 272).

V dnešní době se děti více potýkají s životními problémy, které jsou daleko větší než jejich problémy vzdělávací. A pokud se u nějakého dítěte objeví nějaké závažné životní problémy a pokud chce škola někoho vzdělávat, měla by se nejdříve zaměřit na tyto problémy. Díky porozumění životním problémům žáka, se škola více stává institucí prevence, poradenství a terapie (Hopf, 2001).

Pozice školního psychologa, výchovného poradce, speciálního pedagoga, výchovného poradce, školního metodika prevence, asistenta pedagoga a další, jsou pozice, se kterými se začínáme více setkávat na základních školách. Pokud škola přijme všechny tyto pozice nebo jen některou, začíná tímto reagovat na dané problémy a postupem času zjišťuje, že už není pouze místem pro předávání vědomostí, ale je důležitým prostředím pro výchovu a socializaci žáka (Hopf, 2001).

Podle Vašutové by měla škola klást větší důraz na výchovu mladé generace. Také podotýká, že ze strany společnosti je kladen velký tlak a očekávání, především na učitele, že si zvládnou poradit v nové situaci, a dokážou se lehce vypořádat s novými problémy svých žáků (Vašutová, 2004).

Důsledkem problémů souvisejících se socializací a výchovou se zjišťuje, že učitelům neschází didakticko – metodické kompetence, nýbrž sociálně pedagogické znalosti a schopnosti. Z tohoto důvodu se pedagogové se sociálním pedagogem navzájem doplňují (Hopf, 2001).

Ve školském prostředí se sociální pedagog nezaměřuje jen na znevýhodněné, ohrožené či problémové žáky. Svou pozornost upírá sociální pedagog na celou školu, kromě žáků, také na učitele a rodiče (Zemačiková, 2008).

2.1 Sociální pedagog v základní škole

Na vysokých školách každý rok dokončuje studium sociální pedagogiky mnoho absolventů a jednou z možností jejich uplatnění na trhu práce je základní škola. Jak už bylo zmíněno sociální pedagog pracuje se skupinami, s žáky, třídami i učiteli. Zaměřuje se na sociální a výchovné aspekty vzdělávání a pomáhá ve škole utvářet její klima.

Někteří autoři uvádějí, že by bylo dobré a žádoucí zajistit na každé základní škole místo sociálního pedagoga, kvůli nárůstu problémového jednání u studentů. Důležitou roli hraje zásah do oblasti trávení volného času, neboť pozitivní trávení volného času slouží jako preventivní činnost. Práce sociálního pedagoga by měla přispívat k pozitivnímu rozvoji

žáka, k rozvoji jeho sociálních dovedností a ke zlepšení spolupráce rodiny žáka. Velmi důležitou oblastí, které by měl sociální pedagog věnovat pozornost je prevence sociálně patologických jevů, pomocí vytvoření a uskutečnění preventivních programů (Bakošová, 2010).

Musí zjistit a prozkoumat sociálně patologické jevy, které se nacházejí na dané škole. Poskytuje poradenství a zabezpečuje reedukaci problémového jednání žáků. V rámci preventivních programů by měl zajišťovat různé přednášky, besedy a semináře pro žáky i učitele. Musí navazovat spolupráci s třídními učiteli a dalšími vyučujícími. Společně by měli hledat a nalézt správný přístup k problémovým žákům a pokusit se vytvořit individuální vzdělávací plán pro tyto žáky (Bakošová, 2010).

Sociální pedagog usiluje o zmírnění nebo odstranění vlivů narušujících prostředí žáka. Navrhuje a pomáhá realizovat daná opatření věnující se pomoci a podpoře žáka při jeho vzdělávání a společenském rozvoji. Je ve spolupráci s lidmi potřebnými pro vzdělávání a celkový rozvoj žáka, jedná se především o rodiče a pedagogy. S učiteli komunikuje o negativních dopadech sociální zanedbanosti. Rodičům poskytuje rady, jak řešit obtížnou situaci, aby neměla tato situace špatný vliv na intelektuální a osobnostní rozvoj žáka. Za školu kontaktuje různé organizace a úřady, na které se obrací s žádostí o pomoc s řešením problému. Do úzké spolupráce se zapojuje i kurátor a různí dobrovolníci (Katalog podpůrných opatření, 2015).

Podle Emmerové by se měli činnosti sociálního pedagoga na základní škole zakládat na realizaci primární prevence sociálně patologických jevů, koordinaci prevence drogových závislostí i sociálních problémů, organizaci volnočasových aktivit dětí a mládeže, sociálním poradenství, aktivní spolupráci se žáky ze znevýhodněného rodinného prostředí a spolupráci s rodiči (Emmerová, 2009).

Roli sociálního pedagoga ve škole vymezil Kraus a Poláčková jako pomocníka a obhájce práv a důstojnosti žáka, jako mediátora v konfliktech se žáky a rodiči, koordinátora s veřejnou správou, jako iniciátora spolupráce s místními výchovně – vzdělávacími institucemi a organizátora volnočasových projektů a aktivit (Kraus, Poláčková, 2001).

Věnovat by se měl i sociálně výchovné činnosti. Jde o působení záměrných a cílevědomých činností na osobnost žáka s kladením důrazu na rozvoj sociálních dovedností, schopností orientovat se v životě společnosti a umět adekvátně reagovat v různých životních situacích (Vašťačková, 2008).

Jeho úloha ve vztahu k žákovi je pomáhat s jeho začleněním do kolektivu. Při své práci se setkává s talentovanými a nadanými žáky, s žáky se sociálně znevýhodněného prostředí i s dětmi z různých komunit. Snaží se chránit práva dětí a mládeže, pokud je narušené rodinné prostředí a jeho výchova, při násilných situacích ve škole. S dalšími odborníky spolupracuje a hledá řešení při poruchách sociálního chování žáků. Při práci s rodiči poskytuje výchovné poradenství, nabídku volnočasových aktivit pro jejich děti. Pokud je narušené rodinné prostředí nabízí rodičům pomoc nebo zprostředkovává kontakt s jinými odborníky. Pomáhá také novým, méně zkušeným učitelům řešit různé situace, pobízí je k rozšíření svých dovedností, znalostí a rozvoji schopností. Může působit jako třetí osoba při práci s rodiči vykazující nějaké agresivní chování (Bakošová, 2005).

„Sociální pedagog řeší sociální situaci žáků a její negativní dopady na vzdělávání, pravidelnou školní docházku, fungování základních společenských mechanismů v rodině a přítomnost základních sociálních a hygienických návyků u žáků“ (Katalog podpůrných opatření, 2015).

Náplň práce sociálního pedagoga na základní škole je velmi široká a vyžaduje znalost z mnoha oborů, spolupráci s dalšími odborníky, školou, rodinou a žákem. S proměnou společnosti a přibýváním některých společenských jevů se ukazuje, jak je pozice sociálního pedagoga potřebná.

2.2 Školní pedagogické pracoviště

Problémy a situace, se kterými se učitelé v českém školství musejí potýkat mohou občas přesahovat rámec jejich kompetencí. Učitelé a další odborníci se na základních školách mohou potýkat s agresivitou, šikanou, některými závislostmi, absencí ve škole i na volnočasových aktivitách a s dalšími problémy. Dalším problémem, se kterým se musí potýkat, je nezájem ze strany rodičů při spolupráci se školou. Součástí pedagogického týmu je vedle učitele a sociálního pedagoga, školní psycholog, speciální pedagog, výchovný poradce a metodik prevence.

„Ředitel základní, střední a vyšší odborné školy zabezpečuje poskytování poradenských služeb ve škole školním poradenským pracovištěm, ve kterém působí zpravidla výchovný poradce a školní metodik prevence, kteří spolupracují zejména s třídními učiteli, učiteli výchov, případně s dalšími pedagogickými pracovníky školy. Poskytování poradenských

služeb ve škole může být zajišťováno i školním psychologem nebo školním speciálním pedagogem“ (Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, 2005).

Své místo má sociální pedagog v poradenském týmu, ve kterém všichni spolupracují a řeší sociální, psychologické a vzdělávací předpoklady žáků, výchovné problémy a dopady školní absence na vzdělávání a rozvoj žáka. Společně sledují a vyhodnocují školní docházku a komplexně rodinou situaci žáka. Pokud se odhalí nějaké nežádoucí jevy kontaktuje a osobně jedná s rodiči žáka, pedagogy, kurátory a různými dobrovolnými pracovníky, buď to jednotlivě nebo ve formě tripartitních jednání tzv. výchovných komisí. Monitoruje problémové případy a plnění výchovných opatření, na kterých se během výchovných komisí dohodne. Se všemi je v neustálém kontaktu a poskytuje nové poznatky, které se vztahují k případům. Se všemi členy týmu vede kartotéku žáků týkající se klíčových informací, z oblasti sociální, zdravotní a dalších. Na základě všech získaných poznatků vymýšlejí návrhy a realizují konkrétní podpůrné a výchovné opatření u jednotlivých žáků (Katalog podpůrných opatření, 2015).

2.2.1 Výchovný poradce

Výchovný poradce na základních školách plní funkce ve vztahu k žákům se vzdělávacími a výchovnými problémy. Zajišťuje kontakt se žáky, buď to individuálně nebo skupinově. Pozoruje chování žáků, jak se ve školském prostředí projevují. Vyhledává žáky, kteří vyžadují zvýšenou pozornost, a to i žáky se speciálními vzdělávacími problémy. Spolupracuje s rodiči a dalšími odborníky, na odstranění příčin problémů. Je prostředníkem ve vztahu učitel a žák. (Pedagogická fakulta MU, 2006).

Tuto funkci vykonává většinou nějaký učitel, který dokončil postgraduálním studiem. Zároveň tento učitel i na dané školy vyučuje nějaké předměty a velmi dobře zná prostředí, díky tomu může lépe vnímat problémy dětí. Jde o pedagoga, který je odborně připraven k výchovnému poradenství, pomáhá při profesní orientaci, pomáhá s řešením výchovných problémů, svoji pozornost zaměřuje na poruchy dětí a mládeže z pohledu pedagogické, psychologické a sociální normy (Opekarová, 2007).

Mezi jeho náplň práce patří činnosti poradenské, metodické a informační. Poradenství poskytuje učitelům, žákům a jejich rodičům. Můžeme říci, že své poradenské služby poskytuje v rámci celé školy, společně ve spolupráci s dalšími odborníky, jako je speciální pedagog a školní psycholog (Vojtová, 2004).

Ve vztahu žák a učitel je výchovný poradce prostředníkem. Měl by se snažit vytvořit si mezi danými stranami důvěrný vztah, bez toho vztahu by řešení bylo velmi obtížné nebo dokonce nemožné. Musí zvládat naslouchat jak žákovi, tak i učiteli. Ve většině případů se jedná o problémy související s rodinou, mezi žáky nebo potížemi souvisejícími s opačným pohlavím. Pokud se na výchovného poradce obrátí sám žák a chce řešit své problémy, je to důkazem dobré práce toho pracovníka. Svými dobrými komunikačními a sociálními schopnosti, by si ke spolupráci k řešení situace, měl získat i rodiče žáka. Při jednání s rodiči může být oporou pro učitele. Rodiče žáka informuje o možnosti navazujícího studia na středních školách. Výchovný poradce pomáhá žákům při rozhodování dalšího studia. Tato pozice vyžaduje spoustu energie, kreativity a dobré sociální dovednosti (Potměšilová, 2003).

2.2.2 Školní psycholog

Společenské, ekonomické, sociální a politické změny zasahují do našich životů a ovlivňují také školský a výchovně – vzdělávací proces a díky tomu se zvyšuje potřeba školních psychologů na školách. Někteří autoři se zmiňují o těžkých úkolech škol, o problematickém vztahu mezi učitelem a žákem, učitelem a rodiči, rodiči a dítětem a dnešní děti a mládež vidí jako nevychovanou, nemotivovanou a arogantní (Gajdošová, 2010).

Podle vyhlášky č. 72/2005 Sb. o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních vykonává školní psycholog diagnostickou a depistážní činnost u nadaných dětí a dětí s výchovnými a výukovými problémy. Poskytuje konzultační, poradenské a intervenční služby. Pečuje o integrované žáky, pomáhá při vytváření individuálního vzdělávacího plánu, konzultuje s žáky o jejich osobní problémy, poskytuje kariérní poradenství, dělá krizové intervence, pomáhá s nápravou školních neúspěchů žáků, konzultuje vše se zákonnými zástupci, spolupracuje s celou třídou a třídními učiteli. Dále poskytuje metodickou práci a vzdělávací činnosti (Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, 2005).

Školní psycholog po celou dobu pracuje s celým systémem školy. Zaměřuje se na celý pedagogický sbor, na učitele i třídní učitele, na kolektiv ve třídě a na každého žáka jednotlivě a jejich rodiče. Nepracuje však jen s učiteli nebo žáky, s akutním problémem. Pracuje i s eventuálně ohroženými žáky bez jakýchkoliv čitelných obtíží. Kromě toho spolupracuje i se speciálně pedagogickými centry, pedagogicko – psychologickými poradnami, s lékaři, sociálními pracovníky, krizovými centry a středisky výchovné péče. Školní psychologové se stávají zprostředkovatelem komunikace mezi jednotlivými částmi systému a v místě vzniku školských problémů mají značný vliv na jejich řešení. V průběhu školní docházky

mohou pozorovat dopad a výsledky svého působení na dané škole. Svým působením mohou mít vliv na učitelskou práci a pomáhat k změnám ve školském klimatu (Zapletalová, 2001). Tato pozice je velmi náročná. Školní psycholog může odhalit špatně zvolené postupy a způsoby komunikace učitele, které vedou k neúspěchu a neprospěchu žáka. Učitelé se snaží dosáhnout svých cílů, ale neberou ohled na žáky, což může vést k vytvoření strachu a úzkostem u žáků, což je potom přivádí právě do kanceláří školních psychologů. Školní psychologové mohou pomoci žákům se změnou vyučovacích postupů a průběhu hodin. Nesnaží se jejich práci nějakým způsobem kritizovat, jde jim jen o dobro žáka (Zapletalová, 2001).

2.2.3 Školní metodik prevence

Školní metodik prevence se zaměřuje na práci s výchovně problémovými dětmi, na spolupráci s jejich rodinnými příslušníky, institucemi, s dalšími odborníky ve škole, s policií, poradnami, zdravotnickými zařízeními, zařízeními sociální péče a městskými úřady. Kromě metodika prevence vykonává i práci učitele, což obnáší spoustu činností, jak výchovně vzdělávacích, tak i diagnostických, poradenských, informačních, konzultačních a koordinačních. Pozorováním žáka, to, jak se chová a jedná, se snaží včas zjistit rizikové chování. Pokud se na učitele obrátí žák s nějakým problémem, metodik prevence se mu snaží poskytnout pomoc, podporu a pochopení. Zároveň má vůči rodičům povinnost informovat je o výchovných problémech dítěte a v případě potřeby jim poskytnout pomoc při řešení problému (Tyšer, 2006).

Tento odborník v rámci svých kompetencí může řešit problémy spojené s nezdravým vztahem v kolektivu třídy a mezi žáky školy, s experimentováním žáků s návykovými látkami, krádežemi, vandalismem, ničením osobních věcí žáků na škole, s fyzickým a psychickým ubližováním a slovním napadáním žáků, s projevy rasové a menšinové intolerance, s domácím násilím a sexuálním zneužíváním a s dalšími problémy, které mají vliv na vzdělávání a výchovu žáků (Školní metodik prevence, 2012).

Tak jako výchovný poradce, i školní metodik prevence je vybraný učitel, který musí absolvovat potřebné akreditované vzdělávání. Z důvodu nedostatku času nemá pro realizaci preventivních činností dostatečný prostor. Když nemá úlevu z výukové činnosti, preventivní opatření vykonává v omezené, neodpovídající míře ve svém volnu nebo jen určité formální kroky. Ze strany vedení se občas potýká s negativními reakcemi, s omezením svých kompetencí pro svou práci s nedostatečným pochopením preventivní činnosti (Pedagogická fakulta MU, 2006).

2.2.4 Speciální pedagog

V prostředí školy poskytuje speciální pedagog poradenskou činnost. Primárně se zaměřuje na žáky se speciálně vzdělávacími potřebami a žáky, kteří využívají podpůrná opatření při výchovně vzdělávacím procesu a k naplnění školní úspěšnosti. Dále vykonává informační, metodické a koordinační činnosti. Na všem spolupracuje s dalšími odborníky školy. Zákonným zástupcům dětí se speciálními vzdělávacími potřebami poskytuje speciální pedagog rady a podporu. Svými činnostmi pomáhá při inkluzivním vzdělávání a pokouší se dosáhnout dobrých učebních výsledků u žáka se speciálně vzdělávacími potřebami (Kucharská, 2014).

Díky přibývajícím zkušenostem ze základních škol, které zaměstnávají speciálního pedagoga a s přibývajícím důrazem kladným na prevenci, se zjistilo, že odbornou pomoc nemusí poskytovat pouze žákům se speciálně vzdělávacími potřebami. Sám si může žáky ohrožené vzdělávacími problémy vyhledat a pracovat s nimi. Svými činnostmi se pokouší snižovat, odstraňovat nebo úplně zabránit vzniku speciálně vzdělávacích potřeb (Kucharská, 2014).

Speciální pedagog by měl být vybaven určitými předpoklady. Jde o empatii, dobré naslouchání, trpělivost, umět spolupracovat s dalšími členy pedagogického sboru, kreativita a schopnost správně komunikovat. Navzájem se tyto předpoklady prolínají. Aby dokázal poskytnout náležitou pomoc, musí se umět vcítit do toho druhého. Při spolupráci s žáky, dalšími pedagogy, rodiči a jinými pracovišti musí umět naslouchat a komunikovat. Speciální pedagog ani další pedagogové a odborníci by se neměli jeden nad druhého povyšovat, všichni by se měli vnímat jako jeden tým (Knotová, 2014).

2.2.5 Učitel

Učitel je „jeden ze základních činitelů vzdělávacího procesu, profesionálně kvalifikovaný pedagogický pracovník, spoluzodpovědný za přípravu, řízení, organizaci a výsledky tohoto procesu“ (Průcha, 2003, s. 261).

Pedagogická způsobilost je nezbytná k výkonu učitelského povolání. V minulosti byl učitel brán jako klíčový subjekt vzdělávání, zaručující předávání poznatků žákům ve vyučování. Učitel se podílí na vytváření klimatu třídy, edukačního prostředí, organizaci a koordinaci činností žáků, řídí a hodnotí proces učení. Ve spolupráci s rodiči, dalšími učiteli, žáky a

komunitami stoupá význam sociálních rolí učitele. Z rozdílného charakteru činností na určitých stupních a typech škol, kterým odpovídají příslušné aprobace a z diferenciací rolí ve vzdělávacím procesu vyplývají specifické funkce učitele. V jednotlivých zemích podléhá společenský status učitelského povolání podléhá významu, který je připisován vzdělávání ve společnosti (Průcha, 2003).

Požadavky dnešní společnosti se více a více zvyšují a učitel má za cíl na tyto požadavky žáky připravit. Jako každý odborník i učitel musí mít několik důležitých vlastností a schopností. Profesní kompetence mu pomáhají s vypořádáním vyučovacích problémů v přístupu k žákům a jejich vedení. Je důležité, aby učitelé mezi sebou spolupracovali, protože se společně podílejí na vytváření vhodného školního klimatu. Diagnostická úloha učitele roste, tato úloha závisí na tom, jak dobře zná učitel své žáky. Ke kvalitní práci učitelé přispívá i vytvoření partnerského vztahu mezi ním a žákem. V dnešní době se učitelé i více setkávají a musejí se naučit pracovat s dětmi s poruchami vývoje osobnosti a se začleňováním žáků s postižením (Svobodová, Šmahelová, 2007).

3 PRÁCE SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA S ŽÁKY, UČITELI A RODIČI

Rodinné prostředí, ve kterém žijeme může mít vliv na vznik rizikového chování, neboť výchova rodičů a rodinných příslušníků má vliv na vývoj, růst a formování osobnosti dítěte. Doma by dítě mělo cítit pocit bezpečí a jistoty, stabilní prostředí a zázemí. Mělo by mu být umožněno plně rozvíjet své schopnosti a mít prostor pro seberealizaci. Vše, co se odehrává doma, mezi rodiči, ve škole, to vše působí a má vliv na dítě. Dítě, by mělo mít pocit, že se může dospělým se vším svěřit, se svými problémy, pocity, obavami, s tím, co ho trápí, co prožívá. Na rozvoj schopností a seberealizaci dítěti má obrovský vliv i trávení volného času. Nedostatek času, nedostatek projeveného citu od rodičů a konfliktní vztahy v rodině mohou u dítěte vést k rozvoji určitého rizikového chování (Fischer, Škoda, 2014).

Sociální pedagog a jeho kolegové na základní škole se v rámci primární prevence rizikového chování u žáků zaměřují přednostně na zabránění rozvoje rizik, které vedou zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků. Jedná se o agresi, šikanu, kyberšikanu a jiné rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, vandalismu, intolerance, násilí, rasismus, xenofobie, extremismu, antisemitismus, homofobie, záškoláctví, závislostní chování, experimentování s návykovými látkami, gambling, prevence úrazů, rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, negativní působení sekt, spektrum poruch příjmu potravy, sexuální rizikové chování (Metodické dokumenty, 2013).

Můžeme rozlišovat různé druhy záškoláctví. Pravé záškoláctví, kdy žák nedochází do školy, ale rodiče se domnívají, že ano. Záškoláctví s vědomím rodičů (jinak také tzv. skryté záškoláctví), rodiče mají odmítavý postoj ke škole nebo slabost ve vztahu k dítěte nebo jsou zvyklí na pomoc dítěte v domácnosti. Záškoláctví s klamáním rodičů, děti dokážou své rodiče přesvědčit, že mají nějaké zdravotní problémy, kvůli kterým nemohou jít do školy a rodiče jim absenci omluví. Útěky ze školy, dítě normálně přijde do školy, učitel mu zapíše přítomnost a během vyučování nenápadně odejde na několik hodin mimo školu. Odmítání školy, u některých dětí se při myšlence na školu objeví nějaké psychické potíže, např. důsledkem obtížnosti učiva, deprese, šikany ze strany spolužáků (Kyriacou, 2005).

Být obětí šikany představuje extrémní zátěžovou situaci. U šikanovaných žáků může dojít ke vzniku nepříjemných psychických či fyzických stavů, dokonce i poruch. Můžeme si všimnout vyhybavého chování, kdy se žák snaží vyhybat určitým místům, odmítá chodit do školy. U žáků se může objevit úzkost, smutek, zlost, pocit osamělosti a ponížení, bolesti břicha nebo hlavy. Dalším viditelným projevem šikany jsou poruchy příjmu potravy,

poruchy spánku, žák má problém při usínání, objevuje se neklidný spánek nebo noční můry. V nejhorších případech může dojít až k sebepoškození nebo sebevražedným myšlenkám. Šikanovaný žák přestane dělat věci, které ho dříve bavily, které měl rád. Začnou se objevovat problémy ve škole i ve vztazích s druhými lidmi (Kollerová, 2020).

Při vandalismu se objevuje ničení školního majetku nebo věcí spolužáků. Objevují se prokopnuté dveře, poničené školní pomůcky, učebnice, části oblečení, ulomené části nábytku a další poničené věci. Sprejerství, kreslení, čmáranice a nápisy na zdech nebo školním nábytku. U sprejerství nemusí jít původně o poškozování školního majetku, ale jen o vyjádření sebe sama kreativním způsobem. Přestávky jsou nejrizikovějším časem pro ničení školního majetku. (Janíková, 2013).

Experimentování s psychoaktivními látkami je pro dnešní mládež nový druh zábavy. Důvodem může být snížené sebevědomí, nesmělost nebo dokázání poslušnosti partě kamarádů. Co je ještě více lákavé pro žáky, je porušení platných společenských norem. Zcela běžně potkáte na ulici žáky s cigaretou v ruce. U některých je užívání psychoaktivních látek určitá forma zábavy, ke které se vracejí jen zřídka, u některých už přechází v závislost. Užívání těchto látek může značně ovlivnit vývoj žáků (Vykopalová, 2005).

MŠMT vytvořilo Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, kde uvádí metodické a koordinační činnosti. Sociální pedagog se může podílet ve spolupráci se školním metodikem prevence na:

- *„Koordinaci, tvorbě a kontrole realizace preventivního programu školy.*
- *Koordinaci a participaci při realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškození a dalších sociálně patologických jevů.*
- *Metodickém vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s třídními kolektivy apod.).*
- *Koordinaci vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence sociálně patologických jevů.*
- *Koordinaci přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto*

procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.

- *Koordinaci spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence sociálně patologických jevů, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů.*
- *Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participaci na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu sociálně patologických jevů.*
- *Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence sociálně patologických jevů v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů“ (Metodické dokumenty, 2013).*

Bakošová definovala úlohy sociálního pedagoga ve vztahu k žákům, rodičům a učitelům. Ve škole sociální pedagog ve vztahu k žákovi řeší:

- Žákovo začlenění do kolektivu.
- Jeho sociální jednání a chování.
- Situace, kde je narušené žákovo sociální a rodinné prostředí, jejich výchova a případně se vyskytuje syndromu CAN.
- Situace, pokud zjistí změny ve zdravotním stavu žák, ve smyslu zabezpečení zdravého životního stylu dbá na psychohygienu.
- Situace spojené s násilím, chrání práva žáků a s dalšími odborníky spolupracuje na zlepšení jednání aktérů šikany.
- Situace záškoláctví a experimentování s drogami apod (Bakošová. 2006, In Niklová, Kamarášová, 2007).

Důležitou část práce sociálního pedagoga tvoří právě práce s žáky, s jednotlivcem, skupinou nebo celou třídou. Věnuje se převážně sociálně výchovné a preventivní činnosti. Svoji pozornost zaměřuje na žáky ze sociálně znevýhodněného, zanedbaného a ohrožujícího prostředí. Žákům nacházejících se v těžké situaci, např. situace v rodině, potíže se začleněním do kolektivu, potíže se spolužáky, v těchto situacích poskytuje individuální pomoc a podporu. S žákem a jeho rodinou je v dlouhodobém kontaktu a spolupracují kvůli

nápravě situace, se záměrem zlepšit výchovně vzdělávací podmínky žáka. Se školním metodikem prevence spolupracuje při plánování a realizaci preventivních programů, zaměřených zejména na prevenci rizikového chování. S cílem zlepšit vztahy mezi žáky, klima školy a třídy plánuje, organizuje a realizuje volnočasové aktivity. V naléhavých situacích kontaktuje OSPOD, Policii České republiky a ve školním prostředí může realizovat krizovou intervenci (Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, 2020).

Úlohou sociálního pedagoga ve vztahu k učitelům je:

- Sledovat a pomáhat řešit pedagogické situace, zejména nově přicházejícím učitelům.
- Ohleduplně reagovat na požadavky učitelů v rámci relaxace, psychohygieny, snaží se předcházet jejich syndromu vyhoření.
- Být iniciátorem při dalším vzdělávání, připomínat knižní novinky, časopisy a připravovat různé kurzy.
- Je prostředníkem a ochráncem práv u učitelů v případech agresivně jednajících rodičů apod (Bakošová. 2006, In Niklová, Kamarášová, 2007).

Sociální pedagog pomáhá třídním i ostatním učitelům při řešení problémových situacích týkajících se rizikového chování žáků, komunikace s okolím a vztahových problémů, protože to přesahuje jejich kompetence a časové možnosti. Pro učitele realizuje vzdělávací a rozvojové programy (Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, 2020).

Ve vztahu k rodičům jsou vymezeny úlohy sociálního pedagoga při:

- Narušeném rodinném prostředí.
- Poskytování rad o výchově spojené s vývojem dítěte, rady o efektivní komunikaci mezi rodiči a dětmi.
- Individuálních konzultacích a rad v rámci prevence sociálně – patologických jevů a možných rizicích pro jejich děti apod (Bakošová. 2006, In Niklová, Kamarášová, 2007).

S rodiči žáků vyžadující podporu v obtížných situacích sociální pedagog provádí rozhovory, které mají preventivní charakter. Tyto rozhovory slouží k včasnému řešení problémů, aby nedošlo k jejich prohlubování. Při rozhovorech se škola i rodina snaží stanovit postupy při řešení daného problému žáka. V rámci terénní práce navštěvuje sociální pedagog pravidelně nebo jednorázově rodiny žáků. K terénní práci se sociální pedagog přiklání ve chvíli, kdy

rodiče nespolupracují se školou, u žáka se objevují problémy s učením nebo chováním. Také mu slouží k seznámením se s rodinným prostředím žáka a k porozumění jeho problému. Sociální pedagog bývá účastníkem výchovných komisí, kterým předchází sled rozhovorů a opatření s rodiči. S ohledem na znalost rodinného prostředí navrhuje řešení problému (Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice, 2020).

Rodinám ze sociálně znevýhodněného prostředí poskytuje sociální pedagog pomoc s přípravou nástupu dítěte do první třídy a pomocí sociálně – aktivizačních a socioterapeutických činností jim pomáhá se udržet v hlavním vzdělávacím proudu. Pomáhá zajišťovat přípravu do školy a v případě potřeby doučování. Motivuje žáky k využívání pozitivních způsobů trávení volného času. S rodiči spolupracuje na zlepšování sociálních i hygienických návyků v rodině (K čemu je ve škole dobrý sociální pedagog, 2013).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉ ČÁSTI

V rámci školského pedagogického pracoviště pomáhá sociální pedagog řešit učitelům problémy, které přesahují jejich kompetence. Učitelé se mohou obrátit na sociálního pedagoga s problémy souvisejícími s docházkou žáka, nebo jinými výchovnými problémy.

První kapitola teoretické části, se věnuje výhradně sociálnímu pedagogovi. Na vnímání a označení sociálního pedagoga u nás a v jiných zemích, na jeho vzdělávání, možnosti uplatnění, vykonávají činnosti a kompetence, kterými by měl být sociální pedagog vybaven. Druhá kapitola přibližuje sociálního pedagoga v základní škole a členy školního pedagogického pracoviště. Teoretickou část uzavřela kapitola vymezující práci sociálního pedagoga s žáky, učiteli a rodiči.

V praktické části diplomové práce, se budu zabývat spoluprací mezi učitelem a sociálním pedagogem při řešení problémové situace. Ve svém výzkumu jsem se zaměřila na to, jak vnímá vzájemnou spolupráci učitel a sociální pedagog. Abych se dozvěděla co nejvíce informací, jak obě strany vnímají spolupráci mezi sebou, zvolila jsem kvalitativní výzkum.

4.1 Výzkumný problém

Na základě definování výzkumných cílů se dále formuluje výzkumný problém. Výzkumný problém pojmenovává to, čemu se v rámci výzkumu budeme věnovat. Jedná se o něco, co probíhá v sociální realitě, svým způsobem nebo ve svých důsledcích problematické. V ideálním případě se jedná o něco, co nám není jasně srozumitelné, neumíme s tím zacházet a z toho důvodu, potřebujeme daný jev pořádně analyzovat a získat o něm co nejvíce informací. Gramaticky má výzkumný problém formu oznamovací věty nebo slovního spojení (Švaříček, Šed'ová, 2014).

Jako výzkumný problém jsem si vzhledem k tématu diplomové práce stanovila **průběh spolupráce sociálního pedagoga a učitele na základní škole.**

4.2 Výzkumný cíl

Podle Švaříčka a Šed'ové cíle výzkumu představují společně s výzkumnými otázkami pomyslný kompas, který by nám měl udávat směr v průběhu celého výzkumu a neustále sledovat, zda se nám daří naplňovat dané cíle nebo nikoliv (Švaříček, Šed'ová, 2014).

Jako hlavní výzkumný cíl jsem si stanovila **zmapovat spolupráci mezi sociálním pedagogem a učitelem na základní škole.** Zajímalo mě, jak spolu sociální pedagog a učitel

pracují. Také pro mě bylo důležité zjistit, jakou sociální pedagog vykonává práci, abych spolupráci ještě lépe pochopila.

Dílčí cíl č.1: Objasnit náplň práce sociálního pedagoga na základní škole.

Dílčí cíl č. 2: Pojmenovat situace, problémy, které sociální pedagog a učitel spolu řeší.

Dílčí cíl č. 3: Popsat, jak probíhá spolupráce mezi sociálním pedagogem a učitelem.

Dílčí cíl č. 4: Objasnit vztah mezi sociálním pedagogem a učitelem.

4.3 Výzkumná otázka

Jádrem každého výzkumu je výzkumná otázka. Výzkumné otázky pomáhají zaměřit výzkum tak, aby poskytl výsledky v souladu stanovených cílů a také uvádějí směr, kterým výzkum vést. Stanovené výzkumné otázky musejí být v souladu s určenými cíli i výzkumným problémem. Otázky by měly mít formu tázacích vět a je třeba je jasně formulovat. Je to z toho důvodu, abychom na konci svého výzkumu byli schopni rozpoznat, zda jsme si na dané otázky odpověděli nebo ne (Švaříček, Šedřová, 2014).

Na základě vytvořených cílů jsem jako hlavní výzkumnou otázku stanovila „**Jaká je spolupráce mezi sociálním pedagogem a učitelem na základní škole?**“

Jen zřídka si v komplexnějším výzkumném šetření vystačíme pouze s jednou výzkumnou otázkou. Z jedné základní a velmi obecné otázky je vytvořeno několik specifických otázek. Z odpovědí, získaných na jednotlivé otázky se skládá odpověď na základní otázku (Švaříček, Šedřová, 2014).

Ze základní otázky, jsem dále vytvořila dílčí výzkumné otázky:

- Jakou práci sociální pedagog na základní škole vykonává?
- Jako situace, problémy spolu sociální pedagog a učitel řeší?
- Jak probíhá spolupráce mezi sociálním pedagogem a učitelem?
- Jaký vztah je mezi sociálním pedagogem a učitelem?

4.4 Metodika

Pro tento výzkum byl zvolen kvalitativní výzkum. „*Jde o to do hloubky a kontextuálně zakotveně prozkoumat určitý široce definovaný jev a přinést o něm maximální množství informací. Logika kvalitativního výzkumu je induktivní, teprve po nasbírání dostatečného*“

množství dat začíná výzkumník pátrat po pravidelnostech, které se v těchto datech vyskytují, formuluje předběžné záběry a hledá pro ně další oporu v datech“ (Švaříček, Šed'ová, 2014, s. 24).

Strauss a Corbinová popisují kvalitativní metody, jako metody pro odhalení a porozumění tomu, co je jádrem daných jevů, o kterých nemáme ještě mnoho informací. Také se mohou použít při získávání nových a neobvyklých pohledů na jevy, o kterých už něco málo víme. Oproti kvantitativním metodám, lze pomocí kvalitativním metodám získat detailní informace o daném jevu (Strauss, Corbinová, 1999).

4.5 Metoda sběru dat

Jako metodu sběru dat jsem vybrala polostrukturovaný rozhovor. Polostrukturovaný rozhovor je jedním z typů hloubkového rozhovoru. Pomocí hloubkového rozhovoru se badatel snaží získat komplexní a detailní informace o zkoumaném jevu (Švaříček, Šed'ová, 2014, s. 24).

Rozhovory probíhaly v roce 2021 a to online formou, přes Microsoft Teams a Messenger. Online formou proběhly z důvodu výskytu onemocnění Covid 19. Z důvodu tohoto onemocnění byl omezen společenský kontakt a i návštěva zařízení a různých míst. Všichni zúčastnění byli na začátku rozhovorů seznámeni a souhlasili s nahráváním do aplikace Diktafon. Všechny rozhovory byly důkladně přepsané slovo od slova.

Předem jsem si vypracovala otázky, na které jsem se snažila během rozhovoru získat od participantů potřebné informace. Otevřené kódování jsem využila jako metodu pro analýzu dat. Přepsané rozhovory jsem důkladně pročetla a rozebírala na jednotlivé kategorie. Na základně vytvořených kategorií jsem přiřazovala k sobě jednotlivé kódy podle toho, jak spolu souvisely.

4.6 Výzkumný soubor

Diplomová práce je zaměřena na sociálního pedagoga v základní škole. K výběru participantů toho výzkumu bylo důležité, aby bylo splněno následující kritérium:

- pracuje sociální pedagog na základní škole.

Na základě splnění tohoto kritéria, byli kontaktováni sociální pedagogové, kteří následně poskytli kontakty na své kolegy. Konkrétně se jednalo o třídní učitele, jak na prvním, tak na druhém stupni. Proběhl rozhovor se sociálním pedagogem, který pracuje na základní škole

v Brně, dále jen základní škola A. Z této školy proběhl i rozhovor s jedním třídním učitelem. Dále proběhl rozhovor se sociálním pedagogem a se čtyřmi třídními učiteli, kteří pracují na základní škole v Přerově, dále je základní škola B. Při vyhodnocení jsem si participanty rozdělila na dvě skupiny, které jsem zvlášť vyhodnocovala. Na skupinu třídních učitelů a skupinu sociálních pedagogů. Cílem bylo zjistit náplň práce sociálních pedagogů, zda je na základní škole A a základní škole B stejná nebo se v něčem liší a následně, jak probíhá spolupráce mezi učitelem a sociálním pedagogem.

Participant č. 1

Je třídní učitelka na základní škole B, na této základní škole pracuje jedenáct let. Jedenáct let dělá učitele druhého stupně a třídní učitelku, nyní šesté třídě, vždy se jí třídy střídaly. Nově dělá i školního metodika prevence. při jejím nástup na danou základní školu, se i poprvé setkala se sociálním pedagogem. V tomto roce se v rámci projektu začalo rozvíjet školní pedagogické pracoviště, i se sociálním pedagogem.

Participant č. 2

Pracuje na základní škole B jako třídní učitelka přípravné třídy s předškoláky, s dětmi, které mají povinnou předškolní docházku nebo děti po odkladu. Tyto děti připravuje k zápisu do první třídy. Děti, které přijdou k ní do třídy neumí, nemají v podstatě, některé základní hygienické návyky, neznají žádné písničky, nikdo si s nimi nepovídá, pohádky neznají, neumí počítat, nepoznají ani barvy. Ve školství pracuje jedenáct let. Předtím pracovala v dětském domově, kde se sociálním pedagogem neviděla.

Participant č.3

Pracuje jako třídní učitelka na základní škole B. Učí jako třídní učitelka v první třídě. Má vystudovanou informatiku, zeměpis a dodělává si učitelství pro první stupeň. Ve školství pracuje třetí rok.

Participant č.4

Na základní škole B učí od šesté až do deváté třídy a momentálně je třídní učitelkou deváté třídy. Má vystudované učitelství pro druhý stupeň. S pětiletou přestávkou na mateřské dovolené pracuje dvanáct let na stejné základní škole. Na dané základní škole zažila období bez sociálního pedagoga i s ním.

Participant č. 5

Je třídní učitelka na základní škole A. Ve školství pracuje přibližně pět let. Začala dělat asistent pedagoga na jiné základní škole. Na této základní škole začínala jako tandemový učitel a po bývalé kolegyni přebírala čtvrtou třídu. Nyní má čtvrtou třídu, s tím, že stále střídá třetí a čtvrtý ročník furt dokola. Jako tandemový učitel spoluprací se sociálním pedagogem tolik neřešila, bylo více v kompetenci paní třídní učitelky. Jakmile dostala třídnictví i se svojí novou třídou, tak to bylo už úplně naplno. Když po bývalé kolegyni přebírala čtvrtáky, tak se sociálním pedagogem spolupracovala také, ale ne tak intenzivně, protože spolupráce byla už rozjetá, takže věděla, co s ním má řešit. Jakmile dostala novou třídu, tak si mohla hned od začátku nastavit nějaká pravidla a nějaký kontakt pravidelný.

Participant č. 6

Je sociální pedagog pracující na základní škole A. Na svoji nynější pozici se dostal oklikou. Nejdříve studoval ekonomii na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně, kterou nedodělal a místo toho odjel na nějakou dobu do Irska. Po návratu mu byla nabídnuta pozice pracovníka školního pedagogického pracoviště, kdy pomáhal sociálnímu pedagogovi a dalším členům ŠPP. Poté pracoval na pozici učitele a třídního učitele a až poté byl osloven, zda nechce nastoupit na pozici sociálního pedagoga.

Participant č. 7

Je původně strojívedoucí, má vystudovanou střední průmyslovou školu. Na střední škole už ho to začalo táhnout k psychologii, ale v té době byla pro něj vzdálená a jako podobný obor se mu zdála sociální pedagogika. Před nástupem neměl moc povědomí, co je to pedagogika, natož sociální pedagogika. A tak nějak se k tomu postupně dostal a začalo ho to velmi bavit. Jeho motivací byla po škole práce s dětmi a mládeží. Na svou nynější pozici nastoupil hned po ukončení školy a zůstal tam dodnes. Participant č. 7 je zároveň i vedoucí školního pedagogického pracoviště na základní škole B.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU

V následující kapitole se budu věnovat výsledkům z výzkumu mé diplomové práce. Přepsané rozhovory jsem rozdělila na dvě skupiny, rozhovory třídní učitelé a rozhovory sociální pedagogové. U každé skupiny jsem vytvořila kategorie a následně kódy.

5.1 Rozhovory třídní učitelé

Po důkladném přečtení všech přepsaných rozhovorů s třídními učiteli, jsem si vytvořila následující dvě kategorie. První kategorií je Společné řešení problému a druhou kategorií je Sociální pedagog a učitel. V procesu dalšího kódování jsem k daným kategoriím vytvořila kódy.

Název kategorie	Název kódu
<i>Společné řešení problému</i>	Situace/problém Rodina Postup/činnosti Další účastníci
<i>Sociální pedagog a učitel</i>	Kontakt Spolupráce Pozitiva/negativa Vztah Potřebnost

Tabulka 1 Kategorie třídní učitelé

5.1.1 Kategorie č. 1: Společné řešení problému

Do první kategorie jsem zařadila kódy: **Situace/problém, Rodina, Činnosti, Další účastníci.**

Zaměřila jsem se na situace a problémy, které společně sociální pedagog a učitel řeší, jak se podílí rodina, jak postupují při řešení problému a kdo další se do řešení zapojuje. V odpovědích se participantů celkem shodovali.

Situace/problém

Z rozhovorů jsme zjistili, že vybrané školy se potýkají s podobnými problémy, které konzultují a řeší se sociálním pedagogem. Situaci, kterou uvedli všichni participanti a hodně ji řeší se sociálním pedagogem, je situace, spojená s absencí, docházkou. Děti nechodí do školy, mají omluvenky od lékaře, dlouho se neobjeví a učitel nemůže sehnat rodiče, nenosí pomůcky nebo jejich rodiče nemají zájem o vzdělávání. Také pomáhá řešit komunikaci s rodinou žáka.

P1: *Ta neomluvená absence, to je ten, ta prvotní věc, co s ním opravdu řešíme.*

P2: *Tak hlavně, v podstatě, my máme hlavně tu docházku.*

P3: *No určitě absenci.*

P4: *Hodně s absencí pomáhá, máme to nastavené vlastně tak, náš sociální pedagog komunikuje vlastně s lékaři ... pomáhá řešit tu komunikaci s rodinou.*

P5: *Tak já s ním i hodně konzultuji, že si nejsem jistá, kolik zameškaných, neomluvených hodin musím já řešit nějakým určitým způsobem, jako třídní učitel, kde je ta hranice, kdy už se to hlásí.*

Můžou se objevit i další, daleko závažnější situace, se kterými se mohou učitelé setkat, jedná se o situace, jako je šikana, fyzické napadení mezi žáky, ničení majetku nebo týrané, zanedbávané dítě. Jsou to nepříjemné situace, ale i přes všechno úsilí pedagogů, se tomu nedá někdy zabránit.

P1: *Šikanu jsme řešili ... Kyberšikana taky, ale není to každý rok ... Nějaká bitka, to už jsme strašně dlouho neřešili ... I když se to nepotvrdilo, že je týrané, ale nepříjemné fyzické tresty se nám potvrdilo tou policií.*

Ostatní participanti, se s danými situacemi, buď zatím nesečkali nebo jen výjimečně. Na prvním stupni nebo v přípravné třídě se spíše setkávají s problémy spojenými s docházkou.

P2: *Jak říkám, co se týká té přípravné třídy, tak máme jen problémy, zatím s tou docházkou nebo takhle, ty adaptační problémy, nevyužívám.*

P4: *Můžu říct, že u mě ve třídě se naštěstí nic takového neobjevilo, za což jsem ráda.*

P5: *Neřešíme tolik kázeňských věcí nebo větších bitek, co se děje, na tom druhém stupni ... To se nám tolik nestává, výjimečně se něco stane, ale ne nějak často.*

Někteří participanti uvedli, že navštěvují sociálního pedagoga, když jsou žáci drzí, mluví nevhodně.

P1: *Drzosti vůči učitelům, tak to se taky chodí za sociálním pedagogem a v rámci celého ŠPP, řešíme co dál.*

P2: *Třeba co se týká, když třeba děti mluvili vulgárně nebo takhle.*

Výsledky odhalily ještě další situace, které se sociálním pedagogem učitel může řešit.

P1: *Sociální pedagog má na starosti nějaký krizový intervence.*

P2: *Takže potom vlastně zápis jsme teďka řešili.*

P3: *Když děťáko prostě nepracuje, nic dělá.*

P4: *Nebo nám vlastně ještě pomáhá v případě, když je žákům špatně a my vlastně je nemůžeme pustit domů samotný.*

P5: *Nějaké konzultace, třeba ohledně pohovoru třídního učitele.*

Rodina

Jak z rozhovorů vyplývá, komunikace s rodinou je někdy trochu složitější. Někteří rodiče se snaží, psát dětem omluvenky, hezky spolupracují s učiteli, ale jsou i tací, kteří s učiteli spolupracovat nechtějí. Ta komunikace s rodiči je někdy opravdu těžká. U menších dětí, je docházka ovlivněna i přístupem rodičů. Děti chtějí chodit do školy, ale rodičům se nechce ráno vstávat, nejsou zvyklí pravidelně s těmi dětmi chodit do školy a proto je nemá, kdo odvést. Co se týče, komunikace s rodiči, pociťuje participant 5 jako velký problém to, že si rodiče často mění telefonní čísla. Po dvou měsících, kdy potřebuje zkontaktovat rodiče, se může stát, že to číslo už nefunguje a od dětí se dozvíte, že mají nové číslo, takže učitelé musí neustále aktualizovat telefonní seznam.

P1: *Rodiče nemají zájem o vzdělávání.*

P2: *Ty rodiče taky nejsou zvyklí pravidelně s těmi dětmi chodit do školy ... se jim prostě nechce ráno vstávat ... nechtějí je vodit do škole ... ti rodiče s nimi nejdu, tak je nemá, kdo přivést.*

P3: *Když prostě ty rodiče nespolupracují.*

P4: *Před těmi dvanácti roky, ještě ti rodiče jakž tak spolupracovali.*

P5: *Někteří spolupracují úplně v pořádku ... někteří je to horší ... hodně často mění čísla ... po dvou měsících už to číslo, už prostě nefunguje ... pak se od dítěte dozvíte, no my máme nové číslo.*

Objevují se situace, kdy dítě dva týdny nedochází do školy a rodina je nekontaktní, potom to učitel řeší se sociálním pedagogem.

P5: *Dva týdny po sobě nikdo nepřijde, rodina je nekontaktní.*

I když učitelé nebo i sociální pedagog snaží rodiče podpořit, aby se začalo něco dít, nevydrží to moc dlouho. Rodiče se nějakou chvíli snaží, ale za měsíc už by bylo potřeba opět něco udělat.

P3: *Je potřeba, aby my jsme ty rodiče nějak urugovali, pošťouchli a něco se dělo no ... No to většinou zabere na chvílku no.*

Rodiče na nějaký čas mohou na učitele zvyknout a může mezi nimi dojít k vybudování dobrého vztahu.

P4: *Ted' nemůžu říct, že by nespolupracovali, je to výjimečně, když se rodičům nedovolám, že jinak za ty čtyři roky si na mě nějak zvykli a navázali jsme taky nějaký vztah.*

Po pár měsících ve třídě, učitel přijde na to, se kterou rodinou bude spolupráce v pořádku a se kterou bude naopak těžší.

P5: *Po dvou, třech měsících v té třídě víte, že s těmahle to půjde ztuha, co si nezařídíte vy, tak vědět nebudete a jsou těžko zastižitelní.*

Participant č. 1 a č. 2 uvedli konkrétní situace, se kterými se setkali v rámci rodinných vztahů.

P1: *Já mám třeba chlapečka ve třídě, je hrozně šikovnej na učení... maminka, ona se hrozně snaží, ale nestíhá, nezvládá ... oni nemají, kde si ty úkoly dělat.*

P1: *Přišla holčina byla taky bílá, ze sociálně slabé rodiny, tam matka byla alkoholička, ale ona fakt přišla, že tam s maminkou nechce být a tak.*

P2: *Zrovna maminka toho chlapečka, je negramotná ... mamince jsme ukázali hodiny, kdy se má s chlapečkem dostavit.*

Postup/činnosti

Ze získaných výsledků jsme zjistili, že sociální pedagog je v kontaktu s lékaři, navázal s nimi vztah a v případě žákovi absence, je obvolává a ověřuje, zda dítě opravdu bylo u lékaře nebo nebylo. Pokud jsou rodiče delší dobu nekontaktní, zvou se na pohovory.

P1: *Pozveme rodiče na pohovor, uděláme pohovor ... jestli nezavolá paní doktorce, ověří to.*

P2: *Dáváme ty pohovory s rodiči, že je upozorníme vlastně na skryté záškoláctví a takhle.*

P3: *Omlouvání od lékaře, obvolává ty doktory ... plánují se pohovory.*

P4: *Pohovory s rodič, on je vlastně u těch pohovorů přítomen. Spojí se s lékařem, má s nimi navázaný vztah a oni mu řeknou, ano byl, ne nebyl.*

P5: *Vypíše se pohovor a dá se to naší výchovné poradkyni ... proběhnou dva pohovory.*

Zjistili jsme, že participant č. 1 vykonává, kromě třídního učitele i pozici školního metodika prevence, takže se podílí na psaní zpráv a společně se sociálním pedagogem vede pohovory s rodiči. Dělají pravidelné porady školního poradenského pracoviště, když potřebují něco vyřešit a domlouvají se, jak budou danou situaci řešit dál.

P1: *Píšeme zprávy ... já jako metodik a on jako sociální pedagog vedeme pohovory ... porady ŠPP, když potřebujeme něco vyřešit ... a podobně, co se naskytne a máme problém, tak jdeme za ním nebo za ŠPP ... řešíme co dál.*

Někteří participanté uvedli, že jim sociální pedagog pomáhá v terénu. Navštěvuje rodiny a následně podává zprávu třídnímu učiteli, co se s danou rodinou děje. Doprovází děti domů, pokud se jim udělá špatně a učitelé se nemohou dovolat rodičům. Nosí rodičům pozvánky na pohovory.

P2: *Ho pošlu v uvozovkách do terénu ... on tu rodinu navštíví ... mi podá zprávu, co se s tou rodinou děje ... proč to dítě nechodí.*

P3: *Potřeba něco oběhnout, něco přímo v těch rodinách ... nemůžu se dovolat rodičům ... nosí ty pozvánky, vlastně na ty pohovory.*

P4: *Když je žákům špatně a my vlastně je nemůžeme pustit domů samotný ... jsem se rodičům nedovolala a tak jsem mu volala, jestli náhodou nejde do terénu ... jsem využila takhle jeho pomoc.*

Participant č. 2 uvedl, že sociální pedagog pomohl v situaci, kdy maminka jednoho chlapčeka je negramotná a měla se dostavit do školy.

P2: *Sociální pedagog vyšel do terénu s tím, že maminku bohužel vzbudil a jeli spolu autobusem nebo šli pěšky teďka ani nevím a vlastně suploval v podstatě jakoby i tu matku tomu chlapččkovi ... Zapomene a vlastně já jsem se ji nemohla dovolat, tak jsem ho vlastně vždy zavedla sociálnímu pedagogovi a sociální pedagog ho vlastně hlídal, než ta maminka došla.*

Participant č. 1 popsal, jak se postupuje při určitém počtu zameškaných hodin, při jakém počtu se zvou rodiče na pohovor, kdy se zpráva posílá na přestupkové oddělení a kdy se to posílá na policii. Pokud jsou rodiče pozváni na přestupkové oddělení, musejí podat vysvětlení, z jakého důvodu dítě nedocházelo do školy a proč má zameškaných tolik hodin.

P1: *10 hodin zameškaných, pohovor s rodiči ... 25 hodin neomluvených se tyto hodiny posílají na přestupky, na magistrát a zároveň kopii na OSPOD ... nad 50 hodin se to posílá policii a kopii na OSPOD.*

P1: *Přestupkové oddělení, si pozve ty rodiče, oni musí vysvětlit, proč dítě zameškalo tolik hodin ... ve většině případů dostávají nějakou pokutu.*

Participant č. 5 popsal, co následuje, když proběhnou dva pohovory s rodiči a situace v rodině zůstává stejná, nic se nezměnilo. Co dělají v případě, kdy je situace horší, už proběhla několikátá výchovná komise, ale stále to nezabírá.

P5: *Jakmile proběhnou pohovory s třídním učitelem, tak další krok už je výchovná komise ... už je to několikátá výchovná komise a furt to nezabírá, tak už tam právě bývá ten kurátor.*

Participant č. 1 uvedl, že občas bývají účastníky na případových konferencích. Cílem je, aby vyřešili danou situaci. Rodičům se tímto způsobem poskytuje pomoc. Jsou rozděleny úkoly, mezi školou, lékaři, rodinou a dalšími účastníky.

P1: *Jsme zváni na případové konference ... co je potřeba vyřešit, je tam dána pomoc těm rodičům ... škola co má udělat, co lékaři, co má ta rodina dělat atd.*

Zápis do první třídy je jedním z důležitých kroků v životě dítěte. Participant č. 2 uvedl, že sociální pedagog pomohl při upozornění rodičů na konání zápisu do první třídy, kdy roznášel letáky přímo do rodin.

P2: *Vlastně zápis jsme teďka měli, takže i ohledně zápisu, že vlastně šel taky do toho terénu a rozdával letáky, že se koná zápis u nás ve škole.*

Další účastníci

Do řešení problému s rodinou se kromě třídního učitele a sociálního pedagoga, můžou zapojit i další odborníci nebo organizace. Ze získaných informací, je patrné, že odpovědi participantů, byly podobné.

Participant č. 1 uvedl, *když je potřeba speckaře u pohovoru nebo psychologku, tak je přizveme ... ve většině případů je děláme my dva plus třídní učitel nebo asistent pedagoga*

... chodíme i na policii na výsledky ... spolupracujeme s OSPODem ... s těma kurátorama jsme v kontaktu ... ověřování dětí u lékaře.

P2: *Hlásí to na policii ... školní metodik.*

P3: *Samozřejmě i výchovný poradce ... pomáhá při kontaktu s rodinou, OSPOD i s policií České republiky.*

P4: *S metodickou prevencí ... náš sociální pedagog komunikuje s lékaři ... školní psychologka ... popřípadě výchovný poradce.*

P5: *To se řeší s tím sociálním pedagogem a ten popřípadě kontaktuje kurátora ... kdy už se to hlásí na sociálku ... kdy už se to řeší s policií ... občas ještě třeba spolupracuju s psychologem ... a ještě vlastně se speciálním pedagogem, s tím jsem třeba v kontaktu jen emailem ... s výchovnou poradkyní prvního stupně.*

5.1.2 Kategorie č. 2: Sociální pedagog a učitel

Následující kategorie obsahuje kódy: **Kontakt, Spolupráce, Pozitiva/negativa, Vztah, potřeba**.

Snažila jsem se zjistit, jak učitelé vnímají pozici sociálního pedagoga. Kdo koho kontaktuje. Jak probíhá jejich spolupráce. Zda je spolupráce se sociálním pedagogem, pro ně nějak přínosná. Zda jim pomáhá ulehčit práci nebo naopak stěžovat. Jestli učitelé vnímají nějaké negativa nebo pozitiva ve spolupráci se sociálním pedagogem. Jaký je vztah mezi těmito odborníky. A co si myslí o zavedení sociálního pedagoga na běžné základní školy.

Kontakt

Třídní učitelé kontaktují sociálního pedagoga ve většině případů první. Kontaktují ho, pokud se něco stane, mají nějaký problém, potřebují nějakou radu, když se nemohou spojit telefonicky s rodinou nebo si potřebují něco ověřit, obrátí se na něj. Odpovědi participantů č. 1, 2, 3 a 4, kteří pracují na stejné základní škole, se z velké části shodovaly.

Participant č. 1 uvedla, pokud dostane od dětí lísteček, z omluvenkou od lékaře, tak kontaktuje sociálního pedagoga. **P1:** *Když já potřebuju a máme lísteček, tak já volám, jdu za sociálním pedagogem ... Já jako třídní učitel jsem povinna si to hlídat, já si to hlídám a chodím já, že se mi nezdá, že nechodí často ... Co se naskytne a máme problém, tak jdeme za ním nebo za ŠPP.* Participant č. 1 dělá i metodickou prevencí na základní škole a uvedla,

že za sociálním pedagogem, ve většině případů přijde učitel jako první. **P1:** *Ve většině případů ten třídní učitel přijde, mám problém, ten už dlouho ve škole.*

Participant č. 2 uvedla, že i ona kontaktuje ve většině případů první ona sociálního pedagoga, než on ji. **P2:** *Já, většinou já jeho.*

P3: *Ale když já samozřejmě něco potřebuju.*

P4: *Potřebujeme si ověřit, obrátíme se na něho ... Ve většině případů asi spíš kontaktuju já jeho....když mám takovéto problémy s tou rodinou, když se s nimi nemůžu spojit*

Participant č. 1 je zároveň i školní metodik prevence. Uvedla, že jsou i někteří učitelé, kteří jako „to vidí nevidí“, tak za ním se sociálním pedagogem jdou a řeší to. **P1:** *Jsou učitelé, kteří jako ne, ne nebo jako, že to vidí nevidí a my třeba za ním přijdeme a řešíme to.*

Může se stát, že si sociální pedagog něčeho všimne, třídní učitel něco přehlédl, v tom případě jde on za tím učitelem.

P1: *V té tabulce to vidí, aha má tady jednodenní absenci, pátek, prodlužuje si víkend, jo. S tímhle může ten sociální pedagog za mnou přijít.*

P3: *Jakmile se stane, že já něco přehlídnou, tak on prostě přijde, upozorní mě na to ... Když se stane, že něco přehlídnou.*

P4: *Když on potřebuje něco, na něco se zeptat, tak on kontaktuje mě.*

Pokud se něco stane ve třídě, učitel kontaktuje ŠPP a členové se domluví, kdo tam půjde, kdo bude mít co na starosti. Do tříd může docházet i sociální pedagog. **P1** uvedla, že *Většinou chodí sociální pedagog, školní psycholog, speciální pedagog.*

Participant č. 2 si pozvala sociálního pedagoga, když děti mluvily vulgárně. **P2:** *Když třeba děti mluvily vulgárně nebo takhle, takže jsem si ho taky pozvala ... vlastně přišel do té třídy vlastně a věnoval se těm dětem.*

I participant č. 4 uvedla, že kdyby se cokoliv stalo ve třídě, tak si ho klidně může zavolat na pomoc. **P4:** *Kdyby se cokoliv vyskytlo ve třídě ... klidně si můžu zavolat na pomoc, když to tak řeknu sociálního pedagoga a může mi s tím pomoci a samozřejmě pomáhá .. Když něco řešíme a je to nějaká krizovka tak klidně dojde.*

Participant č. 5 uvedla, že u nich na základní škole je to malinko složitější. Pokud se něco naskytne, např. i v hodině a ona by potřebovala kontaktovat sociálního pedagoga, tak je to trochu složitější. Sociální pedagog sídlí v druhé budově a zároveň učí nějaké předměty, takže

se může stát, že ho vyruší v hodině. **P5:** *Kdyby se stala nějaká krizová situace a já jsem potřebovala ... sociálního pedagoga, prostě kohokoliv, tak to prostě zabere dýl, než on přejde nebo má zrovna čas nebo náš sociální pedagog i učí nějaké předměty, takže by se mohlo stát, že ho vytáhnu z nějaké hodiny, že je to takové nepraktické.*

Spolupráce

Spolupráci se sociálním pedagogem hodnotili všichni participanti kladně. V sociálním pedagogovi vidí mají velkou oporu, bez jeho pomoci by si vše museli dělat sami, museli by chodit do terénu. Pomáhá komunikovat s rodinou a bez jeho pomoci by někdy i ta komunikace s rodinou nebyla na tak dobré úrovni. Sociální pedagog učitelům poskytuje jiný pohled na věc. Vědí, že se na něj mohou s čímkoliv obrátit. Učitelé nejsou na to sami.

Participant č. 1 je spokojený se spoluprací se sociálním pedagogem. **P1:** *Ta spolupráce je úplně supr ... že na to nejsem sama, mám nějaký problém, jdu do ŠPP za sociálním pedagogem, řešíme to spolu a co uděláme, co bude nejlepší, ten postup. Ta spolupráce, předávání informací, že je parádní, že fakt v tom nejsme sami ... to rozhodování není úplně na Vás, že se fakt jako můžeme domluvit, co a jak.*

Participant č. 2 má taky kladný názor na spolupráci se sociálním pedagogem. **P2:** *V podstatě i jiný nadhled, jak kdyby z jiného směru, ten názor, protože on se opravdu pohybuje víc jako mezi těmito lidmi, myslím zase ty rodiče ... Je tam ta pomoc, takhle to řeknu ... On je prostě od toho, aby si to všechno hlídal a úzce jako spolupracujeme ... Mnohdy by ani spolupráce s rodiči nebyla na tak dobré úrovni.*

Participant č. 3 uvedl, že sociální pedagog koordinuje pohovory s rodiči a má v něm psychickou oporu. **P3:** *On je u toho prostě, pomáhá to nějak koordinovat, jo a doplňujeme se ... Jednak i ta psychická opora ... Jednak teda ulehčení práce.*

Participant č. 4 zmínila, že měl sociální pedagog u ní ve třídě vést výchovný program. **P4:** *Tak by u mě ve třídě vedl výchovný program ... navíc, že pracuje i s těmi žáky, že se s nimi setkává tímto způsobem. Také vidí při spolupráci se sociálním pedagogem velkou pomoc. **P4:** *Určitě strašnou pomoc ... v okamžiku, kdyby on nebyl, tak by jsme to museli řešit nějakým jiným způsobem ... bych ho mohla poprosit o doprovod do té rodiny.**

I participant č. 5, který pracuje na jiné základní škole, vidí při spolupráci se sociálním pedagogem velkou podporu. **P5:** *Tak určitě pro mě taková nějaká podpora v řešení nějakých kázeňských a absenčních případů. Také je rád za pomoc při psaní zpráv. **P5:** *Vůbec sepsání**

nějaké zprávy na OSPOD ... to mi určitě pomohl v začátcích, vůbec jak se takovýhle věci píšou, co se do nich píše a tak.

Pozitiva/negativa

Z výsledků je zřejmé, že podle participantů spolupráce se sociálním pedagogem nemá žádné negativní stránky. Vidí jen pozitiva.

Podle participanta č. 1 vyvažují hlavně plusy. **P1:** *Hlavně plusy vyvažují ... Já říkám, že v tom nejsme sami jako třídní učitelé, ale že máme tu odbornou pomoc ... Mínus nevidím ba naopak... ta pomoc tam opravdu.*

P2: *Negativa ... to si myslím, že ne ... Ta administrativa, ta je celkově, je taková náročnější ... ale to myslím, že ne.*

Participant č. 3 uvedl, pokud by mu někdo hodně zasahoval do práce, tak by mu to vadilo, ale na spolupráci s tímto sociálním pedagogem nevidí žádné negativní stránky. **P3:** *To teda negativní si nemyslím, že by to mělo ... Lidi, co by se do toho dokázali si myslím hodně motat, to už by mi asi vadilo, ale vyloženě negativa prostě tam opravdu nevidím žádný ... Pozitiva ... samý dobrý věci ... Jako já nemůžu říct prostě nic špatnýho.*

I participant č. 4 vidí plusy na práci se sociálním pedagogem. **P4:** *Plusy jsou všechno, to co už jsem tady řekla ... a mínus žádný v tom nevidím ... relativně, jestli mi přibude nějaký papír, což si jako nemyslím.*

Participant č. 5 vnímá, že je sociální pedagog velmi nápomocný. **P5:** *Pozitiva ... je pro toho třídního učitele nebo aspoň já to tak vnímám, že pro mě je jako hodně nápomocný, při řešení i různých případů, se kterými jsem se ještě nesetkala ... Negativa asi žádná nevidím.*

Vztah

Z výsledků je zřejmé, že učitelé sociálního pedagoga berou opravdu jako člena týmu, jsou mu vděční, jsou rádi, že ho mají.

Podle participanta č. 1 mají mezi sebou dobré vztahy. **P1:** *Fakt máme dobrý vztahy, ne jenom já, ale i všichni třídní učitelé vůči sociálnímu pedagogovi ... Je to hodně o lidech, je to hodně o těch vztazích ... My totiž tam máme kolektiv myslím si, že dobře, známe se, protože my jsme fakt malá škola ... Snažíme se jako vyjít vstříc ... Nemám jako, že by to bylo nějak lepší, horší, myslím, že jedeme pořád na nějaké linii a je to jen o tom si pomáhat a říct prostě co je.*

Participant č. 2 uvedl, že je sociální pedagog velmi hodný. **P2:** *Sociální pedagog má hrozně silné sociální citění, on je hrozně hodný ... Někdy ty rodiče někdy, víte co, ale prostě vždycky sociální pedagog nám tak usměrní, že prostě musíme to takhle prostě brát ... Třeba беру i to, že si na nás udělá čas ... Takže je on, je opravdu tak pečlivý, poctivý.*

Participant č. 3 je rád, že tam sociálního pedagoga má. **P3:** *Já jsem ráda, že ho mám ... Nikdy jsem neměla pocit, že by mi nějak vadil nebo prostě nebo by se mi do něčeho motal, ale taky jako záleží na člověku ... I ta podpora, protože my jsme se sociálním pedagogem kamarádi a taky si mám s kým popovídat.*

P4: *Já si myslím, že my to máme všichni nastavené tak, že vlastně celým tým školního poradenského pracoviště je nám velkou oporou ... troufám si říct, že všichni třídní učitelé to mají nastavené, tak jak já ... Opravdu jsme mu vděční, že ho tam máme a že jako celkem dost věcí za nás vyřeší on.*

Participant č. 5 jako mladý, začínající učitel je rád, že mu kdokoliv pomůže, ale má někdy pocit ze starších kolegyň, že by jim sociální pedagog spíše vadil. **P5:** *Zatím to беру tak, že fakt jako mladej začínající učitel jsem ráda, když mi kdokoliv cokoliv pomůže ... Mám někdy pocit ze starších kolegyň, že spíš jako by jim vadilo, že jim do toho pořád kecá ... Ne všichni jsou takový, ale z některých kolegů to na mě jako takhle působí.*

Potřebnost

Všichni participant si myslí, že pozice sociálního pedagoga je důležitá a našla uplatnění i na školách, kde nejsou převážně žáci např. z vyloučených lokalit, romské národnosti nebo se sociálně slabších rodin.

Názorem participanta č. 1 je, že sociální pedagog je přínos pro školství. **P1:** *Myslím si, že i na jiných školách ten sociální pedagog může být přínosný ... Já myslím, že určitě ano a беру ho, jako že by to mělo být součástí našeho školství běžně.*

Participant č. 2 si myslí, kdyby základní školy věděli, že mají nárok na sociálního pedagoga, tak by ho mohli využít. **P2:** *Možná, že kdyby věděli, že na něj mají nárok nebo třeba aspoň na částečný úvazek by si ho mohli vzít no ... Je možné, že není moc, takhle povědomí.*

Podle participant č. 3 je sociální pedagog důležitý na základních školách, hlavně na školách, kde jsou žáci ze sociálně slabých rodin. **P3:** *Já si myslím, že určitě a kor tady na těch školách pro ty problémový děti jako tam, tam by měli být ze zákona všude.*

Participant č. 4 si myslí, že si sociálního pedagoga vybírají hlavně školy, kde mají problém s komunikací s rodiči, ale i na běžných školách našel využití. **P4:** *Myslím si, že to ještě není tak profláknuté povolání ... Myslím si, že si ho vybírají spíše ty školy, které mají problémy, tady s tou komunikací s těmi rodiči ... Ale myslím si jako, že i na normálních základních školách by určitě práci našel a bylo by co, by mohl dělat.*

Participant č. 5 také uvedl, že je to důležitá pozice. **P5:** *Já si myslím, že ta pozice je určitě důležitá ... Na základce, kde není tolik romských nebo nějakých prostě ze sociálně slabších rodin, tak si myslím, že i tam to může mít své opodstatnění, tady ta pozice.*

5.2 Rozhovory sociální pedagogové

I po přečtení rozhovorů se sociálními pedagogy jsem vytvořila následné kategorie, některé kategorie jsou stejné, jako u rozhovorů s třídními učiteli. Vytvořila jsem kategorii Sociální pedagog v základní škole a kategorii Sociální pedagog a učitel.

Název kategorie	Název kódu
<i>Sociální pedagog v základní škole</i>	Náplň práce Pozitiva/negativa Potřebnost
<i>Sociální pedagog a učitel</i>	Situace/problémy Postup řešení Rady Průběh spolupráce Vztah

Tabulka 2 Kategorie sociální pedagogové

5.2.1 Kategorie č. 1 – Sociální pedagog na základní škole

Zařadila jsem do této kategorie kódy: **Náplň práce, Pozitiva/negativa, Potřebnost.**

Jako první kategorii jsem nazvala Sociální pedagog na základní škole a chtěla jsem zjistit náplň práce sociálních pedagogů na vybraných základních školách, zda se v něčem liší nebo je stejná. Také jsem chtěla vědět, jaké vidí pozitiva a negativa na své práci a co si myslí, o zavádění sociálních pedagogů na základní školy.

Náplň práce

Z výsledků je zřejmé, že i když se jedná o stejné pozice, jejich práce se v jistých ohledech liší.

Participant č. 7 mají na škole práci hodně mezi sebou rozdělenou, participant č. 7 píše hodně zprávy týkající se absence. **P7:** ... *my to máme jako ve škole hodně rozdělený, já jako kdyby píšu hodně na tu absenci zprávy.*

Participant č. 6 uvedl, že vykonává hodně administrativní činnost. Mezi jeho činnosti patří každodenní komunikace s výchovnými poradkyněmi pro první a druhý stupeň a třídními učiteli. Dále komunikuje s OSPODem. Společně s výchovnými poradkyněmi připravuje výchovné komise, ze kterých skenuje ostatním kolegům potřebné dokumenty do interních poznámek. Sepsané zprávy např. pro OSPOD, policii České republiky, probační a mediační službu, všechny tyto zprávy jdou přes sociálního pedagoga.

P6: *Určitě je to komunikace s výchovnými poradkyněmi, je to komunikace s třídními učiteli ... je tam i komunikace telefonická s OSPODem ... bohužel je tam hodně administrativy ... s výchovnou poradkyněmi, pak ještě připravuju výchovné komise ... skenuju potom ty dokumenty ... ty zprávy na OSPOD, na policii České republiky, zprávy nevím na probační a mediační službu, to jde samozřejmě přeze mě.*

Práce participant č. 7 je každý den jiná. Náplň práce se každý den liší, dle důležitosti potřebné situace. Na rozdíl od participanta č. 6 vykonává i terénní práci. Navštěvuje rodiny v terénu, kdy s nimi řeší různé věci.

P7: *Chodím za rodičema ... řeším s něma různý věci, ať třeba, že je potřebujeme pozvat na pohovor nebo vyřídit nějaké dokumenty ... předat nějaký úkoly ... vzkazy od třídní, že nekomunikujou se třídníma ... když ti rodiče potřebujou, tak tam v podstatě vykonávám nějaké sociálně právní poradenství nebo zprostředkování nějaké služby ... doprovody do poradny nebo psychiatrovi ... s některýma rodičema řešivali jako by bydlení.*

Některým rodinám pomáhal participant č. 7 nastavit denní režim, např. kdy se bude vstávat o víkendu, kdy do školy, kdy se budou dělat úkoly.

P7: *Nastavit jakoby denní režim té rodině, kdy se jako třeba bude o víkend vstávat, kdy se bude vstávat ve všední den do školy, když se přijde ze školy, tak jestli se budou dělat úkoly nebo naopak bude mít volno a úkoly se budou dělat až večer.*

Se členy školního poradenského pracoviště řeší participant č. 7 výchovně vzdělávací problémy. Mimo covidovou dobu si bral děti na doučování, na procvičování učiva, se kterým měli problém.

P7: *Dál vlastně je to spolupráce jako se členama školního poradenského pracoviště nebo právě s třídníma nebo asistentama pedagoga, takže vlastně řeším i výchovně vzdělávací problémy ... brával jsem si jako děcka na doučování.*

V rámci prevence uspořádává participant č. 7 i různé preventivní programy, např. pro devátou třídu Hru na hraně, kdy se jedná o preventivní program zaměřený na gambling nebo pro pátou třídu Kočičí zahradu, jedná se o preventivní program na rozvoj sociálních dovedností a zlepšování klima ve třídě.

P7: *Zároveň dělám i tu prevenci, takže dělám i preventivní programy, teďkom v deváté třídě dělávám hru na hraně, což je preventivní program zaměřený na gambling a s kolegyní psycholožkou jsme teď rozjeli kočičí zahradu v páté třídě, což je vlastně preventivní program na rozvoj sociálních dovedností a nějak jako zlepšování klima ve třídě.*

Kromě preventivních programů se podílí participant č. 7 na přípravě a organizování školních akcí. V rámci projektu Hrdá škola, kdy se jedná o projektové dny, kdy organizace vymyslí nějaký den a on to potom pomáhá zorganizovat ve škole. Dělali i Halloween nebo bývá barevný týden a on se snaží motivovat žáky, aby přišli v tričku nějaké barvy a také pomáhal organizovat romský festival.

P7: *O projektu Hrdá škola ... a jsou to jako kdyby projektový dny, kdy ta organizace jako kdyby vymyslí nějaký den, teď byl třeba den učitelů, takže den učitelů a já to potom vždycky pomáhám nějak jako kdyby zorganizovat jako v té škole ... nebo jsme dělali třeba Halloween nebo ten barevný týden vždycky bývá, takže vždycky ty děcka snažím obíhat a motivovat je, aby třeba v úterý přišli ve žlutým tričku ... nebo v podstatě jsem organizoval i romskej festival.*

Participant č. 7 uvedl, že někdy pomáhá i dětem, které končí základní školu. Povídá si s nimi, jaké o tom, jaké mají plány a co by chtěli dělat po škole. **P7:** *Normálně jezdívám, když jsou exkurze, veletrhy nebo dny otevřených dveří nebo takhle, tak s něma hodně často jezdívám. Občas právě chodím i já do tříd do osmičky, do devítky, třeba na hodinku a bavíme se právě, co by chtěli, jaké by chtěli dělat povolání, kam by chtěli dál na školu.*

Také jsem se dozvěděla, že oba vyučují nějaké předměty.

P6: ... plus učím fyziku

P7: ... já teda učím ještě tělocvik.

Nově rozjel s žáky participant č. 7 žákovský parlament. Pro žáky byl zaplacen prožitkový třídní kurz, na které žáci dělali různé aktivity a začali si plánovat, co by chtěli v rámci parlamentu zrealizovat ve škole. **P7:** *A ted' jsme teda od loňska rozjeli, že žákovský parlament ... jsem jeden z koordinátorů ... centrum pro demokratické učení, oni nám zaplatili prožitkově třídní kurz, takže jsem s děckama ... to bylo strašně fajn, tam jsme vlastně dělali různé aktivity a ty děcka už si jakoby plánovali, co by jako právě chtěli jako oni jako parlament zrealizovat ve škole.*

Pozitiva/negativa

Z rozhovorů s participanty vyplývá, co vnímají jako pozitivní při své práci, také uvedli, co je podle nich tou negativní stránkou.

Podle participanta č. 6 je na práci sociálního pedagoga dobré to, že je v kontaktu s mnoha lidmi. **P6:** *Co je na té práci dobré, je že jste v celodenním kontaktu s učitelama, s žákama, rodičema, s kurátorama, sociálními pracovníky, policií České republiky, takže i s tím neziskovým sektorem, takže je tam hromada prostě lidí, jsou to další kontakty pro toho pracovníka.*

Také si participant č. 6 myslí, že je i dobré být prostředníkem mezi školou, rodiči a učiteli. Při vzájemné komunikaci být tím, kdo jde do případného konfliktu, ale není tím nijak zatížen a může pomoci vyřešit daný problém. Na práci sociálního pedagoga mu přijde zajímavé, že může některé věci posunout, zlepšit, i třeba vztahově. **P6:** *Ono je jako nakonec i dobrý tam být prostředníkem mezi nějakým nebo propojovačem ... můžete být dobrý mediátorem té komunikace, ono je vždycky lepší, když tam jde člověk do případného konfliktu, ale není tím nijak zatížen jo, takže může jakoby pomoci vyřešit jo, takže i tohle je jakoby zajímavé na té práci, že můžete některý věci posunout, zlepšit vztahově a takže tak.*

Participant č. 7 uvedl, že jako pozitivní stránku vidí v rozmanitosti své práce. **P7:** *No tak pozitivní, pozitivní stránky, tak je to určitě rozmanitý, jako tím, že fakt těch činností je spousta. Dále uvedl, že pozitivum vidí v tom, že se nejedná o stereotypní práci. **P7:** *V tomhle vidím třeba tu pozitivitu, že je tím, že je to rozmanitý, tak to není stereotypní a je prostě, je to živý, tak si to člověk může udělat, co ho bude momentálně víc bavit, jo prostě, tak asi to jako pozitivní. Velké plus je podle něj to, že se jedná o práci s dětmi. **P7:** *Navíc je to práce s dětma, to mluví už i samo o sobě tohle, takhle strašně fajn.***

Jako menší negativum vnímá participant č. 6 důraz kladený na administrativu. Ale jinak negativum žádné nevidí. **P6:** *Negativum, no říkám, je to případ od případu, zase jo, v naší škole je to asi přílišný důraz na administrativu ... takže za mě asi tady tohle, ale jinak já tam nevidím negativum.*

Participant č. 7 vidí negativum v tom, co nejde úplně ovlivnit a to je legislativa, ukotvení pozice sociálního pedagoga. **P7:** *Negativní asi v tom, co nejde asi úplně ovlivnit a to je třeba jakoby legislativa nebo prostě jako kdyby to ukotvení té pozice toho sociálního pedagoga, takže to bych bral asi jako negativní.*

Potřebnost

Díky svým zkušenostem jsou participanti toho názoru, že by se sociální pedagog měl zavádět na základní školy.

Podle participanta č. 6 je pozice sociálního pedagoga důležitá a měla by být zaváděna na základní školy, převážně asi ve vyloučených lokalitách. Podle něj by nebylo špatné, kdyby měl vystudované ještě něco, co by bylo signálem pro ředitele, podle čeho by je přijímali. **P6** *Pozice sociálního pedagoga měla by se zavádět do škol, asi pilotně do těch, které jsou spádově ve vyloučených lokalitách ... ale nicméně ten sociální pedagog si myslím, že by ve škole měl být já nevidím v tom problém, myslím si, že tam je důležitý to, aby mohl mít vystudovaný ještě něco, co by znamenalo pro toho ředitele, jo vezmeme tě, protože nám tady můžeš rozjet školní klub. Díky sociálnímu pedagogovi by mohlo dojít k propojení s rodiči a neziskovými organizacemi. **P6:** *Ano, pozice sociálního pedagoga je důležitá, mohli by tam být i propojení na ty rodiče, neziskovky a tak, aby nabízeli těm rodičům i dětem ty některý jakoby volnočasové aktivity, takže já jsem pro.**

Participant č. 7 uvedl, že by byl rád, kdyby pozice sociálního pedagoga byla zaváděna na každé škole, protože díky rozmanitosti činností této pozice, by ho využili na každé škole, např. při preventivních programech nebo pořádání školních akcí. **P7:** *Jako já bych byl rád, kdyby klidně byla na každé škole ... budou ty činnosti asi jako trochu jiný nebo budou trochu jinak zaměřený ... má právě jakoby velkou rozmanitost těch oblastí, kde v podstatě může působit, tak si myslím, že by ho využili právě na každé škole a určitě právě v těch preventivních programech nebo právě při pomáhání těch, při pořádání těch školních akcí.*

Další způsobem, jak dostat sociálního pedagoga do škol je podle participant č. 6 to, že by mohl mít na starosti školní klub, nějaké zájmové kroužky. **P6:** *Ten školní klub prostě nikdy nevedl sociální pedagog jo, i když by se to i nabízelo a to je vlastně i jedna možnost, jak*

vůbec vlastně sociálního pedagoga dostat do škol, že by řešil tady ty kroužky, aktivity a to je právě ta škoda, že vlastně pořád je to v rámci škol neukotvený.

Podle participanta č. 7 by ho mohli využít právě při terénní práci. Nenavštěvoval by každou rodinu, jen tam, kde by to bylo potřeba. Mohl by pomáhat při nastavení denního režimu, nabízet pomoc rodičům nebo případně doprovod do poradny, na vyšetření. **P7:** *A zároveň tam klidně může být i ta terénní jako kdyby ta práce ... sociální pedagog nepůjde do každé rodiny, protože to není potřeba ... může jako nabídnout těm rodičům, že může prostě přijít k nim domů a nějak to s nima jako kdyby zpracovat ... může dělat třeba jako kdyby doprovod.*

5.2.2 Kategorie č. 2 – Sociální pedagog a učitel

Do této kategorie jsem zařadila následující kódy: **Problémy, Postup řešení, Rady, Průběh spolupráce, Vztah**

Kategorie se zaměřuje na spolupráci mezi sociálním pedagogem a učitelem, ze strany sociálního pedagoga. Nejdříve bylo pro mě důležité, zjistit, jaké problémy řeší sociální pedagog společně s učitelem. Následně na to, jak probíhá jejich spolupráce a jaký mezi těmito dvěma pozicemi vztah.

Problémy

Oba sociální pedagogové řeší s učiteli podobné problémy. Problémy spojené s docházkou žáků řeší na obou základních školách. Jedná se o nepravidelnou docházku nebo žádnou docházku do školy. Sociální pedagogové s třídními učiteli probírají, kdo jak moc chybí. V této covidové situaci, participant č. 6 uvedl, že řeší i pokud se žáci nepřihlašují k distanční výuce nebo žáci si nechodí pro úkoly. Také se potýkají s tím, že si rodiče často mění telefonní čísla, pro ně je vzdělávání na posledním místě.

P6: *Nepravidelná docházka do školy nebo vůbec žádná docházka ... problém, že se jim žáci nepřihlašují k distanční výuce, vzdělávání online nebo žáci si nechodí pro úkoly.*

P7: *Zrovna to mám i mám jako kdyby na starosti tu docházku ... hodně problém se skrytým záškoláctvím ... kolikrát je to u těch děcek, že se jim prostě nechce do té školy, takže je bolí břicho, hlava a prostě takový a ti rodiče je prostě nechají doma*

Potýkají se i s výchovnými problémy žáků. S třídními učiteli řeší nevhodné chování vůči učitelům, vztahové problémy ve třídě nebo jiné rizikové chování. Pomáhají řešit učitelům komunikaci s rodiči i situace, s podezřením na zanedbání péče, situace s podezřením na

domácí násilí nebo jiné problémy v rodině. Protože pracují s žáky z větší části romské populace, tak uvedl participant č. 6, že se setkávají i se špatnými hygienickými návyky.

P6: *Měli tři případy podezření na domácí násilí ... i nějaký vzájemný konflikty, vyhrožování, rvačky mimo školu ... často řešíme i špatné hygienické návyky ... jo nevhodný chování k učitelům.*

P7: *Šikanu jsme řešili ... různé výchovné problémy ... ignorace během vzdělávacího procesu ... nadávky spolužákům nebo nějaký hnusný chování vůči jako sobě nebo na učitele ... i třeba kouření ... zanedbání péče jako kdyby ze strany rodiče ... podezření na tělesný týrání nebo nepřiměřené fyzické tresty.*

Participant č. 7 uvedl, že se také potýkají s tím, že si rodiče často mění telefonní čísla, pro ně je vzdělávání na posledním místě. **P6:** *Bohužel s klientama máme problém v podobě, že často mění telefony, pro ně to vzdělávání je na jednom z posledních míst.*

Postup řešení

Z výpovědí vyplynulo, jak sociální pedagogové ve spolupráci, jak s třídními učiteli i dalšími odborníky, řeší dané situace.

Participant č. 7 uvedl postup, jak by měl třídní učitel postupovat, pokud zpozoruje jakýkoliv problém. **P7:** *Jakýkoliv problém, který ten třídní učitel identifikuje, tak ideálně pozvat si zákonného zástupce na pohovor třídního učitele, samozřejmě jsou situace, kdy to může vyřešit už sám s tím žákem.*

Jestli se zjistí po dalším pohovoru s třídním učitelem, že se situace nijak nelepší, nefunguje to, tak přichází na řadu výchovná komise. Pokud se jedná o žáky v péči OSPODu, participant č. 7 doporučuje poslat zprávu na OSPOD, případně i pozvánku na výchovnou komisi. **P7:** *Pokud je tam situace vážná a roste nám výrazný počet, je tam neomluvených hodin ... tak potom je na řadě výchovná komise ... jít nějaká zpráva na OSPOD, kor, když je to dítě, které už na OSPODu je ... i třeba s pozvánkou na výchovnou komisi a pak už je teda ta výchovná komise.*

Při nevhodném chování ve třídě, uvedl participant č. 6, že mají vytvořený systém, jak by se mělo postupovat, samozřejmě ne všichni tento systém úplně dodržují. Pokud po jednom učiteli, jde učit další, měl by se mu svěřit s tím, že se v hodině něco stalo. Neměl by nechat žáky dojít, spíš by to měl s nimi začít okamžitě řešit, případně si pozvat rodiče. **P6:** *Na to je vytvořený systém, který ne všichni učitelé jakoby dodržují a jsou jakoby ochotní, tíhne*

způsobem jít ... stane se ti něco ve třídě, musí to samozřejmě říct tomu kolegovi, který jde po tobě ... pokud ty sám nekončíš, pokud je tam nějaký konflikt, ať už spolužák versus spolužák, tak nesmí jít pryč, musí se to s nima začít řešit a třeba zavolat si rodiče k tomu.

Dalším postupem při chování žáků ve třídě, který uvedl participant č. 6, je zápis buď do červeného sešitu, pro pochvaly a poznámky nebo do černého, který slouží pro zápis největších výtržností. **P6:** *Pak je tam zápis, zápis, takzvaně interní do červeného sešitu, což jsou pochvaly a poznámky a pak máme černý sešit výchovné poradkyně, kde by se měli zapisovat ty největší excesy, včetně citací jo. Takže to znamená, jestliže řeknu učiteli chcípni, tak to musí být zapsané v černé sešitě.*

Participant č. 7 uvedl, že v případě, když si žáka dovoluje na sociálního pedagoga, vezme si žáka někam bokem nebo do kanceláře, kde si mezi sebou promluví o jeho chování. **P7:** *Vezmu si ho bokem, buď na chodbě ... nebo jako kdyby k nám do kanceláře ... tam jsme o tom jako kdyby právě mluvili, jako že se mi nelíbí, že takhle se mnou prostě mluví a že já s ním mluvím taky slušně a tak se to snažíme nějak společně jako vyřešit.*

Pokud se ve třídě objeví nějaké nevhodné chování, mají oba participanty možnost, navštívit třídu během vyučování a pozorovat, co se děje ve třídě, jak se žáci chovají k učitelům a učitelé k žákům.

P6: *Můžou požádat o takzvanou krizovou intervenci ... což je taky částečně moje práce a mých kolegů, kdy chodíme do tříd, případně pracujeme s tím dítětem ve školním poradenském pracovišti nebo sedíme v té hodině s tím dítětem.*

P7: *Mám takovou možnost, můžu v podstatě jít do jakékoliv třídy, stačí se jen domluvit jako s tím učitelem nebo tím třídním, že tam půjdu a pak už tam v podstatě jen pozoruju a snažím se sledovat ty, tady ty věci.*

V rámci docházky je participant č. 7 v kontaktu i s lékaři. Za tu dobu s lékaři vybudoval vztah, takže v nepřítomnosti žáka, obvolává lékaře a zjišťuje, zda je opravdu nemocné nebo jak dlouho má zůstat doma. Zjištěné informace od lékaře pak předává třídním učitelům a ti sami rozhodnou, zda to omluví nebo neomluví. **P7:** *Když už to třeba nefunguje, nastupuje omlouvání od lékaře, tak právě spolupracuju s pediatram a těm vždycky volávám, doktorkám ověřuji vlastně, jestli tam chodí žáci, jestli tam byli, jak dlouho mají být nemocní a takhle a zároveň to pak předávám třídním, protože v kompetenci třídního ... on už to potom dává jako omluvený, neomluvený.*

Participant č. 6 byl už i u soudu. V případě opakovaně nezajištěné povinné školní docházky nebo špatné komunikaci se školou, s institucemi jsou předvoláni k soudu. **P6:** *Vlastně ten zákonný zástupce je recidivista nebo je na něj tak pohlíženo soudy, v podstatě opakovaná, opakované nezajištění povinné školní docházky, opakovaná špatná komunikace se školou, s institucemi jo. Takže tam jsme předvoláni taky. Snahou školy je, aby na soudy chodil sociální pedagog místo třídních učitelů, neměli s tím dobré zkušenosti. P6: Škola se to snaží udělat tak, aby tam chodil jen sociální pedagog, a nikoliv učitel no. Učitelé s tím neměli úplně dobrou zkušenost.*

Participant č. 7 může být také předvolán k soudu, ale takovou zkušenost ještě nezažil. Uvedl, že byl pozván k případové konferenci. **P7:** *Jo, jo můžu, sice se mi to ještě teda nestalo ... případový konference na OSPODu, tam už jsem párkrát byl.*

Při řešení nějaké problému, jsou i v kontaktu s policií. Participant č. 6 uvedl, že bývá předvolán na policii k výslechu nebo k doplnění informací. **P6:** *Chodím třeba na policajty, protože většinou, když píšete něco na policii, tak oni si Vás dřív nebo později předvolají k výslechu nebo k doplnění nějakých věcí, takže já vezmu všechny podklady od učitelky, výchovný komise, pohovory, podívám se na absence, abych tam prostě nevařil z vody a jdu na tu policii.*

Na otázku, zda spolupracuje s policií odpověděl, participant č. 7 že, spolupracuje s policií hlavně přes zprávy, na výslechy jsou zváni spíše třídní učitelé. **P7:** *Jo, taky s něma teda hodně spolupracujem jako kdyby přes zprávy ... hodně u té absence, kdy my to v podstatě i kdyby hlásíme na policii ... protože je to v kompetenci těch třídních, takže si jakoby hodně na výslechy zvou třídní učitele.*

Neomluvenou absenci pak dále participant č. 6, řeší zprávou na OSPOD, na přestupkovou komisi a pokud to přesahuje sto hodin, hlásí to na policii. **P6:** *Čili zpráva na OSPOD, zpráva na přestupkovou komisi ... když je tam dvacet pět a více hodin, tak se to hlásí na přestupkovou komisi, když už je to sto a více hodin ... tak to hlásíme na policii České republiky. S hlášením některých případů rovnou na přestupkovou komisi, není participant č. 6 úplně ztotožněný. Je toho názoru, že by se absence měla ještě před odesláním na přestupkovou komisi, tak poslat na OSPOD a ten by sám rozhodl. P6: OSPOD to přece jenom zhodnotí a pak si řekne fajn, to je blbý, to předáme na přestupky anebo naopak, tady ještě jo, prostě tu rodinu nějak podržíme, takže tak.*

Participant č. 7 je zároveň vedoucí školského poradenského pracoviště a pravidelně svolává porady, kde probírají co je potřeba, rozdělují si úkoly a domlouvají se na dalším postupu.

P7: ... já jsem zrovna i pro změnu vedoucí ŠPP, takže vlastně ty porady jakoby svolávám a pak vlastně i vedu a kde právě řešíme, co je potřeba, domlouváme se, kdo co bude třeba dělat, kdo koho bude kontaktovat nebo jaký bude postup další a takhle no.

S některými dětmi je participant č. 6 domluven na pravidelných schůzkách, kdy si povídají o životě o všedních věcech a neprobírali jen nějaké pravidla zákazy. **P6:** Někteří to mají domluveni tak, třeba chodí o velkých přestávkách za náma do školního poradenského pracoviště, kde se jim věnujeme, vykládáme si o životě. Jako to je důležitý, aby to nebylo furt o nějakých pravidlech, zákazech a abychom řešili i nějaký všední věci.

Protože základní škola, kde pracuje participant č. 7 jela v covidové době offline, žáci si museli chodit pro úkoly a pokud si úkoly nevyzvedli, nebylo to bráno jako neomluvená absence. Participant č. 7 to s kolegy řešil tak, že žáci dostávali neklasifikovano nebo pětky.

P7: Ted' tím, že je covid a jsme jako kdyby distančně, tak my nemáme online výuku, my jedeme offline ... jak to udělat, aby jsme mohli dávat třeba neomluvený, když si to nevyzvednou ty úkoly ... takže my jediný, co můžeme dělat, že jim dáváme nka nebo pětky ... většinou jsou to rodiny, který jsou jako v péči OSPODu, takže jsem v kontaktu, jak kdyby s kurátorkama nebo se sociálníma pracovníci a předáváme to jako kdyby jim, že nám jako kdyby nepracují v té distanční výuce.

Rady

Z daných odpovědí jsem se dozvěděla, jaké rady poskytuje participant č. 6 svým kolegům při řešení nějaké situace. Rady popisoval hlavně participant č. 6.

Participant č. 6 radí všem učitelům, aby se při řešení nějakých nepříjemných situací, např. rodiče začínají být agresivní, aby se chránili institucí, vedením školy. **P6:** Já říkám všem učitelům, doporučuju, zastřešte se institucí, řekněte, že jste to prostě projednávali s ředitelkou. Podle participanta č. 6 je dobré zapojit do nepříjemného jednání s rodiči více lidí. **P6:** Když je to nepříjemný jednání, tak zase jsou možnosti, to znamená výchovná komise za účasti více lidí nebo pohovor třídního učitele, ale za účasti zástupce, jak na prvním stupni, tak na druhém stupni. Jde o to, aby učitel nebyl při takovém jednání sám. **P6:** Přesně tak a je potřeba do toho zatáhnout i vedení školy, aby prostě ten rodič neměl pocit, že je prostě ten učitel na něj nějak zasedlý nebo tohle jo, vysvětlit to.

Dále také participant č. 6 radí všem třídním učitelům, pokud na konci roku vidí, že je vysoká absence, musí udělat nějaké kroky. **P6:** *Já říkám vždycky každému třídnímu učiteli, jestliže máš na konci pololetí školního roku vysokou absenci neomluvenou nad dvacet pět hodin, musí se něco díť, musí tam být minimálně nějaký oznámení na OSPOD nebo přestupky, případně na policii České republiky. Pokud si učitel všimne, že v interních záznamech nemá nic napsané, měl by kontaktovat sociálního pedagoga. P6: Jakmile zjistí, že prostě v interních nepublikovaných poznámkách nic nemáš, tak musíš mi dát vědět, co se děje, pracuješ na tom, nepracuješ, mám ti s tím pomoci.*

Novým přicházejícím učitelům radí, ať jsou opatrní, mají plno energie něco změnit. **P6:** *... taková lidé, kteří by chtěly fakt změnit, je strašně moc ... pak mají nepodařený tři, čtyři hodiny, fakt nepodařený a jsou pak zhroucený, zhrouť se jim svět ... když se vám jedna hodina nepovede, tak z toho ještě nemusí být takový problém, je potřeba to brát střizlivě ... prostě brát to profesionálně.*

Průběh spolupráce

Ze získaných odpovědí jsem se dozvěděla, jak u participantů vypadá spolupráce s učiteli. Odpovědi byly hodně různorodé.

V rámci spolupráce, když participant č. 7 předává získané informace od lékaře učiteli, učitelé dají většinou na jeho názor. **P7:** *... takže to stejně potom předávám jako jemu a on už to potom dává jako omluvený, neomluvený a v směr to máme tak, že většinou se ti třídní přikloní. Když já přijdu a řeknu hele, tak to bude neomluvený, tak oni to fakt většinou neomluvený dají.*

Co se dále týče spolupráce při řešení absence, participant č. 7 uvedl, že třídní učitelé zapisují docházku žáků do excelové tabulky, do které se může kdykoliv podívat a zkontrolovat absenci žáků. **P7:** *Oni píšou tu absenci do třídní knihy a pak to ještě s třídní knihy zapisují do excelové tabulky ... nahlížíme a kontrolujeme vlastně ještě takhle, takže kolikrát ty třídní nepřijdou sami, tak si toho všimnem jakoby my a já potom za téma třídníma jdu a řeknu, hele ten a ten už má ale nějak častý jednodenní absence, asi by jsme to měli začít řešit.*

Podle participanta č. 6 by měla spolupráce mezi učitelem a školním pedagogickým pracovištěm, tím pádem i sociálním pedagogem probíhat tak, že by měli čekat na zakázku od třídního učitele. **P6:** *Jo my by jsme správně měli si počkat na zakázku od třídního učitele ... mám tady dvacet pět neomluvených hodin, děcko přijde, je agresivní pravidelně, opakovaně, zase zakázka školního pedagogického pracoviště, tam je psycholog, speckař,*

sociální pedagog, to znamená, můžeme to vyřešit komplexně ... budeme řešit a nastavíme si tam nějaký tyhle věci.

Participant č. 6 uvedl, že nový učitelé si z nějakého důvodu řeší absenci sami. **P6:** *Bohužel máme hodně nových a ti prostě z nějakýho záhadnýho důvodu dělají tu absenci ... musím tohle těm učitelům sdělovat, že jakmile máš dvacet pět a více neomluvených hodin, tak ti prostě musí tady blikat někde kontrolka, že prostě se musí něco dít. U některých učitelů si participant č. 6 všiml, že se jim nedaří řešit absenci žáků a právě v tomto okamžiku, by měla být navázaná spolupráce. **P6:** *Je tam asi devatenáct učitelů a z toho dva, tři učitelé z nějakého důvodu ... vidím, že se tam nedaří ta absence řešit ... takže je potřeba prostě nastavit nějaký možnosti spolupráce. Participant č. 6 se snaží vést učitele, upozorní je, kde je problém a jak by bylo dobré postupovat, když už proběhli nějaké opatření a jak si mezi sebou rozdělí úkoly. **P6:** *Jak říkám vedu třídní učitele, to jsou kompetentní osoby ... pak je to o tom, že jo řeknu, hele tady je průser, je tady dvacet pět neomluvených hodin, proběhl tady pohovor, výchovka, nezadařilo se, napíšeme na OSPOD nebo napíšeme na přestupky jo a teď jde jenom o to, domluvit, kdo tohle udělá, buď já nebo třídní učitel nebo ve spolupráci.***

Participant č. 7 dříve chodil do terénu s každou maličností a chtěl by více přenechat komunikaci s rodiči třídním učitelům, protože díky covidové době se učitelé více naučili komunikovat s rodiči a vybudovali si lepší vztah. **P7:** *Až budeme fungovat normálně, tak se jako kdyby snažím, aby teďkom hodně komunikovali třídní s rodičema ... tak s každou prkotinou jsem v podstatě šel do terénu ... díky covidu se víc třídní naučil komunikovat s těma rodičema a udělali si lepší vztah ... chcu přenechat víc jim a zároveň tam jako kdyby to furt zůstane.*

Participant č. 7 uvedl, že učitelé nemají problém přijít za sociálním pedagogem, vědí, že mohou kdykoliv a s čímkoliv za ním přijít, takže to, kdo koho první kontaktuje je oboustranná záležitost, je to v podstatě nastejno. **P7:** *Tím, že fakt když něco potřebujou, tak nemaj problém s tím, že přijdou a ví, že můžou jako kdykoliv přijít s čímkoliv a kdykoliv, takže si mě většinou jakoby najdou vždycky a přijdou za mnou jako do kanceláře nebo mě zastaví na chodbě nebo mi řeknou, jestli se za něma můžu zastavit nebo za něma chodím zas já, takže je to tak honě oboustranný.*

V čem vidí participant č. 6 problém je, že se některé věci řeší příliš pozdě. **P6:** *... to je ta situace, kdy já tam prostě potřebuju zakomponovat zase to, že ten třídní učitel sám dojde a*

třeba mi s tím pomůže, že to nenechá jenom, prostě to tak, šak ono už to není moje starost, je to jeho starost jako, mělo by to být vyvážený.

Participant č. 7 uvedl, že si v rámci školního pedagogického pracoviště berou nově přicházející učitele a baví se s nimi a po nějakém čase si je opět pozvou a zjišťují, jak se jim daří. **P7:** ... *nastoupí někdo novejš z učitelů nebo z asistentů, tak si je vždycky bráváme ... vždycky bavíme se s nima a pak vždycky po čase si vezmem jako kdyby znova a ptáme se, jak se jim daří, co potřebujou, jestli je všechno v pohodě a občas třeba maj problémy s některýma děckama, takže jim snažíme jako by pomoct v koncertních situacích, co můžou dělat a takhle.*

Podle participanta č. 7, lze rozlišit, jestli si více chodí pro rady mladší kolegové oproti starším, jsou prostě učitelé, kteří přijdou řešit jen absenci a potom za sociálním pedagogem už více nejdou. **P7:** ... *nedá jako takhle říct, jestli staří nebo mladí ... někteří učitelé za mnou jsou v podstatě třeba jenom kvůli té absenci, ale jinak třeba jako za mnou jakoby ne ... spousta řeší věci sami ... nechcou jako nic pustit do třídy a naopak je problém se do té třídy jako trochu jako kdyby dostat. Jsou ale i učitelé, kteří za sociálním pedagogem dochází častěji. P7: Pak jsou zase starší jakoby kolegyně, který chodí jakoby často a jsou v pohodě. Dále participant č. 7 uvedl, že jedna kolegyně si přijde pro radu, ale stejně si udělá vše po svém. P7: ... nebo spíš jedna kolegyně, která sice chodí, ale v podstatě si i řekne třeba o tu radu nebo řekne, že neví, co s tím a tak a když se jí něco poradí, tak si to stejně udělá prostě po svém.*

Participant č. 7 se potýká s tím, že se hodně věcí vzdá moc rychle. Někteří učitelé řeknou, proč se bude něco takového dělat, nemá to smysl, zadrhne se to ještě dříve než se to zkusí. **P7:** *Já mám spíš jako problém jako u nás ve škole v tom, že spousta věcí se vzdá už předem ... jakmile se přijde s něčím jako úplně novým a úplně jako, může to být jako dost náročný ze začátku, tak jako spousta učitelů prostě řekne, to nemá smysl, proč to budem dělat, když stejně prostě oni to ty děcka dělat nebudou nebo jim je to úplně ukradený nebo prostě cokoliv, takže se to občas zadrhne, než se to jako vůbec zkusí, tak s tím jako občas bojuju no.*

Participant č. 6 si v minulosti prošel funkcí třídního učitele a uvedl, že nadával na některé členy školního pedagogického pracoviště a nyní může nadávat na některé učitele, ale vše je o tom, jak se budeme snažit spolupracovat. **P6:** *Sám jsem si prošel, že jsem nadával na některé členy školního pedagogického pracoviště a dnes můžu zase nadávat na některé učitele, ale ve skutečnosti je to buď o tom, že prostě buď se budeme snažit spolupracovat a*

minimálně využívat vedení školy ... nebo se prostě rozstřelíme na tom, že si budeme na sobě hledat něco špatného.

Participant č. 6 uvedl během rozhovoru, že by mohl zavést nějaké sešity o chování žáků, každý týden by s žákem vyhodnocoval věci, ale také uvedl, že už vidí reakci kolegů. **P6:** ... *to bych asi mohl zavést, že bych si toho žáka každý týden s ním vyhodnocoval ty věci, tohle by možná, ale zase už vidím, že zavedu sešit kolegové budou prskat, co to zas zavedl jo.*

Psaní zpráv se participant č. 7 s bývalou školní psycholožkou pokusil přenechat na třídních učitelích, protože třídní učitelé jim předávali potřebné informace pouze v bodech a oni to potom sepisovali. **P7:** ... *my jsme to jakoby ještě s bývalou jakoby školní psycholožkou zkusili přehodit jako kdyby na třídní hodně, protože v podstatě nám třídní dávali podklady, dávali nám třeba jen v bodech poznámky a my jsme to potom jakoby sepisovali. Zajímavým způsobem to podali třídním učitelům a nyní to funguje tak, že jakmile přijde žádost o nějakou zprávu, třídní učitelé ji napíší a předají sociálnímu pedagogovi a jeho kolegům ze školního pedagogického pracoviště. P7: ... takže jsme v podstatě jsme právě s kolegyní naučili třídní psát zprávy a teď to je, že vždycky přijde žádost o zprávu my to jako vždycky nějak zpracujeme, předáme těm třídním, třídní to napíší, pak nám to pošlou, my to zkontrolujeme, pak to pošlem ředitelce, ta to zkontroluje ještě jednou a podepíše a odešle zase. Tento způsob jim dobře funguje a díky tomu nemají tolik administrativní práci. P7: A funguje nám to, jak kdyby skvěle a tím, že v podstatě, že když nám dojde hodně těch žádostí, tak si to rozdělíme, ty napíšeš tuhle zprávu a já napíšu tuhle, takže my si to právě jakoby rozdělíme a tím pádem máme té papírové míň.*

Vztah

I když se v práci kolegové mezi sebou někdy neshodnou, mohou mít odlišné názory, neznamená to, že si po práci nezajdou někam sednout.

Jak uvedl participant č. 6, učitelé a sociální pedagog by měli být v jedné linii. Neměli by na něj nahlížet, jako na člověka, který učitelům přidává práci. **P6:** *Ti třídní učitelé nejsou ani nade mnou, ani já nad nima. Mělo by to být v podstatě v linii, jednoduchý. Oni mi samozřejmě dávají nějakou zakázku, proto jsem tam, neměli by mě brát jako prostě nějaký, že přidává práci ten člověk nebo že je kontrolní orgán.*

Participant č. 6 se snaží respektovat autoritu třídního učitele a neobcházet ho nijak, protože by to mohl vnímat špatně. **P6:** *Je tam pořád třídní učitel, kterého nesmím obcházet, který by*

to mohl brát ne úplně dobře, takže se snažím respektovat tu autoritu toho třídního učitele a nesnažím se ji nějak jakoby snižovat.

Participant č. 7 si myslí, že ho kolegové berou jako člena týmu. **P7:** *No myslím si, že mě berou jako kdyby člena týmu, už v podstatě hnedka od začátku, jako kdyby ty vztahy mezi náma jsou velice dobrý.*

I participant č. 6 má pocit, že ho většina kolegů bere jako člena týmu. Za tu dobu, co tam pracuje si na něj zvykli. **P6:** *Já si myslím, že většina ano. Jak říkám, devatenáct třídních učitelů, pracovníků je tam takových padesát, takže by bylo asi pošetilé si myslet, že všichni mě berou. Za ty léta si myslím, že si na mě zvykli a necítím nějakou zášť.*

Jak uvádí participant č. 7, někdy se může stát, že se mezi sebou nedohodnou nebo i když někdo řekne svůj názor a nebo ostatní nesouhlasí s něčím, co řekl sociální pedagog, tak nikdo nechce někoho ukamenovat. **P7:** *Občas se stane, že se třeba jako kdyby někdy ne jako nedomluvíme ... i když někdo někoho odmítne nebo prostě řekne svůj názor ... když tam řeknu něco a zbytek s tím nesouhlasí, tak mě to sice naštvě, ale zároveň jako jsme v pohodě.*

Participant č. 6 uvedl, že někdo zklame, když jde projednávat problém s vedením školy a tím pádem nedá prostor pro jeho vyjádření. **P6:** *Někdy mě samozřejmě pár lidí zklame, že radši jdou nějaký problém projednat s vedením školy, místo toho, aby dali šanci k vyjádření mně.*

Participant č. 7 nemá pocit, že by si mezi sebou dělali nějaké naschvály, spíše právě snaží držet za jeden provaz. **P7:** *Jako snažíme se právě jakoby držet za ten jeden provaz ... si neděláme jakoby žádné naschvály, ani žádný, nějaký jako pomluvy, jako vůbec.*

Vztahy na pracovišti jsou teď podle participanta č. 6 ideální. **P6:** *Třeba teďka mám pocit, že jakoby ty vztahy jakoby na pracovišti jsou ideální, s kolegama se školního poradenského pracoviště jsou výborný ty vztahy ... ve směs učitelé, asistenti a jako další lidi, usmíváme se na sebe, když je čas, tak si povykládáme, takže já cítím, že se tak nějak poznáváme.*

Participant č. 7 uvedl, že se s kolegy snaží scházet i neformálně, např. jezdit na nějaké výlety, posedět v hospodě nebo mimo covidovou dobu mívali různé večírky, vánoční na začátku a konci školního roku. **P7:** *Tam je naopak jakoby se snažíme scházet i jako kdyby neformálně, takže jsou občas výlety nebo prostě jako kdyby, když bývávaly otevřené hospody, tak se občas šlo jako kdyby posedět ... večírky, býval vánoční, na den učitelů, pak vlastně ještě na konci školního roku ... plus ještě na začátku školního roku.*

I participant č. 6 uvedl, že si s kolegy chodili sednout někam do hospody. **P6:** *Bohužel nemám úplně čas jako před lety chodit do hospod, oni jsou teďka stejně zavřené, takže to možná časem, že by jsme si sedli zase někam do restaurace a pokecat s nimi a tak, to snad přijde časem.*

Od nových pracovníků chybí participantovi č. 6 např. to, aby něco vyfotili a přidali na školní facebookové stránky. **P6:** *... když jsem tam přišel, neměl jsem až tolik věcí na práci, tak jsem rozjel třeba facebook školní, tak to jsou třeba věci, který mi tam trošku od těch nových lidí chybí, jo, taková ta větší ochota, vzít si foťák, nafotit si něco, hodit to na face, ale třeba potřebuji jen popostrčit.*

6 INTERPRETACE DAT

V této kapitole se zaměřuji na interpretaci zjištěných dat, které jsem získala z polostrukturovaných rozhovorů s třídními učiteli a sociálními pedagogy pracujícími na základní škole. Výzkumné otázky jsou zodpovídaný při interpretaci dat.

Jakou práci sociální pedagog na základní škole vykonává?

Zajímalo mě, jako práci sociálního pedagoga vykonávají na vybraných základních školách, zda se v něčem liší. Výzkum odhalil, že práce participanta č. 6 je hodně o administrativní činnosti, o skenování dokumentů pro ostatní kolegy a komunikaci s dalšími lidmi. Dále bylo odhaleno, že participant č. 7 vykonává oproti participantovi č. 6 i terénní práci. Kromě toho se podílí i na preventivních programech a pomáhá s organizací různých akcí na škole nebo vymýšlení činností pro žáky, jako je žákovský parlament. Zajímavostí je, že oba participanty č. 6 a č. 7 ještě vyučují předměty na základní škole.

Pozitivní na své práci vidí participanty č. 6, že jde o celodenní kontakt s více lidmi a být prostředníkem, nějakým mediátorem při řešení nějaké situace, problému. Participant č. 7 vnímá jako plus rozmanitost své práce a že se jedná o práci s dětmi a mládeží. Negativum vnímají v nadměrné administrativě a v legislativě, konkrétně v ukotvení pozice sociálního pedagoga.

Jaké situace, problémy spolu sociální pedagog a učitel řeší?

Nejčastější situace, problém, který společně řeší sociální pedagog s učiteli, jsou situace spojené s docházkou. S šikanou, bitka, podezřením na domácí násilí, zanedbanou péči nebo nepřiměřené fyzické tresty, jsou situace, se kterými se mohou učitelé i sociální pedagog setkat. S takovými situacemi se někteří participanty mého výzkumu ještě nesetkali. Participant č. 1 už takové situace se sociálním pedagogem řešil. Co se týče drzosti, mluvení vulgárně nebo nevhodného chování vůči spolužákům, učitelům nebo sociálnímu pedagogovi, i s tímto se musejí participanty potýkat. Jak uvedl participant č. 4, sociální pedagog je nápomocný v případě, kdy je dítěti špatně a dítě nemohou pustit samotné domů. Dále pomáhá v situaci, kdy si rodiči nepřijde pro dítě a sociální pedagog s dítětem čeká do doby, než si ho rodič vyzvedne. Zajímavou situací, se kterou potýkají je zápis do první třídy. Sociální pedagog v rámci terénu roznáší letáky upozorňující na zápis do první třídy.

Komunikace s rodiči je někdy těžší a s tímhle učitelům pomáhá sociální pedagog. S některými rodiči je spolupráce v pořádku, s některými je naopak těžší. Častým problémem je

změna telefonního čísla rodičů. Docházka žáků je často ovlivněna přístupem rodičů, pro rodiče je vzdělávání na posledním místě anebo se jim jen nechce s nimi ráno vstávat a dítě nepřivedou do školy.

Docházku řeší velmi podobně. Nejdříve si pozvou rodiče na pohovor s třídním učitelem. Pokud se neobjeví žádné zlepšení, je na učiteli, zda si pozve rodiče znovu anebo rovnou uspořádají výchovnou komisi. Dále se potom posílají zprávy na OSPOD, přestupkovou komisi a na policii. Jedním z postupů je obvolávání obvodních lékařů, o tom, zda žák lékaře opravdu navštívil nebo jak dlouho bude žák nemocný. Jsou situace, např. nevhodné chování v hodině, které se dají řešit rovnou s dítětem, promluvit si o jeho chování. Učitelé i sociální pedagogové mohou být zváni k soudům, jako zástupce školy.

Do řešení daného problému se zapojují žáci, rodiče, učitelé, třídní učitelé, asistenti pedagoga, členové školního poradenského pracoviště, včetně sociálního pedagoga, kurátoři a sociální pracovníci z OSPODu, policie České republiky, obvodní lékaři, pediatři a můžou i neziskové organizace, se kterými jsou rodiče v kontaktu.

Jak probíhá spolupráce mezi sociálním pedagogem a učitelem?

Participant č. 1 – 5 kontaktují ve většině případů první oni sociálního pedagoga, než on je. Samozřejmě když něco přehlédnou nebo sociální pedagog něco potřebuje, kontaktu je on třídní učitele a společně danou situaci řeší.

Za spolupráci se sociálním pedagogem participant č. 1 – 5 jsou velmi vděční. Bez jeho pomoci by si všechny problémy museli řešit sami, což by jim přidávalo práci. Svým jednáním ulehčuje třídním učitelům práci. Dokáže jim poskytnout jiný pohled na věc a psychickou podporu. Vědí, že sociální pedagog tam je a mohou za ním kdykoliv s čímkoliv přijít a on jim rád pomůže. Participant nemají pocit, že by se jim sociální pedagog nějak zasahoval do práce, naopak jsou rádi, že na řešení problémů, situací nejsem sami. Tím, že si sociální pedagogové za ty léta vybudovali vztah s rodinami, že někdy by na komunikace nebyla na tak dobré úrovni a možná by ani už do školy nedocházeli. Pro nově začínající učitele je spolupráce se sociálním pedagogem přínosná při psaní zpráv např. na OSPOD, protože je to věc, se kterou se doposud nemuseli setkat a nevědí, jak na to. Na spolupráci se sociálním pedagogem nevidí žádná negativa.

Jak uvedl participant č. 6 s některými učiteli je spolupráce trochu těžší. Nově začínající učitelé z nějakého důvodu řeší absenci sami, ale už neprovedou všechny potřebné kroky k vyřešení a někteří naopak mají s řešením absence problém a právě v tomhle okamžiku, byla

měla být navázaná spolupráce se sociálním pedagogem. Pokud si všimne, že je nějaký problém, doporučí, jak by bylo dobré postupovat. Podle něj se školní poradenské pracoviště někdy dostává do pozice kontrolního orgánu, místo poradního. Správně by si měli počkat na nějakou zakázku od třídního učitele, což se ne úplně vždy děje. Přejde za třídním učitelem, tady je problém, tady ten žák má moc neomluvených hodin, kroky, co byly podstoupeny nepomohly, tak jak budeme postupovat dál, komu napíšou zprávu a jde vlastně o to, dohodnout se, kdo zprávu napíše, zda sociální pedagog, třídní učitel nebo budou spolupracovat. Také se setkává s tím, že se některé věci řeší pozdě, potřeboval by zakomponovat to, že přijde třídní učitel za ním a pomůže mu, nenechá to jen na něm. Třídním učitelům radí, aby do řešení nějaké nepříjemné situace s rodiči zapojili více lidí, aby na to nebyly sami. Dále radí, pokud se třídní učitelé všimnu vysoké absence a nemají v interních záznamech nic napsané, měli by hned kontaktovat sociálního pedagoga, se kterým se domluví na další postupech. A novým přicházejícím učitelům radí, aby si z nepovedené hodiny nehroutili. Všechno je o vzájemné spolupráci, a ne o tom, jestli na sobě budou navzájem něco špatného hledat.

Když participant č. 7 obvolává lékaře a zjišťuje, potřebné informace týkající se docházky, které potom předává třídním učitelům a řekne, tohle bude neomluvený a třídní učitelé s ním většinou souhlasí. Pravidelně participant č. 7 kontroluje excelovou tabulku, do které učitelé přepisují absenci žáků a pokud si všimne něčeho divného, jde za třídním učitelem a společně o tom diskutují. Komunikace podle něj je oboustranná, pokud třídní učitelé něco potřebují zastaví si ho na chodbě nebo přijdou za ním do kanceláře a pokud něco potřebuje on od třídních učitelů, jde za nimi. Jsou učitelé, kteří jdou za sociálním pedagogem pouze kvůli absenci, ale jinak za ním už nejdu a je problém, se k těmto učitelům dostat do třídy. Pak jsou učitelé, kteří chodí častěji. U jedné učitelky se potýká s tím, i když si nechá poradit od sociálního pedagoga, i přesto i vše udělá po svém. Nové učitele si při nástupu zve do kanceláře, kde si s nimi povídá a po nějaké době rozhovor zopakují, aby si pověděli, jak se novým učitelům daří. Participantovi se povedlo s bývalou školní psycholožkou psaní zpráv přenechat na třídních učitelích, z toho důvodu, že učitelé psali poznámky jen v bodech. Nyní mají nastavený takový systém, pokud přijde žádost o zprávu sociálním pedagog s kolegy školního pedagogického pracoviště žádost zpracují, předají ji třídním učitelům a ti ji napíší.

Jaký vztah je mezi sociálním pedagogem a učitelem?

Participant č. 1- 4 mají se sociálním pedagogem dobrý vztah. Se sociálním pedagogem se znají, jsou přátelé. Je to o lidech a o tom si pomáhat. Sociální pedagog je velmi hodný. Podle

participantů má sociální pedagog velmi silné sociální cítěný. Je velmi pečlivý a poctivý. On i celý tým školského pedagogického pracoviště jsou jim velkou oporou. Jsou mu vděční, že ho mají na škole i za to, že za nich hodně věcí vyřeší. Participant č. 5, jako mladý začínající učitel je mu vděčný za jakoukoliv pomoc. Ze svých starších kolegyň má někdy pocit, jako by jim vadilo, že jim hodně mluví do práce.

Podle participant č. 6 ho většina učitelů bere jako člena týmu. Na základní škole je kolem devatenácti učitelů a kolem padesáti pracovníků a bylo by pošetilé si myslet, že ho všichni berou. Třídní učitelé nejsou nad sociálním pedagogem a sociální pedagog není nad třídními učiteli, mělo by to být v linii. Za dobu jeho působení je toho názoru, že si na něj zvykli a nepocítuje žádnou zášť. Neměli by ho brát jako člověka, který jim přidává práci. Snaží se respektovat autoritu třídního učitele a nesnaží se ji nijak snižovat. Občas ho někdo zklame tím, že probírá danou situaci s vedením školy a nedá mu prostor vyjádřit se k tomu. U nových lidí postrádá např. větší ochotu fotografovat a přidávat příspěvky na facebookové stránky. Vztahy na pracovišti jsou podle něj nyní ideální. S kolegy ze školního pedagogického pracoviště jsou výborné. S učiteli a dalšími lidmi si povídají, usmívají se na sebe. Bohužel nyní není tolik času, aby si společně mohli všichni jít sednout do restaurace a povídat si.

Vztahy mezi participantem č. 7 a kolegy jsou v podstatě od začátku dobré. Je toho názoru, že ho berou jako člena týmu. I přes nějaké nesouhlasy, to nebere nijak osobně. Všichni se snaží mezi sebou spolupracovat, nedělají si žádné nepříjemnosti, ani nepomlouvají. Všichni se snaží i mimo školní prostředí. Společně si jdou posedět do nějaké restaurace nebo pořádají výlety. Připravují i večírky, např. vánoční, na den učitelů nebo na začátku a konci školního roku.

Dle svých zkušeností si participanté myslí, že je sociální pedagog důležitá a potřebná pozice, Někteří jsou názoru, že by se měla primárně zavádět na základní školy ve vyloučených lokalitách. Podle nich zřejmě není takové povědomí o sociálním pedagogovi, ale určitě by našel využití i na běžných základních školách, např. při vedení školního klubu, při vedení preventivních programů nebo pořádání školních akcí.

SHRNUTÍ

Z výzkumu je jasné, jak probíhá spolupráce mezi sociálním pedagogem a učiteli. Pro lepší pochopení spolupráce, bylo důležité zjistit náplň práce sociálních pedagogů na základní škole. Kromě administrativy, komunikaci s rodiči, kolegy a dalšími odborníky je vykonávání terénní práce.

Nejčastějším problémem, který společně sociální pedagog a učitel řeší je absence žáků. Učitelé si zvou rodiče na pohovor s třídním učitelem, kde mají prostor se vyjádřit a domluvit se nějakém řešení. Pokud se situace nezlepšuje dalším krokem je výchovná komise. Dále se posílají zprávy na OSPOD, přestupkovou komisi nebo policii. Pro kontrolu absence kontaktuje sociální pedagog i obvodní lékaře.

Z výsledků výzkumu je zřejmé, že učitelé jsou za sociálního pedagoga vděční. Poskytuje jim odbornou pomoc a v některých případech i psychickou podporu. Bez jeho pomoci by hodně věcí museli řešit sami nebo najít nějaký jiný způsob.

Sociální pedagog by měl správně počkat na zakázku od třídního učitele. Pokud si sociální pedagog něčeho všimne nebo přijde žádost o zprávu, kontaktuje třídního učitele. Učitelé by neměli vnímat sociálního pedagoga, jako někoho, kdo jim chce přidat práci. Právě naopak, měli by ho brát jako někoho, kdo jim chce pomoci. I navzdory nějakým neshodám, udržují kontakt i mimo pracovní prostředí.

ZÁVĚR

V diplomové práci jsem se věnovala sociálnímu pedagogovi v základní škole. V první kapitole teoretické části jsem se zaměřila na profesi sociálního pedagoga. Zde popisuji, jak jednotliví autoři nahlíží na tuto profesi a jaké činnosti ji připisují. Dále na potřebné vzdělání a nabídku vysokých škol, na kterých je možnost studovat obor sociální pedagogika. Poslední dvě podkapitoly jsou zaměřeny na možnosti uplatnění sociálního pedagoga, činnosti a jeho kompetence. Druhá kapitola se věnuje základní škole, činnostem, které sociální pedagog zde může vykonávat a školní pedagogické pracoviště. Poslední kapitola teoretické části popisuje práci sociálního pedagoga s žáky, rodiči a učiteli.

Cílem výzkumu jsem si stanovila zmapovat spolupráci mezi sociálním pedagogem a učiteli. Výzkum jsem realizovala pomocí polostrukturovaného rozhovoru s třídními učiteli a sociálními pedagogy. Zjišťovala jsem, jak učitelé a sociální pedagogové nahlízejí na společnou spolupráci.

Z výsledků jsem zjistila, že třídní učitelé vnímají spolupráci se sociálním pedagogem kladně. Od sociálního pedagoga mají odbornou pomoc a psychickou podporu. Kdyby sociální pedagog nebyl na základní škole, vše by si museli třídní učitelé řešit sami.

Sociální pedagogové vnímají, že jsou bráni jako členové týmu. Za dobu jejich působení na základní škole si na ně kolegové zvykli. Samozřejmě s některými kolegy je vztah lepší, scházejí se i mimo pracovní dobu a s jinými je jen na pracovní úrovni.

Tato diplomová práce může pomoci s osvětou v oblasti rozšíření povědomí uplatnění sociálního pedagoga, jak mezi absolventy oboru, tak mezi potenciální zaměstnavatele z řad škol. A dále upozornit na potřebnost této profese.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BAKOŠOVÁ, Zlatica. 2008. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc 3.*, rozš. a aktualiz. vyd., Bratislava: public promotion, s. r. o. ISBN 978 – 80 – 969944 – 0 – 3.
- BAKOŠOVÁ, Zlatica. 2005. *Sociálna pedagogika pre stredné pedagogické školy, pedagogické a sociálne akademie a pedagogické a kulturné akademie*. 1. Vyd. Bratislava: SPN. ISBN 80-10-00485-5.
- BAKOŠOVÁ, Zlatica, SYREK, Ewa. 2010. *Sociální pedagogika ve střední Evropě – inovace a nové trendy*. Recenzovaný sborník příspěvků z mezinárodní konference. Brno : Institut mezioborových studií Brno. ISBN 978-80-87182-15-4.
- CALDERÓN, José María. (2013). *La profesión de la Educación Social en Europa. Estudio comparado* [online]. Barcelona: Consejo General de Colegios de Educadoras y Educadores Sociales [cit. 2021-09-25]. Dostupné z <http://www.eduso.net/res/pdf/19/tprofeseu.pdf>
- EMMEROVÁ, Ingrid. *Pedagogické rozhl'ady. Súčasný stav v uplatnení sociálnych pedagógov na základných a stredných školách* [online]. Bratislava: 2009, roč. 18, [cit. 2022-01-10]. ISSN 1335-0404. Dostupné z: https://archiv.mpc-edu.sk/sites/default/files/rozhlady-casopis/pedagogicke_rozhlady_2009_2.pdf
- FISCHER, Slavomil, ŠKODA, Jiří. 2014. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-5046-0.
- GAJDOŠOVÁ, Eva, HERÉNYJOVÁ, Gabriela, & VALIHOROVÁ, Marta. 2010. *Školská psychológia*. Bratislava: Stimul. ISBN 9788089236817
- GULOVÁ, Lenka. 2000. Požadavky některých zařízení určených pro volný čas dětí a mládeže na profil sociálního pedagoga. In *Sociální pedagogika jako vědecká a společensky užitná disciplína*. Brno: IMS. ISBN 80-902936-0-3.
- GRECMANOVÁ, Helena, HOLOUŠOVÁ, Drahomíra, URBANOVSKÁ, Eva. [1998?]. *Obecná pedagogika I*. Olomouc: Hanex. ISBN 8085783207.
- HATÁR, Ctibor. 2009. *Poslanie sociálneho pedagóga ako pomáhajúcej profesie v podmienkach Slovenskej republiky*. e-Pedagogium, 9, 61-75.
- HELUS, Zdeněk. 2015. *Sociální psychologie pro pedagogy*. 2., přepracované a doplněné vydání. Praha: Grada. Pedagogika. ISBN 9788024746746.

- HLADÍK, Jakub, CHUDÝ, Štěpán ed. 2007. *Sociální pedagogika v současné společnosti: sborník příspěvků z odborného semináře*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. ISBN 978-80-7318-579-4.
- HOPF, Arnulf. 2001. *Sociální pedagogika pro učitele: pomoc pro každý všední den ve škole*. Praha: Univerzita Karlova. ISBN 80-7290-053-6.
- CHUDÝ, Štefan, NEUMEISTER, Pavel, JŮVOVÁ, Alena a kol. 2010. *Vybrané diskurzy teorie a praxe ve vzdělávání a uplatnění sociálních pedagogů v kontextu pomáhajících profesí*, Paido: Brno. ISBN 978-80-7315-212-3.
- KNOTOVÁ, Dana. a kol. 2014. *Školní poradenství*. Vyd. 1. Praha: Grada. Pedagogika. ISBN 978-80-247-4502-2.
- KOHOUTEK, Rudolf. 2006. *Úvod do psychologie – psychologie osobnosti a zdraví žáka*. Brno: MU Brno. ISBN 80-210-4077 – 7.
- KRAUS, Blahoslav. 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.
- KRAUS, Blahoslav. 1996. *Pohled na současnou sociální pedagogiku*. Pedagogika, časopis o vzdělávání a výchově. Praha, 2. ISSN 3330-3815.
- KRAUS, Blahoslav, POLÁČKOVÁ, Věra. 2001. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-004-2.
- KUCHARSKÁ, Anna, MRÁZKOVÁ, Jana ed., 2014. *Metodika práce školního speciálního pedagoga zapojeného ve školním poradenském pracovišti*. Vyd. 1. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. ISBN 978-80-7481-035-0.
- LORENZOVÁ, Jitka. 2017. *Sociální pedagogika – věda, praxe, profese. K problému utváření oborové a profesní identity sociální pedagogiky* [online]. Brno. [cit. 2021 – 09- 25]. Habilitační práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Dostupné z: file:///C:/Users/MazankovaA/Downloads/Lorenzova_habilitacni_prace.pdf
- LORENZOVÁ, Jitka, KOMÁRKOVÁ, Tereza. 2019. *Sociální pedagogika: pojetí oboru a profese u studentů a sociálních pedagogů v České republice*. In Orbis scholae. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta. ISSN 1802-4637
- MIŇOVÁ, Dana. 2000. *Možnosti uplatnění sociálního pedagoga v praxi při řešení sociálno-patologických problémů dětí*. In Súčasný stav sociálnej pedagogiky na

- Slovensku. Zborník referátov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou.
Bratislava: Univerzita Komenského. ISBN 80-223-1419-6
- NĚMEC, Jiří et al. 2002. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-012-3.
- NIKLOVÁ, Miriam, KAMARÁŠOVÁ, Lucia. 2007. *Sociální pedagog a prevence sociálně-patologických javov 1 (část 2)*.pdf. Pedagogická fakulta UMB. Brno: Sabovci, s. r. o. /volen. ISBN 978 – 80 – 8083 – 468 - 5
- OPEKAROVÁ, Olga. 2007. *Kapitoly z výchovného poradenství: Školní poradenské služby*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80- 86723-35-8.
- PETRIE, Pat, BODDY, Janet, CAMERON, Claire, HEPTINSTALL, Ellen, MCQUAIL Susan, SIMON, Antonia, & WIGFALL Valerie. 2009. *Pedagogy – a holistic, personal approach to work with children and young people, across services* [online]. Thomas Coram Research Unit, London: Institute of Education, University of London [cit. 2021-09-25]. Dostupné z WWW: https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1532266/1/may_18_09_Ped_BRIEFING_PAPER_JB_PP_.pdf
- POSPÍŠILOVÁ, Bohumila, TYŠER, Jiří. 2003. *Výchovné poradenství: Soubor materiálů pro výchovné poradce základních škol*. Most: Nakladatelství Hněvín. ISBN 80-86654-04-4.
- PROCHÁZKA, Miroslav. 2012. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada. Pedagogika. ISBN 9788024734705.
- PRŮCHA, Jan, MAREŠ, Jiří, WALTEROVÁ, Eliška. 2003. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.
- STRAUSS, Anselm L. a Juliet M. CORBIN, 1999. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Boskovice: Albert. SCAN. ISBN 808583460X.
- SVOBODOVÁ, Jarmila, ŠMAHELOVÁ, Bohumíra. 2007. *Kapitoly z obecné pedagogiky*. Brno: MSD. ISBN 978-80-86633-81-7.
- ŠVARŤÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ, 2014. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 9788026206446.
- TYŠER, Jiří. 2006. *Školní metodik prevence: soubor materiálů*. Vyd. 1. Most: Hněvín. ISBN 80-86654-17-6.

- TVRDÍK, Miroslav. 2011. *Sociálny pedagóg a jeho profesijné kompetence*. Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, Pedagogická fakulta. Dostupné z: <https://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Istvan1/subor/Tvrdik.pdf>
- VAŠŤÁTKOVÁ, Jana, HOFERKOVÁ, Stanislava. 2008. *Průručka sociálního pracovníka*. 1. vyd. Olomouc : UP Olomouc. ISBN 978-80-244-1991-6.
- VAŠUTOVÁ, Jaroslava. 2004. *Profese učitele v českém vzdělávacím kontextu*. Brno: Paido. ISBN 8073150824.
- VÁVROVÁ, Soňa. 2009 *Význam emoční inteligence pro rozvoj kompetencí sociálního pedagoga*. In Sociální pedagogika ve střední Evropě, současný stav a perspektivy. Brno: IMS. ISBN 978-80-87182-08-6.
- VETEŠKA, Jaroslav, TURECKIOVÁ, Michaela. 2008. *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1770-8.
- VOJTOVÁ, Věra. 2004. *Poradenství v rámci školy*. In: Otázky speciálně pedagogického poradenství: základy, teorie, praxe : učební text k projektu "Integrované poradenství pro znevýhodněné osoby na trhu práce v kontextu národní a evropské spolupráce". Vyd. 2. Brno: MSD. ISBN 80-86633-23-3.
- ZAPLETALOVÁ, Jana. 2001. *Co dělá školní psycholog? Kritická místa profese*. Pedagogika, mimořádné číslo, 36-4. Dostupné z: https://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/files/2014/06/Pedag_2001_mč_04_Co-dělá_36_46.pdf
- ZEMANČÍKOVÁ, Vladimíra. 2008. *Sociálny pedagóg a jeho kompetencie v práci s mládežou stredných škôl*. Příspěvek přednesený na konferenci Mládež jako faktor sociálních změn. Smolenice.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- 561/2004 Sb. Školský zákon. *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 24.01.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561#cast3>
- 72/2005 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních. *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 07.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-72>
- 108/2006 Sb. Zákon o sociálních službách. *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 10.04.2022]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>
- A common platform for social educators in europe. (2006). *Child & Youth Care Forum*, 35(5-6), 375-389. [cit. 18.11.2021] Dostupné z: <https://www.proquest.com/docview/758669371/fulltextPDF/1F5221F7384F41EF/PQ/1?accountid=15518>
- Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice / Association of Educators in Social Pedagogy. Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice / Association of Educators in Social Pedagogy [online]. [cit. 18.11.2021]. Dostupné z: <http://asocped.cz/folders-1305/>
- Co je SocPed | Katedra sociální pedagogiky. *Katedra sociální pedagogiky* [online]. Copyright © 2021 [cit. 18.11.2021]. Dostupné z: <https://ksop.ped.muni.cz/co-je-socped>
- Jakub Hladík předseda Asociace vzdělavatelů v sociální pedagogice Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2014) [online]. [cit. 07.02.2022]. Dostupné z: https://soced.cz/wp-content/uploads/2014/11/INFORMACE_Asociace-vzdelavatelů-v-sociáln%C3%AD-pedagogice_Final.pdf
- K čemu je ve škole dobrý sociální pedagog? | Zapojmevsechny.cz. *Zapojmevsechny.cz* [online]. Copyright © 2013 [cit. 06.03.2022]. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/detail/k-cemu-je-ve-skole-dobry-socialni-pedagog#ko14>
- Metodické dokumenty (doporučení a pokyny), MŠMT ČR. *MŠMT ČR* [online]. Copyright ©2013 [cit. 07.03.2022]. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/vzdelavani/socialni-programy/metodicke-dokumenty-doporuceni-a-pokyny>

- Nabízené studijní programy a obory pro přijímací řízení / Katedra sociální pedagogiky PDF OU. *Pedagogická fakulta OU* [online]. Copyright © 2016 MyFonts Inc [cit. 14.02.2022]. Dostupné z: <https://pdf.osu.cz/pes/2915/nabizene-studijni-programy-a-obory-pro-prijimaci-rizeni/?specializaceid=3417>
- Pedagogická fakulta MU [online]. Copyright © [cit. 07.02.2022]. Dostupné z: https://www.ped.muni.cz/z21/2006/konference_2006/sbornik_2006/pdf/050.pdf
- PF JU – Sekce pedagogických a psychologických programů - Sociální pedagogika. *Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity - Pedagogická fakulta JU* [online]. Copyright © 2014 [cit. 15.02.2022]. Dostupné z: <https://www.pf.jcu.cz/structure/departments/kpe/socialni-pedagogika.html>
- Role a uplatnění sociálního pedagoga na základních a středních školách | Kudy vede cesta. *Titulní stránka | Kudy vede cesta* [online]. Dostupné z: <https://www.kudyvedecesta.cz/node/9>
- Sociální pedagogika (kombinované studium) | Filozofická fakulta Univerzity Karlovy. *Filozofická fakulta Univerzity Karlovy* [online]. Copyright © FF UK 2022 [cit. 15.02.2022]. Dostupné z: https://www.ff.cuni.cz/prijimaci-rizeni/studijni-obory/navazujici-magisterske-obory/socialni-pedagogika_nmgr/socialni-pedagogika_ks_nmgr/#uplatneni
- Sociální pedagog - Katalog podpůrných opatření. *Katalog podpůrných opatření* [online]. Copyright © 2015 [cit. 26.01.2022]. Dostupné z: <http://katalogpo.upol.cz/obecna-cast/personalni-podminky/12-2-7-socialni-pedagog/>
- Sociální pedagogika se zaměřením na výchovnou práci v etopedických zařízeních - Univerzita Hradec Králové. *Univerzita Hradec Králové* [online]. Copyright © [cit. 25.11.2020]. Dostupné z: <https://www.uhk.cz/cs/pedagogicka-fakulta/prijimaci-zkousky/studijni-programy/socialni-pedagogika-se-zamerenim-na-vychovnou-praci-v-etopedicky-zarizenich-2>
- Sociální pedagogika – UTB. *Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně | UTB* [online]. Copyright © 2021 Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně [cit. 16.11.2021]. Dostupné z: <https://www.utb.cz/vyhledavac-oboru/socialni-pedagogika-bc/>
- Studijní programy – Učitelství a pedagogika | Masarykova univerzita. *Masarykova univerzita* [online]. Copyright © 2022 [cit. 15.02.2022]. Dostupné z: <https://www.muni.cz/uchazeci/navazujici-magisterske-studium/vyberte-si-obor/ucitelstvi-a-pedagogika>

Školní metodik prevence. ZŠ *Petrin* [online]. [cit. 15.02.2022]. Dostupné z: <https://www.zspetrin.cz/index.php/skolni-metodik-prevence>

Uchazečům o studium: Ústav pedagogiky a sociálních studií. *Pedagogická fakulta UP* [online]. [cit. 15.02.2022]. Dostupné z: <https://www.pdf.upol.cz/kpg/studium/uchazecum-o-studium/>

Základní vzdělávání, Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání). *Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání)* [online]. Copyright © [cit. 24.01.2022]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/t/zakladni-vzdelavani>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

Např.	Například
Atd.	A tak dál
CAN	Syndrom týraného a zneužívaného dítěte
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
ŠPP	Školní pedagogické pracoviště
Č.	Číslice

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Kategorie třídní učitelé	48
Tabulka 2 Kategorie sociální pedagogové	59

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Rozhovor s třídním učitelem č. 4

Příloha P II: Rozhovor se sociálním pedagogem č. 7

Příloha P III: Otázky v rozhovoru pro učitele

Příloha P IV: Otázky v rozhovoru pro sociální pedagogy

PŘÍLOHA P I: ROZHOVOR S UČITELEM Č. 4

V: Tak na začátek bych vás poprosila, jestli byste mi mohla říct, kde pracujete, z jakou cílovou skupinou a zda jste třídní učitelka a pokud ano, tak které třídy?

P: Hm. Takže pracuji na základní škole Boženy Němcové v Přerově, mám vlastně vystudovaný učitelství pro druhý stupeň, takže učím od šesté až do deváté třídy a pro zatím, teď momentálně jsem třídní učitelkou deváté třídy.

V: Tak to je úplně super. Jak dlouho pracujete ve školství?

P: Hm. Dvanáctým rokem, je teda pravda, že jsem měla pěti letou přestávku, že jsem byla na mateřské, ale jinak dvanáct let.

V: A těch dvanáct let pracujete na jedné škole?

P: Ano, ano. Na té stejné škole.

V: Předtím jste nikde nepracovala nebo na jiné škole?

P: Ne, ne. Hned po škole jsem nastoupila na tuto školu.

V: Hm, hm. Takže vy jste vlastně zažila i jak kdyby práci se sociálním pedagogem, a i bez něj. Než tam vlastně začal pracovat?

P: Ano, přesně. Sice to bylo myslím jenom jeden rok bez sociálního pedagoga, ale ano, ten jeden rok ano.

V: Jak dlouho pracujete se sociálním pedagogem?

P: No když od těch jedenáct let odečtu pět let, tak vlastně šest let.

V: Šest let, hm. A co s ním jako řešíte s tím sociálním pedagogem? Jaké problémy, situace vám on vlastně pomáhá řešit?

P: Asi mi hlavně pomáhá řešit tu komunikaci s rodinou, pokud mě se vlastně nepodaří s tou rodinou spojit telefonicky, protože u nás, naší škole email v žádném případě nefunguje, tak ho poprosím, on do té rodiny zajde, pomůže mi kontaktovat, popřípadě já mu řeknu, co potřebuji, on to s nimi vyřeší, potom pokud vlastně máme jakékoliv pohovory s rodiči, on je vlastně u těch pohovorů přítomen, on je přímo jak kdyby vede, já jsem tam jen jako doplňkově a zároveň i s metodičkou prevence tam bývávají a potom relativně, vlastně teď náš sociální pedagog vede, nebo kdyby nebyla tato situace, tak by u mě ve třídě vedl výchovný program, že má vystudovaný, takže taky takové plus, jak kdyby na víc, že pracuje

i s těmi žáky, že se s nimi setkává i tímto způsobem, a jinak hodně s absencí pomáhá, máme to nastavené vlastně tak, náš sociální pedagog komunikuje vlastně s lékaři hlavně, v okamžiku, když řešíme jakoukoliv absenci, když jsou a potřebujeme si to ověřit, obrátíme se na něho, spojí se s lékařem, má s nimi navázaný vztah a vlastně oni mu řeknou, ano byl tam, ne nebyl, a my už to potom řešíme dále

V: A vy jste říkala nějaké výchovné programy nebo

P: No, máme teď jeden výchovný program, teď co měl vést v deváté třídě, jsme ho pouze začaly v září a evidentně ho ani nedokončíme.

V: A jak to takový program probíhá nebo na co je přímo zaměřen?

P: Tady to ten je přímo zaměřen jmenuje se to Hra na hraně a je zaměřen na závislosti, hlavně na jakékoliv, jaké můžou být, takže od gamblerství, až alkohol, kouření a tak dále.

V: Tak to je úplně super. A jak probíhá ta vaše spolupráce s tím sociálním pedagogem? Jako kdyby kontaktuje on vás nebo spíše vy jeho třeba a takhle?

P: Ono je to asi tak půl na půl. Když on potřebuje něco, na něco se zeptat, tak on kontaktuje mě, ale ve většině případů asi spíš, kontaktuju já jeho, když mám takovéto problémy s tou rodinou, když se s nimi nemůžu spojit

V: Hm. A co Vám přináší ta spolupráce s tím sociálním pedagogem?

P: Hm, tak určitě strašnou pomoc, protože v okamžiku, kdyby on nebyl a nemohli by jsme ho do těch rodin posílat, tady v těchto případech, tak by jsme to museli řešit nějakým jiným způsobem, asi by jsme museli sami učitelé do těch rodin chodit, je to velká pomoc, vlastně když jsem tam byla dříve, ten první rok bez toho sociálního pedagoga a potřebovali jsme vyřešit jakékoliv problémy ohledně školy v přírodě, tehdy jsme s kolegyní chtěli, tak jsme sami chodili do těch rodin a sami jsme ten, takže teď by nám mohl on pomoci nebo kdybych já chtěla jít sama do té rodiny a třeba bych měla strach popřípadě, kdyby nějakým způsobem tu rodinu neznala, byla bych prvním rokem třídni, což u mě už teď čtvrtým rokem problém není, tak bych ho mohla poprosit o doprovod do té rodiny, protože většina těch rodičů už ho zná a má s nimi opravdu dobrý vztah navázaný, tak by mě mohl doprovodit a pomoci mi právě v komunikaci s rodiči, ale to se opravdu týká toho, když začínáte s novou třídou seznamujete se s těmi novými rodiči

V: Tak kdybyste mi třeba měla popsat ty vaše dojmy, co vám ta spolupráce přináší? Jak kdyby, že byste to popsala ten rok, co tam nebyl ten sociální pedagog a co tam? Vidíte tam

vlastně přínos i té jeho práce třeba, že se zlepšilo i nějak to klima té třídy, třeba že ta jeho přítomnost, toho pedagoga trochu i jako vám pomohla učitelům, trochu usnadnit tu práci a takhle?

P: No, no, no. Jako budu se jen opakovat, určitě to jen pomohlo, protože bez něj jsme si to museli vlastně všechno řešit sami. Je pravda, že ten rok co jsem tam nastoupila před těmi dvanácti roky, ještě ti rodiče jakž takž spolupracovali, protože ve většině případů tam ještě byli bílý žáci, když to tak blbě řeknu, ale prostě hold je to tak, teď už opravdu máme skoro, vlastně ne skoro máme sto procent romů, víme že ti rodiče prostě, někteří opravdu nespolupracují, já teda teď nemůžu říct, že se by nespolupracovali, je to výjimečně, když se rodičům nedovolám, že jinak za ty čtyři roky si na mě nějak zvykli a navázali jsme taky nějaký ten vztah, takže teď pomáhá opravdu ve výjimečných případech, ale opravdu to je pomoc, protože jinak bych to musela řešit, ani fakt nevím jak, asi bych musela chodit já nebo by člověk musel máchnout rukou a nebo nám vlastně ještě pomáhají v případě, když je žákům špatně a my vlastně je nemůžeme pustit domů samotný a třeba se rodičům nedovoláme, tak můžeme pokud má čas pomoci ho využít tak, že on ty žáky doprovodí domů, což už se mi to taky jednou stalo. Že to bylo potřeba, že jsem se rodičům nedovolala a tak jsem mu volala jestli náhodou nejde do terénu a čistou náhodou šel, takže jsem využila takhle jeho pomoc

V: Tak to je ale paráda, že to takhle jde zařídit.

P: Jako určitě kdyby měl nějakou práci, tak by nešel. Podařilo se mi zrovna

V: Tak to byla dobrá náhoda. To se Vám fakt povedlo.

P: No, no, Se zadařilo.

V: A když vy teda vlastně máte, jestli to chápu dobře, vy začínáte v šesté třídě s těmi dětmi a pokračujete až do té deváté?

P: Ano, přesně.

V: Je třeba ta přítomnost toho sociálního pedagoga rok, od roku větší, jako že potřebujete, jako že v šesté třídě, šestá třída je ještě relativně klidná, v sedmé třídě už se jako objevují jinací problémy v osmé už jsou zase další a v deváté už to vystupňuje jak kdyby, že už tam třeba musí být, nechci říct každý den, ale jak kdyby, že ta jeho přítomnost je potřeba víc.

P: Jako teda tak nějak nepocit'uji. Když to tak vezmu, tak teď fakt co mám ty čtyři roky za sebou tu jednu třídu, tak bych řekla, tak to bylo tak nějak stabilní, protože mi u nás spíš

řešíme výchovný problémy, což teda spíše řešíme s metodičkou prevence nebo ze školní psycholožkou, jako o n opravdu, oni mají u nás ty kompetence rozdělené, takže u nás sociální pedagog má na starost tu absenci a komunikaci s těmi rodiči, takže ohledně té absence mi přijde, že je to nastejno, nemění se to.

V: A může se třeba stát, že vy budete mít ve třídě nějaký problém a potřebujete, aby ten sociální pedagog viděl, o jaký ten problém jde, chodí on třeba za vámi do třídy, je přítomen u těch hodin a vidí třeba ano, tady to jde vidět a potom to spolu komunikujete nebo takhle, teda konzultujete?

P: Určitě, určitě. Kdyby se cokoliv vyskytlo ve třídě a neměla čas metodička prevence nebo školní psycholožka, klidně si můžu zavolat na pomoc, když to tak řeknu sociálního pedagoga a může mi s tím pomoci a samozřejmě pomáhá, jako v okamžiku, když něco řešíme a je to nějaká krizovka tak klidně dojde i on a řešíme to následně.

V: A když máte rozhovory s rodiči přivoláváte si ho radši k sobě, abychom měla nějakého toho svědka, aby byl přítomen při té komunikaci s rodiči?

P: Určitě pokud je to pozvání oficiální formou, že to není, že se rodiče objeví nebo jsou to třídní schůzky, tak je při každém pohovoru s rodiči přítomen sociální pedagog.

V: Hm. A kdo ještě kromě toho sociálního pedagoga s vámi spolupracuje? Kdo všechno komunikuje, kdo všechno může být přítomen při těch pohovorech?

P: Metodička prevence a školní psycholožka ještě. A popřípadě výchovný poradce, ale ten jediné teď v deváté třídě, kdy řešíme střední školy, protože ten má na starosti tady to kariérové poradenství, tak vlastně ta výchovná poradkyně nebývá přítomna, jako je většinou případů je to ta metodička prevence a ten sociální pedagog, to jsou ti gro, kteří tam se mnou vždycky bývávají.

V: Hm, plus teda ti rodiče, to dítě a takhle?

P: Samozřejmě, ano, ano, přesně.

V: A řešili jste spolu někdy, ještě něco vážnějšího, jak je ta docházka? Šikanu nebo něco takového, s čím vám jako on pomáhal?

P: Můžu říct, že u mě ve třídě se naštěstí nic takového neobjevilo, za což jsem ráda, ale samozřejmě, kdyby bylo, tak je v tom našem týmu, který máme pro řešení té šikany a ve větším případě, když to není jen ta absence, tak co se týká chování těch dětí, tak to on taky

s námi jako přímo řeší, ale to chování už má zas na starosti ta metodička prevence. Právě že jim se to tam tak prolíná, ty jejich kompetence, které oni mají.

V: A jak byste třeba zhodnotila tu jeho přítomnost na té škole? Co se týče i vztahů mezi vámi kolegy? Pociťujete tam třeba pro někoho je tam navíc, že třeba ho nechce úplně přijmout nebo spíš mezi sebou všichni vycházíte? Neděláte si jako nějaké naschvály třeba, nebo se snažíte hlavně dělat svoji práci, spolupracovat a komunikovat spolu, řešit prostě ty problémy?

P: Určitě. Já si myslím, že my to máme všichni nastavené tak, že vlastně celý tým školního poradenského pracoviště je nám velkou oporou a jako troufám si říct, že všichni třídní učitelé to mají nastavené, tak jak já, že opravdu je velká pomoc toho sociálního pedagoga na té škole. Jako bez něj by jsme to museli řešit nějakým jiným způsobem, což už by zase nám přidělalo práci a už zas by to byla práce navíc. Takže jako opravdu jsme mu vděční, že ho tam máme a že jako celkem dost věcí za nám vyřeší on.

V: Hm. A jaké vidíte pozitivní a negativní stránky v té spolupráci s tím sociálním pedagogem? Někaké plusy a mínusy? Když vy můžete posoudit i přítomnost a nepřítomnost toho sociálního pedagoga na škole, máte třeba mínus v tom, že se vám zvýšil počet administrativy nebo něco takého, že vám to třeba jako přidělalo nějakou tu práci?

P: Jako ne. Jako plusy jsou všechno, to co už jsem tady řekla. A mínus, žádný v tom nevidím. Jako relativně, jestli mi přibude nějaký papír, což si jako nemyslím, jediný co, tak po nás chce to, zapisovat absenci do počítače, což teda jako není taková hrůze a pravda, že je to takové přehlednější a že i my máme, že to lépe vidíme, takže zase udělal něco, co nám tu práci usnadnilo, i když se to někdy někomu nelíbí, že to po nás šlape, že to tam chce mít napsané, je to fakt přehledné, protože to máme v excelových tabulkách, relativně ty nám připravuje on, takže zas on nám to usnadňuje. My máme fakt skvělého sociálního pedagoga, takže on když po nás něco chce, tak nám to nachystá a my mu to tam jen doplňujeme, ale jiná administrativa nee, nic takového, co se týče něčeho takového, to ne. Jiné mínusy opravdu nemám.

V: A vy jste ještě nějak říkala preventivní program. Takže vy spolu s tím sociálním pedagogem, vymýšlíte různé ty preventivní programy pro děti?

P: Nee. Tady to si on sám vzal v rámci svého vlastního studia, takže on to sám se rozhodl, že si udělá kurz a právě to aplikuje na děti, takže vlastně to má pro devátou třídu. Takže on se dá vždycky do spolupráce s tím třídním učitelem v té deváté třídě, ale vede si to opravdu

on sám. Já jako třídní učitel jsem tam jen přítomna, taková doplňková pomoc. Ale co se týče jiných preventivních programů tak to, zatím žádné neměl. Tohle bylo opravdu z jeho vlastní iniciativy.

V: Hm, tak to je úplně super. Jaký je váš názor na zavedení sociálního pedagoga do základních škol? Protože je to taková velmi výjimečná pozice, myslíte si, že by byla potřebná a užitečná a měla by se zavádět do základních škol? Protože vy máte z větší části romské děti, tak kdyby děti nebyli romské, myslíte si, že je to jako užitečná pozice, aby byla takhle na klasických základních školách?

P: Já si myslím, že ano. Akorát si neumím, protože u nás je to jako specifické v tom, že má hlavní úlohu tu komunikaci s těmi rodiči, což když to tak řeknu, tak na ostatních školách asi ten není, protože mám děti, nebo dceru má tady na škole v Moštěnicích a tady všichni rodiče samozřejmě komunikujeme, to je, je to o rodičích, ale zase z tohoto hlediska, jako ten tým toho školního pedagogického pracoviště, tam je zase problém, že skoro na všech nebo na málokterých školách to školní pedagogické pracoviště je, metodik prevence je na každé škole, to ve většině případů musí být, ale ani ten školní psycholog ve většině případů, jen dochází, že je tam externě, tak. Myslím si, že to ještě není tak, když to řeknu blbě, profláknuté povolání, tak aby si ho brali nebo aby ho měli na každé škole. Myslím si, že si ho vybírají spíše ty školy, které mají problémy tady s tou komunikací s těmi rodiči, že je tam tak jako přítomen. Ale myslím si jako, že i na normálních základních školách by určitě práci našel a bylo by co, by mohl dělat. Jako myslím, že je to opravdu potřebné za mě, jako pro každou školu.

V: Dobře. Tak já si myslím, že to všechno. Moc Vám děkuji

P: Já doufám, že jsem vám pomohla.

PŘÍLOHA P II: ROZHOVOR SE SOCIÁLNÍM PEDAGOGEM Č. 7

V: Tak první otázka, se vás zeptám, jestli byste mi mohl říct na jaké škole pracujete a s jakou cílovou skupinou?

P: Jo, takže pracuji na základní škole Boženy Němcové v Přerově a cílová skupina, jsou v podstatě děti od pěti let až po devátou třídu, protože mám i přípravku, vlastně přípravný ročník nebo přípravnou třídu, takže vlastně předškoláci až po devátáky.

V: Hm a není to třeba nějaká vyloučená lokalita nebo něco?

P: Jo, jo. Zároveň jsem chtěl dodat, že jsou to ve směs romští žáci a takže jsou ve směs děti z sociálně kulturně znevýhodnění a nebo z nějakýho slabšího sociálního prostředí nebo ekonomickýho.

V: Proč jste si vybral studium oboru sociální pedagogika?

P: Hm, jo. Tak to je zajímavá otázka, protože já jsem jak kdyby trochu přesedlal, já jsem studoval střední průmyslovku, elektrotechniku, ještě se zaměřením na elektrickou kontrakci, takže jsem měl původně strojevodoucí a mě už to jak kdyby na té střední táhlo trošku k psychologii, ale psychologie byla pro mě vzdálená v té době, takže hodně podobnej obor byla právě sociální pedagogika a když jsem teda nastoupil na sociální pedagogiku, tak jsem ani pomalu nevěděl co to pedagogika, natož sociální pedagogika je a tak nějak jsem se k tomu dostal a začalo mě to hodně bavit a tak no, takže po škole motivace pracovat s dětmi s mládeží a být nějak v blízkosti té psychologii.

V: Jak dlouho pracujete ve školství? Je to jako vaše první zaměstnání ve školství? Neměl jste třeba jinou zkušenost na této pozici?

P: Jo, je to moje úplně první, já jsem vlastně nastoupil hned po bakaláři, hnedka jako v září, takže a bylo to moje úplně první a pracuju na této základní škole sedm let. Já jsem vlastně vůbec předtím, kromě praxí v rámci studia, jsem vlastně ve školství vůbec nepracoval, i brigády co jsem měl, tak práci tak mimo tak to šlo všechno jako mimo školství, takže tohle v podstatě moje úplně první, jediný moje zkušenost před nástupem bylo, že jsem byl na táboře, na letním s děckama, tak to byla asi v podstatě jediná zkušenost takhle kromě těch praxí v rámci studia se školstvím.

V: Tak to je super, takže vy jste prostě věděl, že chce pracovat s dětmi a šel jste jako za tím.

P: Hm, hm.

V: To je super. Tak a mohl byste mi teda popsat náplň vaší práce v té ve škole? Jak probíhá váš běžný den, dejme tomu první otázka bude mimo covid a pak třeba jak to probíhá teď v covidu?

P: Jo, jo. No tak, ono se tak úplně nedá popsat, jak vypadá můj běžnej den nebo prostě každý den je úplně jinej, protože těch činností je hodně, spousta a některý dělám jako kdyby často v podstatě pravidelně a některý třeba zase jenom párkrát. Jako kdyby do měsíce někdy jen do roka, třeba jednou, záleží jako kdyby na té potřebě situace, co je jako kdyby potřeba. A když to nějak vezmu, abych nemluvil úplně nějak dlouho, dělám jako kdyby teréni práci, kdy chodím za rodičema do terénu a řeším s něma různý věci, ať třeba že je potřebujeme pozvat na pohovor nebo vyřídit jako kdyby nějaký dokumenty nebo prostě předat nějaký úkoly nebo třeba jenom vzkazy od třídní, že nekomunikujou se třídníma tak v podstatě jenom ty vzkazy a v rámci toho terénu, když ti rodiče potřebujou tak tam v podstatě vykonávám nějaké sociálně právní poradenství nebo zprostředkování nějaké jako služby nějaké odborné nebo buď v podstatě doprovody do poradny nebo k psychiatrovi, občas jsme dělávali, že jsme s některýma rodičema řešili jako by bydlení, takže jako kdyby nějaká dopomoc, na koho se mají obrátit, v jedné rodině jsem jim potom pomáhal jako psát spolupráci s tím byťákem a i jsem vlastně psali na radu města, protože měli v pěstounské péči děti, takže jsme tomu chtěli jako škola trochu dopomoc, takže takhle. Dál vlastně je to spolupráce jako se členama školního pedagogického pracoviště nebo právě s třídníma nebo asistentama pedagoga, takže vlastně řeším i výchovně vzdělávací problémy vlastně ve spolupráci s těma všema lidma a buď si ty děcka беру na konzultace k sobě, něco řešíme sem, tam, teď jsem teda dlouho už nedělal, ale brával jsem si jako by děcka na doučování, jako kdyby procvičování nějak toho učiva, ale spíš se snažím jako by s něma řešit právě ty výchovný problémy, takže buď jsou drzí v hodině nebo se jim nechce pracovat nebo co se týká kouření nebo prostě tady takhle a zároveň dělám i tu prevenci, takže dělám i preventivní programy, teďkom v deváté třídě dělávám hru na hraně, což je preventivní program zaměřený na gambling a s kolegyní psycholožkou jsme teď rozjeli kočičí zahradu v páté třídě, což je vlastně preventivní program na rozvoj sociálních dovedností a nějak jako zlepšování klima ve třídě, no a tak nějak, takže.

V: To zní hrozně zajímavě.

P: Jo, jo. To je supr. A patří do toho i spolupráce s organizacema s OSPODem, hodně s kurátorkama nebo se sociálníma pracovnicema a co se týká já nevím třeba psaní zpráv nebo nějaké telefonické komunikace, pak jsou tu různý věci i s neziskovkama, hodně s armádou

spásy, kdy různě řešíme právě to jejich učení nebo prostě takhle nebo se scházíme a probíráme i věci co se týká třeba společných akcí, takže tak a pak se všema možnýma no

V: Jaký ty problémy, situace řešíte s těmi kolegy, přímo jako že ty situace? Tak řešíte třeba docházku?

P: Jo, taky řešívám a zrovna to i jako kdyby na starosti tu docházku, takže jako by s třídníma hodně probíráme to, jak kdo moc chybí, pak se je zveme jako kdyby na pohovor a řešíme to s těma rodičema, snažíme se brávat jako i děcka, protože někdy je to tak, že, my máme jako kdyby hodně problém se skrytým záškoláctvím, takový to běžný zjevný záškoláctví to máme, jako v běžné době, tak dvakrát do roka se objeví někdo, ale v podstatě všechno je to skrytý a těch omluvených a neomluvených hodin máme zároveň strašně moc. My máme třeba kolem sedmnácti tisíc omluvených za, teď nevím jestli za rok nebo, jo za celý rok, za obě dvě pololetí myslím a kolem čtyř tisíc neomluvených nebo tak nějak za celý školní rok, máme kolem dvě stě žáků. Takže to fakt vychází na strašně moc za ten rok, a kolikrát je to u těch děcek, že se jim prostě nechce do té školy, takže že je bolí břicho, hlava a prostě takový a ti rodiče je prostě nechají doma, že, tak prostě, že to potom řešíme s těma rodičema, ale zároveň se snažíme i s těma děckama a když už to třeba nefunguje, tak nastupuje omlouvání od lékaře, tak právě spolupracu s pediatrem, a těm vždycky volávám doktorkám a ověřuji vlastně, jestli tam chodí žáci, jestli tam byli, jak dlouho mají být nemocní a takhle, a zároveň to pak předávám třídním, protože v kompetenci třídního ho pořád prostě ta absence, omlouvání, neomlouvání, takže to stejně potom předávám jako jemu a on už to potom dává jako omluvený, neomluvený, a ve směs to máme tak, že většinou se ti třídní přikloní, když já přijdu a řeknu hele, tak to bude neomluvený, tak oni to fakt většinou neomluvený dají.

V: Takže vlastně vy si i sám zjišťujete, nejen u rodičů, ale u ostatních, jestli to dítě je opravdu nemocné nebo není a takhle?

P: Jo, jo. A zároveň, protože i třídní, měli by si to svým způsobem kontrolovat i třídní, ale zároveň ve spolupráci i s metodičkou, tak si jako projíždíme, my máme vlastně, oni píšou tu absenci do třídní knihy a pak to ještě s třídní knihy zapisují do excelové tabulky, kterou máme přístupnou, měli jsme to přístupný na školní disku, teď to používáme na teamsech, takže to spíš otevřu i teďkom doma a vlastně v té tabulce vidíme všechny ty děcka a jak chodí, nechodí kolik mají omluvených a neomluvených hodin a jestli se často opakuje pátek, pondělí, takže si jako kdyby na to nahlížíme a kontrolujeme vlastně ještě takhle, takže kolikrát ty třídní neprijdou sami, tak si toho všimneme, jako by my, a já potom za těma

třídníma jdu, a řeknu hele ten a ten už má ale nějak častý jednodenní absence, asi by jsme to měli začít řešit, takže i takto to jako kdyby vychází, jako ze strany třídní a občas i ze strany mé.

V: Jo, dobrý. Takže jestli to chápu dobře, když je teď prostě online výuka, tak to dítě by mělo být v podstatě na výuce, pokud není, tak musí i tak dát učitelce vědět, proč tam vlastně nebylo, a ta paní učitelka si do toho excelu dáváme sama nebo to dítě to tam jako samo dává nebo samo zapisuje tu docházku?

P: Teď v podstatě mluvím o době necovidové.

V: Aha. Dobře.

P: Jo, jo. Teď tím, že je covid a jsme jako kdyby distančně, tak my nemáme online výuku, my jedeme off-line.

V: Aha.

P: Takže u nás v podstatě se u nás jako bohužel absence jako by nezapisuje, takže to mají naše děti teď velikou výhodu a v podstatě to funguje tak, že jednou týdně, teď to máme teda prodloužený, jim budeme dávat úkoly až 7, až po velikonocích, výjimkou jsou první a druhé třídy, ti to teď mají fakt po týdnu, a ti ostatní to teďkom mají až po čtrnácti dnech a vždycky si jako pro to přijdou a dostanou papírový úkoly, jako kdyby úkoly v papírové podobě a ty si doma vyplní nebo to prostě nějak, zároveň mají i možnost jak kdyby kontaktovat s třídními učitelama na messnegeru nebo prostě smskou nebo prostě telefonem, prostě jakkoliv a mají i možnost využít individuální konzultace, takže může i jak kdyby přijít do školy, kde se domluví s tím učitelem a můžou na to sednout, jak na to učivo a probrat. Akorát to využívá jako málo děcek, no ty individuální konzultace.

V: Počítá se třeba jako absence to, že dítě nebo ten rodič si nepřijde pro ty materiály?

P: Bohužel ne. Snažíme se to tak jako kdyby s ředitelkou řešit, aby prostě, jak to udělat, aby jsme mohli dávat třeba neomluvený, když si to nevyzvednou ty úkoly, protože někdy takový rodiny máme, ale prostě jsme v podstatě nepřišli na to jak. Právě tím, že máme nějak to offline, tak to prostě nejde jim dokázat jako kdyby, dát prostě tu absenci neomluvenou, takže my jediný věci co můžeme dělat, že jim dáváme nka nebo pětky, za to, že jak kdyby nevypracovali ty úkoly a většinou jsou to rodiny, který jsou jako v péči OSPODu, takže jsem v kontaktu jak kdyby s kurátorka nebo se sociálníma pracovnícema a předáváme to jako kdyby jim, že nám jako kdyby nepracují v té distanční výuce

V: Kdybychom se třeba vrátili k té terénní práci, jak to prostě probíhá?

P: No v podstatě to je strašně jednoduchý, nebo mě to teď může přijít jednoduchý, možná na začátku to tak jednoduchý nebylo, jede fakt, že já kdybych se teďkom snažím ten terén jako by snižovat, jako chtěl bych se soustředit, ale teďkom jako nemůžu díky toté době, ale jako až budeme fungovat zase normálně, tak se jako kdyby snažím, aby teďkom hodně komunikovali třídní s rodičema, protože předtím to šlo s každým, když to jako řeknu tak nějak jako laicky, tak s každou prkotinou jsem v podstatě šel do terénu, s každým jako by vyřízením vzkazu a teď jako díky covidu se víc třídní naučil komunikovat s těma rodičema a udělali si lepší vztah a tak, takže to teďkom prostě jako kdyby, chcu přenechat víc jim a zároveň tam jako kdyby to furt zůstane a kdybych to měl jako kdyby nějak popsat, takže třeba to vypadá prostě tak, že se sbalím, vezmu si věci co potřebuju, ať jsou to pozvánky nebo nějaký dokumenty, třeba školní dotazník, to se rozdává vlastně na začátku školního roku, kdy rodiče musí vyplňovat, jako kdyby aktualizovat údaje o žákovi, o sobě, bydliště, telefon pojišťovna a tak a nám se to jak kdyby nevrací a dlouho nám to dluží, než nám to donesou, takže potom třeba vyběhám do terénu, aby mi to prostě jako kdyby vyplnili a tak, a já vesměs za tu dobu už mám tak nějak kromě nových rodin, tak nějak zmapovaný, kde, kdo bydlí, takže tam prostě jako jdu a zároveň když teda nevím, tak si vyhledám adresu, máme vlastně, používáme program bakaláři, takže vlastně máme vypsany všechny adresy, kde se píšou známky a tak další věci, takže tam si vždycky najdu adresu, popřípadě si vezmu i telefonní číslo a pak jako jdu do toho terénu, většina bydlí vlastně ve vyloučené lokalitě, až na výjimky nebo pár už jim bydlí normálně v běžných bytech, pro mě je třeba snadnější se kolikrát dostat nebo jít za ně do té vyloučené lokality, než je hledat třeba někdy v běžném bytě, protože třeba jsem měl zkušenost, že když se ty rodiny přestěhovali do jako běžného paneláku, tak oni nemají číslo normálně na zvonku a teď já jsem se tam prostě nemohl jak dostat, teď třeba telefon byl vypnutý a teď jsem si tam prostě různě zjišťoval do a to jsem si připadal jak, něco jak pošťák s policajtem dohromady, kdy jim v podstatě nesu nějakou zásilku a ten si zjišťuje, kde přesně bydlí, jak má zvonek, jak se jakoby k nim dozvonit a takže v té vyloučené lokalitě je to přece jenom lepší, protože tam se všichni, tam se jako všichni znaj, takže tam prostě když kolikrát fakt nevím, který dveře, takže tam stačí se kolikrát kohokoliv zeptat a oni mě v podstatě jako kdyby navedou a já jsem na začátku jsem třeba ten terén považoval za hodně, za hodně důležitější kvůli získání jako nějakému vytvoření toho vztahu s rodinami a tak jako celkově s tou komunitou tak jako nějak takhle, tím že tam působím už fakt dlouho tak teď už právě zas jak kdyby víc přesměřovat na jiný stránky,

protože ten vztah a tu důvěru už nějak z téma rodina mám vytvořenou v tom terénu, takže takhle no.

V: To je super a vy, vám prostě třídní učitel, jak kdyby vydá nějaký ten podnět a vy díky tomu jdete do toho terénu nebo třeba i sám, jak kdyby víte že je potřeba tam nebo tam zajít a zjistit si to? Jako i sám si něco nebo vyloženě na podnět těch učitelů chodíte?

P: Jo, jo, jo. No záleží to asi jako kdyby na té rodině, jsou rodině, kam chodím jako kdyby častěji a zároveň i bez toho aby, bez nějakého zakázky jako kdyby od třídních máme třeba jako, snažíme se pracovat i s rodinami, který jsou jako kdyby nějak fakt jako slabší, že to tam nějakým způsobem nefunguje, na který fakt posíláme jako škola zanedbání péče nebo prostě takový nějaký oznámení na OSPOD, tak tam se snažíme jak kdyby docházet jednou za měsíc, prostě jdu kolem zeptat se, jak se mají a takhle nějak no, takže to není vždycky za podnětu toho třídního nebo i kolikrát, když jsme řešili třeba tu absenci a já jsem třeba neměl žákovskou knížku, to se mi stalo zrovna i letos mezi Vánoce, o Vánocích, mezi svátkama, kdy jsem sepisoval zprávu na OSPOD právě s vysokou omluvenou absencí a potřeboval jsem omluvenky plus ještě u jednoho žáka to chtěli na policii tu zprávu co si vyžádali a my jsme nikde neměli omluvenky napsané, tak jsem si jel právě po, nějak dvacátého sedmého prosince, dvacátého osmého, tak nějak, jsem si jel na azylový dům pro žákovský knížky

V: Museli mít radost.

P: No, nevím. Byli zaskočení, co tam jako tak dělám mezi Vánoce.

V: A třeba rodiče vám třeba nevolají, že potřebují s něčím pomoci a vy tam jako přijdete nebo?

P: To většinou ne, oni většinou, když potřebují třeba poradit nebo něco, tak ve směs je to díky tomu, že se někde pohybuju u nich, nebo že jsem zrovna za nimi přišel, tak to se mnou vyřeší nebo se ptají anebo přijdou, jako by do školy a v podstatě to řešíme jako ve škole.

V: Jo, jo, takže oni sami spíš ne.

P: Jo, jo. Oni v podstatě jakmile, jakmile mě vidí třeba v tom terénu, oni už mě ptají, hodně se mě stávalo, že jsem šel a zastavili mě maminka, jako by za kterým jsem vůbec nešel a protože jim přišel dopis z exekuce a oni tomu vůbec nerozuměli, tak mě zastavovali a chvíli jsme se o tom bavili, já jsem se do toho dopisu díval a tak nějak jsem se snažil jí to vysvětlit a doporučit co mají jako by dál dělat a oni, že kdyby jim přišel takhle dopis a oni by šli za sociálním pedagogem do školy, to ne, to si myslím, že by nepřišli.

V: Už vás tam znají a vědí, že si za vámi můžou přijít pro tu radu a takhle. Ten OSPOD se vám třeba i sám ozývá, že potřebuje zprávu na tady tu rodinu, na tady tu nebo na co je potřeba se zaměřit, co je potřeba zjistit a takhle?

P: Jo, s OSPODem je to občas trošku složitější, takže sami od sebe se vyptávají jako kdyby přes žádosti o zprávu, takže jako sami od sebe si pošlou žádost o zprávu do školy, ale to dělají spíš jako z povinnosti, protože musí, protože pokud mají fakt dítě zařazený třeba v paragrafu šest, jako ohrožené dítě, tak oni si musí minimálně za pololetí vyžádat zprávu. Takže to jako vyžadují. Ale jako sem tam, ale jako fakt málo kdy, že někdo zavolá nebo prostě takhle se ptají, ale prostě spíš, líp se nám to komunikuje, když děláme výchovný komise a pozveme i kurátorku, tak třeba po té výchovné komisi, třeba tam půl hodiny sedíme a právě probírá třeba i jiný ještě děcka, tak to je takový mnohem lepší a to se třeba i kolikrát sami zeptají na jiný děcka nebo takhle, ale jako že by teďkom v poslední době sami od sebe nás jakoby nekontaktují, kromě teda těch formálních žádostí o zprávu.

V: Jo a co kromě té docházky, teď jsme řešili takovou tu docházku, co ještě tak řešíte, třeba i nějaké závažnější situace nebo tak?

P: No, jo, v podstatě jo. Teď teda ne, protože je covid a je to takový, ale třeba v loni, v loni, ještě před covidem jsme hodně řešili, to jsme posílali i na státní zastupitelství, měli jsme dva klučiny, vlastně v devítce, kteří byli fakt jako takový agresoři, ale jako takový i vůči učitelům, že jako fakt tam byly různé nadávky na učitele, občas i s různým sexuálním podtextem a vlastně jeden klučina byl boxer, takže takový i trošku strach někteří paní asistentky jako z nich měli a takže, tohles to jsme jako řešovali nebo i šikanu jsme řešili před dvouma roky a nebo to jsou jiný různé výchovný problémy ať je to prostě ignorace během vzdělávacího procesu, nebo nadávky spolužákům nebo nějaký hnusný chování vůči jako sobě nebo na učitele a tak jako prostě různé, i třeba kouření, nebo zas naopak zanedbání péče jako kdyby ze strany rodiče, potom věc, co řešíme už dlouho, několik let, je podezření na tělesný týrání nebo nepřiměřené fyzické tresty jednoho klučí ve třetí třídě, nebo teď co už je ve třetí třídě, tak to, tam právě spolupracujeme i jako kdyby s OSPODem, teď jsme měli nedávno, asi dva měsíce zpátky, jo v únoru, jo v únoru, teď je březen, jo v únoru, prostě dva měsíce zpátky schůzku s paní kurátorkou a sociální pracovnící, abychom se právě domluvili na postupu, jak kdyby co dál, protože jsme jako kdyby dostali zprávu, sice jako zpětnou vazbu od policie, ale v podstatě nic moc, takže jsme si právě chtěli jako kdyby sednout a abychom se domluvili, takže třeba tohles to jako by řešíme no.

V: A třeba vy pokud, za vámi přijde třídní učitel, že ze strany žáka je nebo jako žák na něj slovně nějak útočí a vy, abyste viděl jak to probíhá, je možnost, že vy třeba jdete na tu hodinu a jste tam jak kdyby takový pozorovatel a vidíte, co se děje v té hodině a jak se ty děti chovají?

P: Jo, jo. Mám takovou možnost, můžu v podstatě jít do jakékoliv třídy, stačí se jen domluvit jako s tím učitelem nebo tím třídním, že tam půjdu a pak už tam v podstatě jen tam v pozouju a snažím se sledovat ty, tady ty věci. Ted mě to třeba čeká ve čtvrté třídě, akorát tam třeba nejdu nebo jdu tam i kvůli těm nadávám na tu učitelku, ale jdu tam mít tam v podstatě naši školní poradenskou zakázku, kdy právě jako kdyby tam je klučí, kterej jako kdyby, je přistěhovalej , nastoupil vlastně letos v září a úplně si nesedl s třídní učitelkou a ani jakoby s dětma a on se snaží najít jakoby kamarády, ale akorát se to snaží najít takovým tím ne úplně vhodným způsobem a nějak to poslední dobou to skřípalo, před tím jakoby uzavřením škol a vyhrotilo se to právě před Vánoce, vlastně chodili měsíc do školy, tak před těma Vánoce se to jakoby hodně vyhrotilo a takže v podstatě už čekám na to, až se otevřou ty školy a abychom to mohli jakoby nějak dokončit a budu tam právě chodit pravidelnějš, abych vyzoroval jako on se chová, jak třídní se chová k němu a pak právě nějakou tu interakci mezi něma, a pak právě budeme se tam teda střídat s kolegyní psychologkou a pak máme v plná právě přednos třídí a pak to právě nějak, jako kdyby pořešit.

V: A třeba když takhle něco řešíte ze strany rodičů chodí vám nějaké neúplně hezké zprávy nebo i to dítě si sám dovolí vám něco říct, že jak kdyby a když potřebujete něco řešit?

P: Jo, tam to třeba jako, tam jsme domluvení s tou maminkou, co, že tam budeme chodit, že na to prostě mrknem, dohlídne, protože ona si jako taky byla stěžovat na tu paní učitelku, takže to tak nějak vzniklo v rámci toho a ale třeba jinak kdyby, když to tak jako vezmu, jako kdyby zpátky, tak bývávaly třeba roky, kdy jsem třeba v těch třídách bývával víc a děcka to brali spíš jako tak v poho, ale záleželo pak jako kdyby na té třídě, a jsou třeba nějaké třídy, kam se jdu jako podívat a hnedka prostě a proč tady je, stal se nějaký průšvih, prostě proč, kvůli komu tady je a ve směs někteří děcka i jako, třeba čas to ví, protože s náma mluví, jsou jako fakt hodně hlídání OSPODem, a to je, vy jste tady kvůli mně, vy se jdete podívat na mě a už věčně jako kdyby to, a pak se jako kdyby hodně zklidní, ale jakmile je tam třeba člověk dvě tři hodinky, tak oni to nevydrží se hlídat, takže se vždycky potom dobře projeví, ale takhle si na mě jako nikdy, jako se začátku, když jsem tam jako kdyby nastoupil, tak občas i dovolovali nebo takhle i když jsem tam seděl a dělával poznámky, teď jsem se naučil, si ty poznámky nedělat a dělat si ty poznámky vlastně v podstatě až z té hodiny vyjdu a nebo

během přestávky, že si jako by zkusím v rychlosti něco naškrábat a pak dopsat odpoledne, takže to bylo, co si tam jako píšete a takový narážky občas vznikly, takže tak, ale co se týká jako kdyby chování vůči mně, tak si jako dovolí, občas si jako dovolí a v podstatě asi neznám nikoho ze školy, koho by aspoň jedno z děcek neposlal piče nebo prostě takhle.

V: A když už vás teda takhle, tak jak to řešíte? To si ho pozvete, třeba do kanceláře, ale jako promluvíte si s ním?

P: Jo, jo, přesně takhle, vezmu si ho bokem, buď na chodbě, podle toho jak je to moc velký, buď jenom na chodbě bokem nebo jako kdyby k nám do kanceláře, tehdy jsem mívával kabinet ještě svůj, jako pro sebe, takže třeba do toho mého kabinetu a tam jsme o tom jakokdyby právě mluvili, jako že se mi nelíbí, že takhle se mnou prostě mluví a že já s ním mluvím taky slušně a tak se to snažíme nějak společně jako vyřešit a většinou to jako kdyby, potom se stane, že vyleze se oni sami omluví a už se tak nějak jako kdyby jde.

V: Takže si prostě s nimi budujete vztah?

P: Jo, jo.

V: S kým to teda všechno řešíte, kromě rodičů, v podstatě žáky, s OSPODem, kdo ještě třeba další?

P: Jo, tak my máme vlastně jak kompletní školní poradenské pracoviště, takže my máme jakoby i speciální pedagožku, psycholožku, metodičku a výchovnou poradkyni, výchovná poradkyně je teda paní vlastně paní ředitelka v jedné osobě, takže právě jako s něma a scházíme se, buď to řešíme jako kdyby operativně, že se prostě jako by sejdeme, my máme, už druhý rok udělanou společnou pracovnu, kde sedím já, školní psycholožka a speciální pedagožka a metodička má jako by svůj kabinet, protože je učitelka, ale má tam svůj stůl, svoji židli, takže ve volných jako by chvílích chodíváme i za nama si jako sednout a pracovat a zároveň máme jako kdyby porady školního pedagogického pracoviště a já jsem zrovna i pro změnu vedoucí ŠPP, takže vlastně ty porady jakoby svolávám a pak je vlastně i vedu a kde právě řešíme, co je potřeba, domlouváme se, kdo co, bude třeba dělat, kdo koho bude kontaktovat nebo jaký bude postup další a takhle no. No takže, jako kdyby přímo jako s něma, takže vlastně s členama školního pedagogického pracoviště, pak právě s učitelama a s třídníma hlavně, že máme, teď už, předtím jsme to tolik nemívávali, předtím byl každý učitel třídní učitel, teď už máme učitelky, který nejsou třídní učitelky, takže jakoby s třídníma i s netřídníma učitelama a plus i s asistentama pedago, který vlastně jsou s těma děckama furt, takže kolikrát hodně i s něma, tam třeba když, třeba nastoupí někdo novejš

z učitelů nebo z asistentů, tak si i vždycky bráváme v rámci školního pedagogického pracoviště a vždycky bavíme se s nima a pak vždycky po čase si vezmem jako kdyby znova a ptáme se, jak se jim daří, co potřebují, jestli je všechno v pohodě a občas třeba mají problémy s některýma děčkama, takže jim snažíme jako by pomoci v kontrétních nějakých situacích, co můžou udělat a takhle.

V: Takže si zvete i ty asistenty?

P: Mh a pak je to vlastně ten OSPOD, ty kurátorky nebo sociální pracovnice a občas, když se nám jako kdyby objeví nebo prostě začne vznikat spolupráce z SPPčkem, takže ještě v podstatě i občas s vedoucí z SPPčka Stršicích, takže s ňou občas u některých dětí.

V: A může s vámi spolupracovat i policie?

P: Jo, taky s něma teda hodně spolupracuju jako kdyby přes zprávy, třeba když si vezmu absenci, hodně u té absence, kde my to v podstatě i kdyby hlásíme na policii některou tu absenci neomluvenou, takže potom jakoby s něma, oni hodně často, protože je to v kompetenci těch třídních, takže si jakoby hodně na výsledky zvou třídní učitele, ale jsou občas i někdy některý jako třeba, co jsme jako měli naše žáky nebo spíš žákyně na kriminálce, což tenkrát vyšetřovala vlastně kriminálka, tak i sněma jsme jakoby spolupracovali v podstatě telefonicky, pak třídní chodí v podstatě na ty výsledky a potom hodně často s kriminalistama, co se týká jako kdyby trestné činnosti mimo školu, kdy oni často chodívají do školy, třeba z video záznamu a pokud se to týká nějakých romských, tak se snaží jakoby o identifikaci a většinou, když přijdou k nám do školy, tak hnedka víme, tak s nima v podstatě spolupracuju taky a protože jsme měli žáky, která byla na útěku z dětského domova, tak a já jsem potom vlastně jednou viděl v obchodě, tady v Přerově, tak jsem volal na policii, tak jsem to potom taky řešil s kriminálkou, no, kdy šli tenkrát kokrétně za mnou.

V: Takže si vás můžou pozvat i k soudu, když potřeba řešit něco nebo takhle?

P: Jo, jo, můžou. Sice se mi to ještě teda nestalo, že bych skončil u soudu, ale v podstatě jako kdyby můžou. Někdy jsem skončil, tak to byly případový konference jako na OSDPOu, tam už jsem párkrát jako byl.

V: A pomáháte, když to dítě v deváté třídě vychází a neví co dál, tak pomáháte mu třeba řešit i tohle, když je to dítě z té vyloučené lokality, tak jestli mu pomáháte vyřešit třeba ten internát nebo na jakou školu jít a takhle, jestli i vy se přímo na tom jako můžete podílit?

P: Jo, jo, můžu se na tom podílet a podílím se na tom, hodně často jako jezdívám i s děčkama nebo teď jako ne, ale normálně jezdívám, když jsou exkurze, veletrhy nebo dny otevřených dveří nebo takhle, tak s něma hodně často jezdívám a různě po cestě právě řešíme, kam by chtěli nebo tak a občas chodím i, protože to je jak kdyby v kompetenci tady toto naší paní ředitelky, jako výchovné poradkyně a kariérové poradkyně, ale občas právě chodím i já do tříd do osmičky, do devítky, třeba na hodinku a navíme se právě, co by chtěli, jaké by chtěli dělat povolání, kam by chtěli dál na školu nebo když děláme právě ty aktivity, tak vůbec neví, tak vždycky vymyslím nějakou aktivitu, takže jsme dělali, teď si teda nevzpomenu, ale vím, že jsem měl dvě dobře nachystané, takže to dělám a pak jsou děčka, který třeba nechcou jít právě jako vůbec nikam, takže ty si ještě brávám občas jako individuálně a snažím se s nima jako třeba, já nevím, jako třeba mluvit a jako pracovat, aby prostě šli někama a abych si přidal tu přihlášku a tak a měl jsem, osmáky dva před dvěma rokama a s něma jsem řešil hodně intenzivně, protože oni chtěli jít jako na učňák a nechtěli jít do devítky a chtěli vlastně jako oba, aby mohli vyjít z osmičky, protože ta jedna opakovala někdy na prvním stupni z důvodu nějaké dlouhodobé nemoci a ten druhý v podstatě stejný taky jako nějak kvůli Nkám někdy na prvním stupni, jako kdyby opakoval, takže mohli z osmé třídy a chtěl jít na učňák, ale nechtěl jít prostě do té devítky a já jsem se snažil je namotivovat, aby šli do té devítky, aby si udělali devítku, pak teprve šli na učňák a dělali jsme různé aktivity a různě prostě sepisovali jejich vlastnosti a co je baví a co by mohli dělat a co jim k tomu jako kdyby dopomůže a všechno možný a stejně se to nakonec nepovedlo, vyšli z osmičky, ale na ten učňák aspoň šli

V: Máte třeba informaci, jako dává vám, třeba rodiny informaci o tom, že to dítě, že se mu daří na té střední škole nebo že na tom učňáku třeba ani nevydržel, dávají vám zpětnou vazbu, tak nějak?

P: V podstatě jak, kdy a jak u koho, ale tím, že jsme v podstatě komunitní škola a v podstatě spousta spousta to jsou rodiny a velice dobří kamarádi a tak, takže vlastně v podstatě máme o nich zprávy, když jdu jako přímo od nich nebo jejich rodiny, tak vlastně u našich žáků, protože se s nima jako kdy kamarádí, takže víme, kdo ten učňák udělal, kdy to ukončil a tak, takže o většině máme přehled.

V: A třeba ti žáci přijdou za vámi jako sami, že je něco trápí, že by s něčím chtěli pomoci? Nebo spíš ne?

P: Občas, občas.

V: Jak teda probíhá ta vaše spolupráce s těmi kolegy, vy třeba sám kontaktujete ty třídní učitele, že jste si teda všiml něčeho nebo spíš jako ty učitelé chodí za vámi?

P: Já nevím, jestli se to dá nějak, že by, to je v podstatě asi jako v podstatě na stejno

V: 50 na 50.

P: Jo, jo. Tím, že fakt, když něco potřebujou, tak nemaj problém s tím, že přijdou a ví, že můžou jako kdykoliv přijít s čím kolik a kdykoliv, takže si mě většinou jakoby najdou vždycky a přijdou za mnou jako do kanceláře nebo mě zastaví na chodbě nebo mi řeknou, jestli se za něma můžu zastavit nebo za něma chodím zas já, takže je to tak hodně oboustranný.

V: Máte tam určitě už i starší kolegy, co prostě ve školství pracují dlouho a jestli oni třeba měli problém tady s tímto? Jestli jako si to radši všechno řešili sami nebo jim nevadilo právě za vámi přijít a s vámi něco řešit a takhle. Jestli třeba starší kolegové s tím měli nějaký problém?

P: Asi, asi se to tak nedá jako takhle říct, jestli staří nebo mladí, spíš jako někteří učitelé za mnou jdou v podstatě třeba jenom kvůli té absenci, ale jinak třeba jako za mnou jakoby ne a v podstatě si jako spousta řeší věci jako sami a v podstatě jakoby nechcou jako nic pustit do třídy a naopak je problém se do té třídy jako trošku jako kdyby dostat a pak jsou zase starší jakoby kolegyně, který chodí jakoby často a jsou v pohodě a pak jsou ještě, ještě nebo spíš jedna kolegyně, která sice chodí, ale v podstatě i si řekne třeba o tu radu nebo řekne, že neví co s tím a tak a když se jí něco poradí, tak si to stejně udělá prostě po svém, takže prostě je to různý a pak jsou učitelé, kteří se jako snaží, nebo prostě si mě vyslechnou a snaží se o to nebo tak a já mám spíš jako problém jako u nás ve škole v tom, že spousta věcí se vzdá už předem, takhle občas se stává, protože tak jako, je to náročný občas s těma děckama a jakmile se přijde s něčím jako úplně novým a úplně jako, může to být jako dost náročný ze začátku, tak jako spousta učitelů prostě řekne to nemá smysl, proč to budem dělat, když stejně prostě oni to ty děcka dělat nebudou nebo jim je to úplně ukradený nebo prostě cokoliv, takže se to občas ještě zadrhne, než se to jako vůbec zkusí, tak s tím jako občas bojuju no.

V: Takže se snažíte jakoby ty učitele motivovat, aby to prostě nevzdali a aby to jako zkusili aspoň a potom třeba...

P: Jo, jo.

V: A jak byste třeba popsal váš vztah s kolegy? Jako berou vás jako člena týmu jak kdyby?

P: No myslím, si že mě berou jako kdyby člena týmu, už, v podstatě hnedka od začátku jako kdyby ty vztahy mezi náma jsou velice dobrý, i když jako, občas se stane, že se třeba jako kdyby někdy ne jako nedomluvíme nebo prostě, takhle to prostě je v těch pracích a vztazích ,ale jinak jako máme vztahy jako dobrý, jako prostě, i když prostě někdo někoho odmítne nebo prostě řekne svůj názor, tak ho za to nikdo v podstatě neukamenuje, takže takhle asi jako v pohodě, takže v tomhle stom máme dobrý vztahy a vím, že jako kdyby, když tam řeknu něco a zbytek s tím nesouhlasí, tak mě to sice štve, ale zároveň jako jsme v pohodě, vyjdem z porady a jako prostě v pohodě.

V: Takže se snažíte, není to takový, že byste si dělali navzájem nějaké naschvály nebo něco?

P: Ne, ne e. To vůbec. Jako snažíme se právě jakoby držet za ten jeden provaz a i když to občas jako kdyby skřípe a občas v některých věcech třeba nejsme důslední i když se na to třeba jako kdyby domluvíme, tak některý věci se třeba jako kdyby nedotáhlo nebo nedodrží, ale přesto prostě, si neděláme jakoby žádný naschvály, ani žádný nějaký jako pomluvy, jako vůbec, tam je naopak jakoby se snažíme scházet i jako kdyby neformálně, takže jsou občas výlety nebo prostě jako kdyby, když bývávaly otevřený hospody, tak se občas šlo jako kdyby posedět nebo bývával vánoční večírek, večírky, bývával vánoční, na den učitelů, pak vlastně ještě na konci školního roku, tak že jako vždycky minimálně, plus ještě na začátku školního roku, takže byly vždycky čtyři nějaký večírky během toho školního roku, takže to bývávalo vždycky fajn.

V: Vy se podílíte i na těch volnočasových aktivitách různých? Jako vymýšlíte něco, nějaké ty preventivní programy a tak?

P: Jo, jo a kromě i těch preventivních programů, tak v podstatě i školní akce. Hodně třeba, nevím jestli jste slyšela někdy o projektu hrdá škola, dělá to, tak to jsou jako kdyby různý, různý dny, vlastně na internetu se to dá najít, a jsou to jako kdyby projektový dny, kdy ta organizace, jako kdyby vymyslí nějaký den a, teď byl třeba den učitelů, takže den učitelů a já to potom vždycky pomáhám nějak jako kdyby zorganizovat jako v té škole, takže v podstatě jako kdyby jsmě dělávali, že jsem třeba vyráběl obálky nebo krabičky a nechával, aby by mi všichni učitelé poslala nějakou jejich fotku, třeba z výletu nebo prostě nějakou neformální a dělala jsem vlastně jakoby takovou nástěnku pěknou, tam byly ty krabičky a děcka tam jakoby nosili vzkazy jako učitelům nějaký pěkný a tak a nebo jsme dělali třeba halloween nebo ten barevný týden vždycky bývá, takže vždycky ty děcka snažím obíhat

a motivovat je, aby třeba v úterý přišli v žlutém tričku a pak děláme společný fotky v těch třídách a a tak a nebo v podstatě jsem organizoval i romskej festival a což jsou v podstatě něco na způsob takové jako kdyby besídky, že každá třída si něco nacvičila a pak se jako kdyby předvádělo v tělocvičně a bývávalo to jako velká akce, právě jako ve škole, takže to jsem jako organizoval a spoustu jako by dalších no jako akcí.

V: A když je teď ten covid, posíláte třeba těm dětem nějaký vzdělávací možnosti, že si můžou pustit nějakou třeba přednášku, nějaký koncert nebo něco takové prostě?

P: No, ani ne. Jako, že já teďkom mám hodně jako kdyby utlumenou jakoby tu činnost, já teda učím ještě tělocvik, takže v tom tělocviku občas jim dávám nějaký právě jako úkoly, teď jsem jim dával poslední, kromě teda referátů, co mají dělat, když se stane dopravní nehoda, tak jsem jim dávala jakoby soutěž a to odevzdali jen tři žáci, dával jsem ten úkol, že si jakoby mají projít jako kdyby, že jako aby si zapli aplikaci v mobilu a byla to jakoby soutěž, kdo udeje jako by největší počet kroků a zároveň, aby se mi vyfotili v přírodě, takže třeba v městském parku nebo tak a jinak vlastně podstatě ani moc ne, no. Jako že nabízel jsem jim různá, roznášel jsem ve spolupráci třeba s armádou spásy, z nízko prahama, tak jsem jim jako kdyby roznášel nebo jim dával letáčky, když jsem byl v terénu nebo jsem to rozvěšoval ve škole nebo takhle a nebo jsem to dával, posílal jako kdyby třídám, aby to jako kdyby říkali děckám, že mají možnost jako kdyby chodit do toho nízko prahu a tak, tak tohle, ale jinak v podstatě moc ne, no. Já si sněma většinou pokecám, když jdu právě teďkom do terénu, tak a potkám je někde, tak si jako kdyby chvíli povídáme, jak se mají a takhle, ale jinak moc ne, teď s nima jako moc v kontaktu nejsem no. A teď jsme teda od loňska rozjeli, že žakovskej parlament, abych toho neměl málo, tak jsem jeden z koordinátorů a uvidíme, jak to bude, právě předtím, právě tyhle ty akce by si měli dělat už jako kdyby sami, právě ten parlament ve spolupráci z těma třídama, takže jsem zvědavěj, jak nám to bude fungovat. Akorát jsme se právě nestihli ještě moc rozjet.

V: Jak zhruba probíhá ten parlament? Děti si jako něco připraví a řešíte to tam?

P: Jo, no. Zatím bych vám to mohl popsat, jak by to mělo fungovat, než jak to funguje, protože my jsme zatím stihli udělat minulej rok volby a to bylo slavnostní jmenování, poslanci dostávali dekrety a cvičení a nevím, všechno možný a pak byl covid, že takže jsme to jako kdyby nechali bejt a a v podstatě jako kdyby úplně parlament jako kdyby nefungoval a v září jsme pak byli, protože jsme zapojení jako kdyby do k podpoře těch parlamentů s organizací CDU, centrum pro demokratické učení, oni nám zaplatili prožitkověj třídní kurz, tak že jsem s děckama právě byli na třídní prožitkověj kurz vlastně na Tesáku a to

bylo strašně fajna tam jsme vlastně dělali různé ty aktivity a ty děcka už si jakoby plánovali, co by jako právě chtěli jako oni jako parlament zrealizovat ve škole, takže si vymysleli nějakou, měli tam myslím diskotéku v tělocvičně a pak chtěli zařídit ping pong, ping pong o přestávkách, aby mohli chodit hrávat ping pong o přestávce a ještě jedno tam měli, nějakou akci a mělo by to vypadat tak, že oni, teď jsme teda pořád ve fázi, že vymýšlíme vlajku a znak, že jsme teď jako kdyby nefungujem takhle na živo, tak teď se snažím to rozjet přes facebook, na začátku nám to moc nešlo, tak se teď snažím jakoby znova jako kdyby obnovit a mají teď už právě donavrhout vlajku toho parlamentu a znak a až se vrátíme do školy, tak by jsme měli vyzdobit tu naši parlamentářskou třídu a měli by potom oni jakoby začít nějak ty svoje akce, bohužel, tím, že jsme omezeni nějakým způsobem, takže vím, že všechny ty tři akce prostě budou letos jako nereálný s tím, že se nesmíme jako kdyby nějak potkávat nebo prostě jako takhle, takže to bylo jako náročnější, ale oni jakoby v podstatě by měli fungovat tak, že v rámci svých tříd můžou jako kdyby i něco jako ve třídě navrhnout, třeba například nějaký, nevím, třeba budou chtít, aby škola pořídila na záchody zrcadla, třeba nebo prostě něco takový nebo aby byla hezčí výzdoba nebo něco takovýho a oni to navrhnou ve třídě, ten parlamentář to přinese do parlamentu a řečníci v parlamentu, jestli to teda udělat, jestli to je reálný nebo to není reálný a kdo si to teda vezme na starost, rozdělí si úkoly, nevím, ten a ten půjde za paní ředitelkou, ten a ten získá třeba peníze, prostě se poptá, kdo by to jako mohl zaplatit jo a v podstatě nějak takhle by ten parlament měl potom jako kdyby fungovat a ti koordinátoři jsou tam potom, aby k tomu ty děti navedli nebo prostě jim pomohli nebo prostě nějak takhle, nebo jim dali zpětnou vazbu a to, takže.

V: Ta vaše práce je taková vícestranná, prostě děláte toho víc a nejenom ty papíry.

P: Jo, jo, je to lepší no, my máme třeba, my to máme jako ve škole hodně rozdělený, já jako kdyby píšu hodně na tu absenci zprávy a my jsme psávali jako strašně moc zprávy jako kdyby, jako my jako ŠPP a my jsme to jako by ještě s bývalou jakoby školní psycholožkou zkusili přehodit jako kdyby na třídní hodně, protože v podstatě nám třídní dávali podklady, dávali nám třeba jen v bodech poznámky a my jsme to potom jakoby sepisovali, takže jsme v podstatě jsme právě s kolegyní naučili třídní psát zprávy a teď to je, že vždycky přijde žádost o zprávu my to jako vždycky nějak zpracujem, předáme těm třídním, třídní to napíšou, pak nám to pošlou, my to zkontrolujem, pak to pošlem ředitelce, ta to zkontroluje ještě jednou a podepíše a odešle zase. A funguje nám to jak kdyby skvěle a tím, že v podstatě, že když nám dojde hodně těch žádostí, tak si to rozdělíme, ty napíšeš tuhle zprávu a já napíšu tuhle, takže my si to právě jakoby rozdělíme a tím pádem, máme té papírové práce míň, když

bych to dělal třeba jen já nebo kdyby to dělala kolegyně, tak jako fakt nedělám nic jinýho, než prostě píše jen zprávy a tak, takže je právě lepší si to rozdělit no.

V: A co ti třídní učitelé, neměli s tím třeba jako ze začátku problém, když se to zavedlo, že musí psát nějakou tu zprávu nebo něco?

P: No, jim se to právě tak nějak zajímavě podalo, že jsem to vlastně celou dobu za ně dělali my, ale v podstatě to bylo vždy v kompetenci těch třídních, takže jim to teď jakoby je to naučíme, aby to uměli, kdyby náhodou odešli na jiný školy, se stalo cokoliv, tak aby to prostě uměli a pobrali to jako docela dobře a zároveň tím, jako že jsme jim fakt nabídli tu pomoc, nebylo to takový to, tak a teď mi napiš jako zprávu a že jsme jako kdyby fakt chodili a psali jsme to prvně jako jenom s nima, jako, že jsme to fakt psali s něma zprávu a oni už potom věděli jak a úplně naprosto jako dobrý, najednou zjistili, že na tom jakoby nic není a že to mají za chvilku napsaný, občas se nám stává, že občas třídní nestíhat a něco, tak se s něma domluvíme, že ať nám pošlou jenom v bodech a my to zpracuje, ale jsou to výjimečný vztahy, spíš to jako fakt sepíšou a pak to třeba kolegyně projedete a zkontroluje nebo já to projedeu, zkontroluju, takže je to jakoby mnohem lepší, rychlejší.

V: Třídní učitel tam napíše, co chce a kdybyste to měl psát za něj vy, tak nemusíte přesně napsat, to, co by on měl na mysli.

P: Oni nám to psali třeba v odrážkách, že prostě chtěli, aby v té zprávě bylo my jsme to dávala v podstatě nějak dohromady, ale kolikrát se mi stalo, že jsem stejně tomu třídnímu pak volal a doptával jsem se ho na něho, hele prosím tě, tady máš toto, chceš to tak a tak nebo je to tak, takže to bylo stejně tak, že jsem se doptávala, takhle je to stejně lepší, oni už to napíšou a my už to jen dáme, nějak to upravíme stylově nebo tam přidáme naše jako nějaký věty, co zas víme jako my z terénu nebo prostě jako takhle a je to lepší.

V: Jaké vidíte pozitivní a jaké negativní stránky ve vaší práci?

P: No, tak pozitivní, pozitivní stránky, tak je to určitě rozmanitý, jako tím, že fakt těch činností je spousta a je v podstatě jak kdyby, jo, jako občas si nemůžu jak kdyby vybrat, do toho terénu musím, i když se mi prostě nechce, občas když už se domluví s třídním učitelem, tak už do té třídy dojít musím, že se i zrovna ten den nechce, ale jinak je to svým způsobem, když prostě něco chcu zrovna, tak si to prostě jakoby udělám, když te'd mám nevím plný zuby děcek, teď si chcu dát pauzu od děcek, tak bude teď víc chodit do terénu, tak chodím víc do terénu nebo zase naopak, když mám plný zuby těch rodičů a toho terénu, tak zase víc pracuju třeba s těma děckama, v tomhle vidím třeba tu pozitivitu, že je, tím, že

je to rozmanitý, tak to není stereotypní a je prostě, je to živý, tak si to člověk může udělat co ho bude momentálně víc bavit, jo prostě, tak asi to jako pozitivní a navíc je to práce s dětma, mluví už i samo o sobě, tohle, takhle strašně fajn, já se právě strašně těším až se vrátíme všichni do školy a budem fungovat, zas normálně, kdyby budu potkávat ty děcka a budu s něma prostě a budem dělat i ty akce, protože u těch akcí se vždycky nejlíp buduje ten vztah s těma děckama, zažil jsem ty lepší momenty, než při tom učení nebo při řešení těch problémů, takže na to se právě hodně těším a to negativní asi v tom, co nejde asi úplně ovlivnit a to je třeba jakoby legislativa nebo prostě jako kdyby, to ukotvení té pozice, toho sociálního pedagoga, tak že to bych bral asi jako negativní, přece jak kdyby, já už teďkom s tím jako problém nemám, protože jsou už na mě jakoby zvyklí, co v té škole dělám a tak, ale když se zrovna, třeba teďkom nedávno jsem to řešil s kolegyněmi, protože jsem začal nebo budu teď spolupracovat v podstatě se sociální prací, od nás z Olomouce z Cyrilometodějské a když jsme se tak jakoby bavili o školské sociální práci a o sociálním pedagogovi, tak kolegyně na mě vlastně koukali, že stejně asi neví, co je sociální pedagog, na tož sociální pracovník, tak říkám, to je fajn, já s mi pracuju a vy ani nevíte vlastně, kdo jsem a co jsem, tak jako to je to negativní no.

V: Myslíte si, že profese sociálního pedagoga je potřebná a užitečná pozice a měla by se více zavádět do základních škol?

P: Jo, asi úplně jednoznačně ano a měla by se zavádět, jako já bych byl rád, kdyby klidně byla na každé škole, na každé škole zároveň asi budou ty činnosti asi jako trochu jiný nebo budou trochu jinak zaměřeny, ale v podstatě tím, že v podstatě ten sociální pedagog má právě jakoby velkou rozmanitost těch oblastí, kde v podstatě může působit, tak si myslím, že by ho využili právě na každé škole a určitě právě v těch preventivních programech nebo právě při pomáhání těch, při pořádání těch školních akcí a tak, protože ve směr to všechno dělají jakoby učitelé a metodici jsou taky v podstatě jakoby učitelé a v tom prostoru v podstatě jako nemaj prostě jako kdyby tolik a těch problémů jako v těch školách přibývá, takže si myslím, že kdyby přece jenom fungoval, a oni třeba teďkom hodně prosasuzjou školního psychologa a speciálního pedagoga, ale ti tam taky mají jakoby svoje místo, že, jakoby speckař má na starosti jako kdyby děcka s podpůrkama, psycholog zase jakoby si zase jede na tu psychologickou práci tu podporu těch dětí a mě se to, když ještě trochu odbočím, tak my jsme jako předtím ve škole měli, že výchovný problémy ve škole řešila jako hodně psychologka a občas se jakoby zapomínalo na ty děti, bez výchovných problémů, který potřebují jako taky tu podporu, takže to máme jako kdyby předělaný trošičku a psycholog

se teď hodně zaměřuje na ty jako kdyby na ty děcka bez výchovných problémů, kteří potřebují tu podporu a já se zas víc soustředím na ty děcka s těma výchovnýma problémama a zároveň to není tak, že by úplně vyškrtl výchovný problémy, který taky zároveň, pokud jsou to nějaký výchovný problémy delšího rázu, což byl třeba ten klučina v té čtvrté třídě, co se, co byl ten problém s tou třídní učitelkou, což tam víc teda pracuje psychologka než jž jako já s ním a, takže takhle a díky tady tomu si právě myslím, že by klidně ten sociální pedagog mohl být v pohodě jakoby na každé škole a takže tak no. A zároveň tam klidně může být i ta terénní jako kdyby ta práce, že, že přece jenom kdyby, určitě nebudou chodit, jako třeba ten sociální pedagog nepůjde do každé rodiny, protože to není asi jako potřeba, já mám taky třeba jako teďkom rodiny, u kterých jsem jako třeba nikdy nebyl, což začíná až teď protože předtím jsem chodil do terénu fakt jako se vším možným, takže já jsem nosil výchovná opatření, já jsem nosil rozhodnutí o přijetí do první třídy, když jsme jako tehdy měli u nás ve škole pár let zpátky žloutenku, tak jsem chodil jako kdyby s informacema i ohledně té žloutenky, jak se bude dál postupovat a takhle, takže jsem v podstatě jako kdyby obešel, ještě jsem roznášel jako kdyby ty školní pomůcky na další školní rok, jako kdyby o prázdninách, takže jsem jako byl skoro v každé rodině tehdy a teď už vím, že jsou rodiny, které se jako buď přistěhovali nebo jsou to jako ti první, druhá třída, když už se ten terén jakoby omezil, tak jsou rodiny, u kterých jsem jakoby nikdy nebyl, takže si dokážu i představit, že by ten sociální pedagog, jako na jiné škole nebude chodit všude, ale jsou jako fakt rodiny, kde to jako naopak může být právě plus, když tam jako někdo přijde jakoby z té školy a takhle. Zároveň jsem u toho terénu asi neříkal, že v některých rodinách jsem v podstatě pomáhal i nastavit jakoby denní režim té rodině, kdy se jako třeba bude o víkendu vstávat, kdy se bude vstávat ve všední den do školy, když se přijde ze školy, tak jestli se budou dělat úkoly nebo naopak bude mít volno a úkoly se budou dělat až večer, takže jsem do v těch rodinách jsem to pomáhal jako kdyby nastavovat, takže v podstatě i to ten sociální pedagog může na těch jiných školách dělat, může jako nabídnout těm rodičům, že může prostě přijít k nim domů a nějak to s nima jako kdyby zpracovat, takže, takže tak.

V: Rodina, ví, že je tam někdo, na koho se můžou spolehnout, za kým prostě třeba přijít a vyřešit to s ním, i když teď je to takové těžší no.

P: Jo, jo. Nebo může v podstatě může dělat třeba jako kdyby doprovod, já třeba i doprovázím do poradny na vyšetření nebo do SPCčka, takže třeba i to v podstatě, že jako i jde.

V: Zajímavé. Tak Vám moc děkuji a snad jsem vás dlouho nezdržela.

P: Vůbec ne.

V: Ještě jednou děkuji. Mějte se, na shledanou.

P: Není zač. Ať se daří. Na shledanou.

PŘÍLOHA P III: OTÁZKY V ROZHOVORU PRO UČITELE

1. Jak dlouho pracujete ve školství?
2. Jak dlouho spolupracujete se sociálním pedagogem?
3. Co všechno řešíte se sociálním pedagogem. Popište mi, jaké problémy, situace vám pomáhá řešit sociální pedagog
4. Jak probíhá vaše spolupráce se sociálním pedagogem. Co přináší spolupráce se sociálním pedagogem
5. Popište mi vaše dojmy z práce se sociálním pedagogem. Co vám spolupráce přináší, v čem vám usnadňuje práci pedagoga.
6. Kdo další s vámi kromě sociálního pedagoga spolupracuje? Koho všechno kontaktuje?
7. Tato pozice je velmi výjimečná, není na všech školách, myslíte si, že pozice sociálního pedagoga je opravdu potřebná, užitečná a měla by se zavádět do běžné praxe?
8. Jaké vidíte pozitivní a negativní stránky ve spolupráci se sociálním pedagogem.

PŘÍLOHA P IV: OTÁZKY V ROZHOVORU PRO SOCIÁLNÍ PEDAGOGY

1. Proč jste si vybral/a studium oboru sociální pedagogika? Dozvěděl jste se na škole možnosti uplatnění ve školství této profese?
2. Jak dlouho pracuje ve školství?
3. Je to vaše první zaměstnání jako sociálního pedagoga na základní škole nebo jste pracovala ještě někde jinde? (Pokud ano, kde, jste předtím pracoval/a? Jaká byla náplň vaší práce? Vaše cílová skupina?) Poskytla vám předchozí zkušenost nějaké potřebné dovednosti, co využíváte i nyní ve školství?
4. Popište mi náplň vaší práce ve škole. Jak probíhá váš běžný den?
5. Jaké problémy, situace řešíte s kolegy? S čím všechno můžete pomáhat? Jak vypadá takové řešení, máte dané postupy? Podle čeho se řídíte?
6. S kým všechno řešíte daný problém, situaci?
7. Jak probíhá vaše spolupráce s ostatními kolegy? Jak probíhá řešení problémových situacích?
8. Jaký je váš vztah s kolegy? Berou vás jako součást týmu?
9. Jaké vidíte pozitivní nebo negativní stránky ve vaší práci? Myslíte si, že profese sociálního pedagoga je potřebná a užitečná pozice? Měla by se více zavádět do základních škol?